

יהודאי דהוה קאים רדי געת תורתיה קוטוי עבר חד ערביי ושמע קלה א"ל בר יודאי בר יודאי שרא תורך ושרא קנקנך וכו', ובמדרש איכה פסקא על אלה אני בוכיה עובדא הוה בחד בר נש דהוה קא רדי געת חרא תורתיה עבר עלוי חד ערביי א"ל מה את א"ל יהודאי א"ל שרא תורך ושרא פדנך וכו' ועיי' שם כל המאמר וכמה שהוא מרחיב הסיפור דהירושלמי.

ואין להאריך בהרחבת שאר המדרשים, מדרש שמואל מדרש תהלים מדרש משלי פסיקתא וכו', והם בכל מקום שלא בדיוק. וגם הילקוט שמעוני נראה שתיקן ההגדות הירושלמיות. עיי' פאה ס"ג י"ז ע"ד ר' פינחס משתעי הדין עובדא תרין אחין באשקלון הוו להו מגורין גוכראין אמרי כרון אילין יהודאי סלקין לירושלם וכו' ועיי' ילקוט מלכים א' ס"י רכ"ב (ובהרחבה רבה מדרש חזית פ' מה יפו פעמיך בנעלים).

עוד יש להעיר: שמות האמוראים משונים בהרבה מקומות ברכות מן הירושלמי (ולפעמים גם שמות התנאים). גם נמצאו ברכות שמות אמוראים ירושלמיים אשר לא נזכרו בירושלמי. ואין לסמוך עליהם כלל כי נראה במקומות לא מעט זיופם מתוכם וכי הם ילדי שגיאת הסופר.

פרק רביעי.

סדר האמוראים דתלמוד ירושלמי.

ידעת סדר האמוראים דתלמוד ירושלמי רב התועלת כמבואר לכל מבין, כי על ידה יש לברר זמן התחלת זה התלמוד וזמניו ובלעדי הידיעה זאת נגשש בעורים באפילה. גם נודע לפעמים על ידה פ"י הש"ס על בורין וזמר המכשלה אשר יכשל בה בקל המשולל מהידיעה זאת. ונציג פה לדוגמא המאמר דברכות פ"ז י"א ע"ג ר' יונה ור' אבא בר זימנא בשם ר' זעירא לשני בתים נצרכה אמר ר' יוחנן והן שנכנסו משעה ראשונה על מנת כן ופ"י קצת המפרשים הא דמצטרפין בב' בתים היינו שנכנסו מתחילה ע"מ כן ור' יוחנן קאי אהא דא"ר ר' יונה וכו'. ולו הבינו סדר האמוראים לא באו לשעות זה, דר' יוחנן קדם הרבה לר' יונה וגם לר' זעירא. — גם יש בזה תועלת גדולה לתקן מעיות הסופרים ושינוי הגירסאות, עיי' לקמן ערך ר' תנחום בר ירמיה.

ונציג פה איזה כללים אשר היו לנו לעינים בחקירה הזאת.

(א) מצינו במקומות הרבה פלוני אמר בשם פלוני. ודעת רש"י חולין י"ז ע"ב כל היכא דאמר משמיה דפלוני לא שמעה ממנו אלא מאחרים שמע שקבלה ממנו עכ"ל, וכן כתב שם ק"ג ע"ב ד"ה הא דרביה. ובירושלמי איתא

נד

במקומות אין מספר פלוני (אמר) בשם פלוני והוא ישמע מפי בעל המאמר. וכבר הוכיח בעל יד מלאכי כלל ע"ה ישגם בכבלי מצינו שהאומר בשם פלוני שמע מבעל המאמר עצמו. אך זה אמת שמצינו גם בהרבה מקומות פלוני בשם פלוני והאומר לא ראה מעולם בעל המאמר. ביצה פ"א הל' ה' (ס' ע"ג) ר' חנניה בשם ר' יוחנן התירו סופו משום תחילתו, ויש כמה דורות בין רבי יוחנן ור' חנניה (ב') ע"י ערך כל אחד ואחד על מקומו. וכן מצינו ר' יונה בשם בר קפרא ויש ביניהם כמה דורות.

ב) מצינו שאמורא אחד קרא לאתר, רבי" ואין להקיש מזה שהיה רבו ממש אלא שהיה גדול ממנו ודבר עמו בל' כבוד, וכבר עמד בעל סדר הדורות על זה. אבל אם אמורא אמר רבי על אמורא אחר שלא בפניו או הוא כבירור רבו ממש.

ג) מצינו „פלוני אמר קומי פלוני“. ובהרבה מקומות האומר „קומי פלוני“ הוא תלמידו של זה אשר אמר לפניו. ויש מקומות היוצאים מן הכלל.

ד) במקום דאיתא פלוני מישום פלוני לרוב בעל המאמר גדול מהאומר בשמו או בשנים (ע"י כלל א') או בחכמה בלוי שהיה רבו או מופלג בחכמה, ולפעמים בעל המאמר היה חברו של האומר. אבל שהאומר היה גדול מבעל המאמר נמצא לכר סנהדרין פ"ג הל' ו' (כ"א סוף ע"א) ר' בא בר זבדא ר' אבהו בשם ר' לעזר הלכה כר' יודה דמתניתא איקלם ר' בא בר זבדא דמר שמועה משום דזעיר מיניה.

ה) במקום שמצינו פלוני פלוני בשם פלוני כלו פלוני אמר בשם פלוני שאמר בשם פלוני (ע"י פ"ב), אין להקיש כלל שהחכם האחרון הוא תלמידו של החכם השני אשר אמר בשם בעל המאמר וכמו שהוא בכבלי אמר רבא אמר ר' נחמן אמר ישמאל וכדומה, אבל הוא שטע לבד מפי זה החכם המאמר של פלוני הראשון ואמר על שם האומר לו אף שהוא חברו.

ו) במקום שמצינו תרין אמוראין חד אמר . . . חד אמר . . . או פלוני ופלוני, פלוני אמר . . . פלוני אמר . . . הן לרוב בני דור אחד כאשר מראין הרבה מקומות. וזה יסוד גדול בתקירת זמן אמוראי בירושלמי.

ז) הרבה פעמים בא ר' פלוני בר ר' פלוני אמר ויש חכם ידוע בשם זה ר' פלוני האחרון. ולרוב האומר הוא בנו של החכם זה הידוע, כגון ר' יהושע בן לוי הוא בנו של לוי (תלמידו דרבי) הידוע, ר' לעזר בני ר' יוסי הוא בנו של ר' יוסי האמורא הידוע, וכן באחרים יש מקומות שהענין מורה שהאב הוא החכם הידוע, וממנו יש לדון על הדור של בנו. ולפעמים הדבר בספק אם האב הגזר הוא החכם הידוע או איש אחר.

ח) אם לא נזכר מקום החכם בפירוש יש לנקוט שהיה מושבו בטבריא, כי שם ישבו רוב החכמים מר' יוחנן ואילך, והרבה ענינים בירושלמי מורים על זה.

(ט) הרבה סאמרים של הירושלמי מוכאים בכבלי ושמות האומרים משונים בשני התלמודים וכמו שהערנו פ"ג. ואנחנו הלכנו בדרך הירושלמי וגם הכבלי היה לנו לעינים במקום שאינו סותר הירושלמי. ושמות האמוראים ברבות וכו' זכרנו אך מעט מזער מטעם הנאמר לעיל סוף פ"ג.

וטרם נרד לסדר האמוראים בפרט נציג בראש סדר הדורות בכלל. ויש פה להקדים מה שהערנו בספרנו דרכי המשנה פרק ב': הדורות לא יפרדו פירוד גמור זה מזה עד שלא יהיו נבלעים קצתם בקצתם, והרבה חכמי דור הבא חיו ג"כ בדור הקודם אבל יחשבו לדור אחד החכמים אשר רוב מאמריהם ומשויזם ומתנם זה עם זה היו בעת מיוחד מן העתים. ונוסף פה עוד כי הרבה אמוראים יחשבו לשני דורות והזריחו בהם. אור תורתם, אך בדור האחד היה עוד רבם בחיים ובדור השני קמו הם בתור הגדולים, ולכן חשבנו למשפט להכניסם בדור השני, ואך קצתם ראינו להכניס בשני דורות.

דורות האמוראים הירושלמיים הם ששה, והתחלתם אחרי מות רבינו הקדוש והוא לערך תתק"ג או תתק"ס לאלף הרביעי עד שנת ק"ס או ק"ע לאלף החמישי. סך שנות הדורות מאתיים ועשר שנים. (ויען שחכמי דור הששי מעטים וקצתם נבלעים מכל וכל בדור החמישי, לכן אפשר להעמיד סך שנות הדורות על מאתיים שנה).

ונציג פה הדורות כסדרם על שם החכמים המפורסמים בכל דור ודור.

הדור הראשון.

ר' חייא רבה. בר קפרא. ר' יצחק רובה. ר' חמא אבוי דר' הושעיא. ר' אפס. לוי בן סיסי. ר' חנינה. ר' הושעיא רבה. ר' ינאי. ר' יונתן. ר' יהושע בן לוי. חזקיה. ר' יהודה נשיאה הראשון. ר' יוחנן. — ובזמן הזה בכבל: ר' שילא, אבנה דשמואל, רב.

הדור השני.

ר' יהודה נשיאה הראשון. ר' יוחנן. ר' שמעון בן לקיש. כהנא. ר' יוסי בן חנינא. (ר' אמי. ר' אסי. ר' אלעזר). ר' חייא בר יוסף. ר' יצחק. ר' לוי. ר' שמואל בר נחמן. — ובזמן הזה בכבל: רב, שמואל, ר' הונא, ר' יהודה, רמי בר יחזקאל.

הדור השלישי.

ר' אבהו. ר' אמי. ר' אסי. ר' אלעזר. ר' חייא בר אבא. ר' שמעון בר אבא. ר' סימון. ר' זעירא. ר' שמואל בר רב יצחק. ר' הילא. (ר' חנני). ר' זריקן. ר' הושעיא השני. ר' חנניה חברון דרבנן. ר' ינאי ביר' ישמעאל. ר' חמא בר חנינה. ר' יאשיה. ר' בא בר ממל. ר' יעקב בר אידו. ר' יצחק בר נחמן. ר' מיישא. ר' מנא בר תנחום. (ר' ירמיה). — ובזמן הזה בכבל: ר' נחמן בר יעקב, ר' חסדא, ר' ששת, רבה, ר' יוסף.

נד

הדור הרביעי.

ר' ירמיה. ר' יהודה נשיאה השני. ר' יונה. ר' יוסי. ר' בא בר כהן. ר' בון בר כהנא. ר' חני. ר' פינחס. ר' חזקיה. ר' יודן. — ר' חלבון. ר' חסדא. ר' חנינא. — ר' אבא מרי. ר' טבי. ר' יודה בן פזי. — ובזמן הזה בכבל: אבי, רבא.

הדור החמישי.

ר' מנא. ר' חנניה. ר' יוסי בי ר' בון. ר' יהושע דסכנין. ר' יונה בוצריי. ובזמן הזה בכבל: ר' נחמן בר יצחק, ר' פפא.

הדור השישי.

ר' חיה בר אדא. ר' שמואל בי ר' יוסי בי ר' בון. ר' נחמן. רבנן דקסרין האחרונים. ובזמן הזה בכבל: אמיר, ר' אשי, ר' מרדכי.

ונבוא עתה להזכיר האמוראים הירושלמיים ע"פ אלפ"א בית"א ודורו של כל אחד ואחד. וראינו להביא אצל כל אמורא איזה מאמרים המורים על דרך לימודו או על מדותיו, ולפעמים הרחבנו בזה הדיבור וספחנו לו גם קורותיו, ועיי' יודעו חיי החכמים ההם ומפעליהם. — והעלינו על הספר גם שמות אמוראים אשר לא נמצא מהם כ"א מאמר אחד, ולפעמים הם לבד האומרים בשם אחרים. — ולפעמים יפקדו בפרק זה שמות האומרים כאלה, ולידיעת סדר האמוראים לא יגיע נזק בזה. וכירושלמי נזכרים הרבה אמוראי דבבל, וזכרנו לבד במה שבא מהם בירושלמי, ועיקר מקומם בסדר הדורות להבבלי.

ובענין סדר הדורות בירושלמי בירדנו הדור של האמורא במקום שצריך בירור, ולפעמים אמרנו סתם חי בדור פלוני והבאנו אצלו אמורא אחר שנתכרר דורו כמ"א והוא היה רבו או חברו, ועל הקורא לעיין בערך של זה אמורא אחר. — ולפעמים לא היה בידנו לכרד הדור של האומר, ולפעמים יש לכרד קצת אם נזכר שם אביו ובא במקום אחר חכם בשם זה. ודורו ידוע וזכמו שזכרנו לעיל כלל ז'.

עוד יש להזכיר שבירושלמי ד' ויניצאה בא בערבוביא רבי פלוני רב פלוני, ולרוב רבי פלוני. והתואר רבי אינו מורה שזה החכם היה סמוך ואינו כ"א כינוי כבוד, כי כן היו מורגלים בא"י לכנות החכם בשם רבי. וככ"י לירן (עיי' פ"ה) לא נמצא כלל אצל אמוראי דא"י רבי או רב כ"א ר' (אך עיי' ערך שמואל בר בא וערך שמעון בר בא, שנראה שהיו מדייקים בזה. עיי' הוספות. ואפשר שהכינוי ר' יצא לרוב מידי הסופרים). אבל אמוראי דבבל נזכרו הן כד' ויניצאה הן בכ"י בשם רב אם לא שהיו ימים רבים בא"י כגון רבי זעירא, רבי ירמיה (ובד' קראקא וקראטאשין קילקלו הרבה בזה והדפיסו ככל אות נפשם רבי, רב, בלי הבחנה). וזה לנו למראה עינים בהוראת מקום האמוראים.

ככל מקום שזכר בזה הפרק האמורא סתם הוא בן א"י, ואך באמורא

אבא — ר' אבא מרי

שהוא בן בבל ואינו לפרט שהוא בן בבל (ולרוב יפורט ע"י שנקרא רב וכמו שזכרנו) ואם עלה לא"י או לא.

לפעמים נזכר בירושלמי שם אומר בלי כינוי רבי או רב, והוא לפעמים ע"י שניאת הסופרים, ולפעמים האומר לא הניע למעלת חכם ולהיות מכונה בשם רבי. ולפעמים יש מעם אחר בזה ע"י ערך כהנא.

לפעמים בא במסכתא אחת מאמר בשם פלוני ובמסכתא אחרת בא זה המאמר בשם פלוני אחר, וזה נמצא ג"כ בדרכה מקומות כבבלי וכידוע. ולפעמים נראה לעינים בירושלמי שהשינוי נולד לבד ע"י ט"ס. ע"י פאה פ"ד ה"ל ד' (י"ח ע"ב) ר' יונה ר' חיה ר' יהושע בן לוי ובמס' חלה פ"ג ה"ל ג' (נ"ט ע"א) ר' חונה ר' חיה וכו' וצ"ל בהנך ב' מקומות או ר' יונה או ר' חונה והסופר טעה וכתב ר' חונה במ' ר' יונה או להיפך.

והנה כבר הערנו פ"ב שהסופרים הוסיפו במקומות אין מספר אות יו"ד, ונמצא ר' פדיה (והוא הנכון וכאשר הוא בתנך) ור' סדייה, ר' בניה ור' בנייה ואנחנו ציינו לרוב בראש הערך במלות כאלה ביו"ד אחת לבד, ר' פדיה, ר' בניה וכו'.

אות אל"ף.

אבא ע"י ערך רב.

רב אבא שקלים פ"ב ה"ל א' מתני' בשומר חנם אבל בשומר שכר לא כדא אמר רב אבא ואפי' תימא בשומר שכר נגנבו בליסטים מזויין אבדה במי שטבעה ספינתו בים ע"כ והם דברי רבה בבלי כ"ט נ"ח ע"א ע"ש. — יבמות פ"ב ה"ל א' ר' בא ר' יהודה בשם רב אם יבוא אליהו ויאמר שחולצין במנעל שומעין לו שאין חולצין בסנדל אין שומעין לו שהרי הרבים נהגו לחלוץ בסנדל. ובבלי יבמות ק"ב ע"א איתא אמר רבה אמר ר' כהנא אמר רב אם יבוא אליהו ויאמר חולצין במנעל שומעין לו וכו', הנה ר' אבא ור' בא בשני מקומות אלה הם אחד עם רבה בבלי (אלא שכבבלי איתא ביבמות אמר רבה אמר ר' כהנא ובירושלמי ר' בא ר' יהודה, ושינוי כזה מצוי לרוב וכמו שהערנו בפרק הקודם). — ואך מאמרים מעטים דרכה נמצאו בירושלמי (ע"י לקטן ערך ר' בא). — ורבה לא עלה מימיו לא"י ולא שמע מפי ר' יוחנן אשר לא ירד לבבל, והא דאיתא בבלי שבועות י" ע"ב אמר עולא אמר ר' יוחנן תמידן שלא הוצרכו לציבור נפדין תמימים יתיב רבה וקאמר לה להא שמעתא א"ל ר' חסדא מאן ציית לך ולר' יוחנן רבך ע"כ, אין הכונה רבך ממש אלא גדול ומפורסם בדורו ואת אמרת הלכה משמיה ודרי הוא כרבך שלמדת תורה ממנו. וכן צ"ל בבלי נדרים נ"ט ע"א ובמ"א (וע"י סה"ד ערך רבה).

רבי אבא מרי בדור החמישי, חברו של ר' מתניה (ע"י ערכו). ביצה פ"א ה"ל ו' (ס' ע"ג) ר' ליעזר ורבי אבא מרי ור' מתניה הודי פיתא לארסקינס כשוכתא שמא יצרכו לו הרבים. ואין זה ארסקינס שר צבאו של גאללוס אשר בא

לא"י בימי ר' יונה ור' יוסי, ור' יונה ור' יוסי התירו לטיפי לו בשבתא (עיי' ערך ר' יונה) ויהיה הכונה במאמר זה ג"כ שר' ליעזר ור' אבא מרי וכו' התירו לאפות לחם בשבת (וכמו שחשבו קצתם) חדא דהש"ס קאמר שמא יצרכו לו, וכי יעלה על הדעת שמותר לכתחילה לחלל שבת באפייה שמא יצרכו לו, ועוד מה זה דאמר שמא יצרכו לו הרבים. והמע"ן שם בסוגי' יבין שהתירו לפעמים שבות משום צורך הרבים וכדאיתא שם ר' ירמיה הורי לבר גירונמי אסיא מיטענה בסדינא מיעול מנקרא ביישיא בשוכתא מיישא בר בריה דר' יהושע בן לוי מיטען בסדינא מיעול מידרוש בציבורא בשוכתא וכו' שמא יצרכו לו הרבים, ומספר הש"ס אח"כ דר' ליעזר וכו' הורי פיתא לארסקינס, זה ארסקינס היה רופא והתירו לו פיתא שמא יצרכו לו הרבים. ופיתא הוא איזה מלבוש אשר יש בו צד שבות וכהא דהורי ר' ירמיה לבר גירונמי אסיא מיטענה בסדינא. ויותר נראה שצ"ל פיתס והכונה כסא כעין חבית כלו' ישיש עליו כעין גג עשוי לצל (ופיתס בל' יוני חבית *πίθος* וכבלי ביצה מ"ו ע"ב פספסין), וכהויה דלעיל שם ר' חונה הורה לריש גלותא לצאת בכסא. — פסחים פ"ה סוף הל' ב' שקלים פ"ב הל' ה' מקשי ר' אבא מרי אדברי ר' בון בר חייה בשם שמואל בר אבא. ועיי' לקמן ערך ר' בון בר חייה. — יומא פ"ח הל' א' תענית פ"א הל' ו' אמר ר' אבמרי אין לית כאן סך לית שותה. ובמס' מ"ש פ"ב הל' א' איתא אמר ר' אבא מרי אין לית כאן סך וכו' במקום ר' אבמרי דמס' יומא ותענית. — שבועות פ"א ל"ג ריש ע"ב אמר ר' אבמרי לית יכיל דכתיב מלכר עולת החודש (וכד' ליוורנו הל' ד' בטעות ר' אבמרי) והוא ר' אבא מרי בהבלעת האותיות ונמשכו ב' תיבות לתיבה אחת עיי' לעיל ריש פ"ב. ונמצא ג"כ

רבי אבא מרי אחוי דר' יוסי ואפשר שהוא אחד עם הקודם. ערלה פ"ג הל' א' פסחים פ"ב הל' א' והכתיב ולחם וקלי וטרמל לא תאכלו (פי' וקשה לר' אבהו דאמר התם בשם ר' ליעזר כל מקום שנאמר לא תאכל לא תאכלו לא יאכלו את תופס איסור הגייה באיסור אכילה וכו') אמר ר' אבא מרי אחוי דר' יוסי שנייא היא שקבע לו הכתוב זמן. — תענית פ"א הל' ג' (ס"ד ע"א) אמר ר' אבמרי אחוי דר' יוסי הכל מודים בשבעה עשר שהוא זמן כימה לשקע שבו ירד מכול לעולם. — תה ר' יוסי נראה שהוא ר' יוסי חבירו של ר' יונה וחי בדור הרביעי, עיי' ערכו, ור' אבא מרי היה קצת זוטר מיניה וחי בדור החמישי.

ר' אבא קרטינגנאה עיי' ערך ר' בא קרטינגנאה. וכן כל ערכי ר' אבא אשר לא נזכרים במחלוקת זאת עיי' ערך בא. גם מצינו רבא והוא ר' בא ויבוא ג"כ בערך בא.

אבא בר אבהו ב"ק פ"א הל' א' (ב' סוף ע"ב) ועיי' ערך רב.

אבא בר בא באה סוף פ"ח אבא בר בא יהיב לשמואל בריה מרישין (עיי' לעיל ג' ע"ב כל הסיפור). כתובות פ"ב הל' ו' נשים נשבו לשם אתא

אבא בר בא — ר' אבא בר זבינא

עובדא קומי אבא בר בא ולוי ושמואל וכו' אמר ליה אבא בר בא אלו הוינן בנתך כן הייתה אומר ע"כ. וכל זה איתא בבלי כתובות כ"ג ע"א בשם אבא דשמואל ושמואל. — יבמות פ"ד ו' ע"א אמר לון ר' נחמן בר יעקב כההין עובדא אתא קומי רבה בר בא ואכשרו, והוא ר' אבא בר בא (עיי' ערך אבא אבוי דשמואל). וכן איתא שם סמוך לזה אבא בר זוא פליג על שמואל בריה ע"ש. וכן נזכר שם פט"ז ט"ז ע"א קם אבא בר בא ולחש לה וכו' שמואל אמר תמן הוינא וכו' אלא אבא הוא דלקה. — והנה בבבלי איתא בכל מקום אבא דשמואל ולא נזכר בשמו הפרטי, ומתירושלמי ידענו ששמו היה אבא. — ועיי' בבלי פסחים ק"ג ע"א שלח ליה אבא דשמואל לרבי ילמדנו רבינו סדר הבדלות היאך שלח ליה כך אמר ר' ישמעאל בר ר' יוסי שאמר משום אביו וכו'. וידוע שרבי מסדר המשנה חיבב מאוד דברי ר' יוסי ושאל את ר' ישמעאל בנו בהרבה מקומות מה אמר אכרך בכך, ומזה נראה שזה רבי ששלח אליו אבא דשמואל הוא רבינו הקדוש ולא ר' יהודה נשיאה. גם יש לזקן מזה שהיתה כבר ישיבה בבבל בימי רבינו הקדוש. אך בבלי יבמות קט"ז ע"ב איתא ושלחה אבא דשמואל קמיה דר' יהודה נשיאה. ועיי' ערך ר' יודה נשיאה א'. — פסחים פ"ה הל' ב' (ל"ב ע"א) שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו בשאר ימות השנה על דעתיה דר' יוחנן כשר על דעתיה דר' שמעון בן לקיש פסול אמר ר' יוחנן על דא אמר לי אבא בר אבא וכו' וא"כ עלה אבא דשמואל לא"י כי ר' יוחנן לא ירד לבבל. אך שקלים פ"ב הל' ה' (ט"ז ע"ד) הגי' על דעלי (הוא כמו דאעלי וכן עוד שם אמר ר' יוחנן על דאעלי ר' חנינה וכו' קראקא וקראטאשין כטעות על דא עליל).

אבא בר רב הונא תרומות פ"א ט' ע"ד אבא בר רב הונא אמר שתוי אל יתפלל ואם התפלל תפילתו תחנונים שיכור אל יתפלל ואם התפלל תפילתו גרופין. ובבלי עירובין ס"ד ע"א איתא אמר רבה בר רב הונא שתוי אל יתפלל וכו' כמעט מלה במלה כהך דירושלמי תרומות, וזה מוכיח שאבא בר רב הונא דירושלמי הוא רבה בר רב הונא בבלי. — ברכות ריש פ"ב מגילה פ"ב הל' ב' אבא בר רב הונא זר' חסדא הוון יתבין אמרין אף בתקיעות כן סלקון לבית רב (במגילה הגי' לבית רבי) ושמעון ר' חונה בשם רב הונא (במגילה הגי' בשם רב, והוא הנכון) אפילו שמען עד תשע שעות יצא ע"כ. — אבא בר רב הונא הוא בבבלי וכו' של רב הונא תלמידו של רב ובימי ר' חסדא וכמאמר הירושלמי ברכות וכו' (ולא כלישנא אחרינא שמביא רש"י ט"ק כ"ה ע"ב ד"ה ספר מלחמות שהיה בנו של רב הונא ריש גלותא בימי רבי, וכבר הוכיח בעל סה"ד כן בראיות אחרות), ומת בבבל כדאיתא ט"ק כ"ה. — ונראה שלא עלה מימיו לא"י.

רבי אבא בר זבינא, זמינא (בחילוף ב"ת ומ"ם עיי' ריש פ"ב) בדור הרביעי, תלמידו של ר' זעירא. כלאים פ"ט ל"ב ע"ד כהדא דר' זעירא מסקד לר' אבא בר זבינא ויאמר לכו ראשון דלא יחוש ליה מסאניה בכיתן אלא ברצועה וע"ש שזה ר' זעירא הוא ר' זעירא הראשון דר' לא הולק שם עליו

רבי אבא בר זבינא — אבא בר בר חנה נז

עיי' ערך ר' הילא. — דמאי פ"א כ"א סוף ע"ד רבי אבא בר זבינא בשם ר' זעירא אמר אין הוון קדמאי בני מלאכים אנן בני נש ואין הוון בני נש אנן חמין. ובמס' שקלים מ"ח ע"ד איתא ר' אבא בר זבינא. ועיי' בבלי שבת ק"ב א"ד זירא אמר רבא בר זבינא אם ראשונים כמלאכים וכו', וגי' הירושלמי נראה עיקרת דבכל מקום מצינו שר' אבא בר זבינא היה תלמידו של ר' זעירא (זירא), עיי' ברכות פ"ז ריש ע"ג רבי אבא בר זבינא הוה משמש קומי ר' זעירא מוג ליה כבא אמר ליה סב בריך וכו' ובמ"א. — סנהדרין פ"ו הל' ט' (כ"ג ע"ד) ר' בא בר זבינא בשם ר' הושעיה גדול הוא קידוש השם מחילול השם בקידוש השם כתיב לא תלין נבלתו וכחילול השם כתיב ויהו תלויים עד נתך מים עליהם. — שביעית פ"ד ל"ה ע"א סנהדרין פ"ג הל' ו' רבי אבא בר זבינא הוה מחייט גבי חד ארמאי (בסנהדרין גגי' גבי חד בר נש) ברומי אייתי ליה בשר דנבלה אמר ליה אכול ע"ש הטעשה שרצה למסור נפשו על זה. — ב"מ פ"ה הל' ח' (י' ע"ג) אבא בר זבינא (בה"א) יהיב חד דינר לקפילה ונסיב מיניה בשעה זלילה דכל שתא.

אבא כהן בר דליא, דלייה פאה פ"ד י"ח סוף ע"א גיטין פ"ח מ"ט ע"ג ר' שמעון בן לקיש בשם אבא כהן בר דליא אדם זוכה לחבירו במציאה וכו' ועוד אמר ר"ל בשמו ב"ב פ"ח ט"ז סוף ע"א ושם איתא בר דלייה. — ובבלי ב"מ י' ע"ב איתא ואמר ריש לקיש משום אבא כהן ברדלא. ועיי' ערך בר דלייה.

רבי אבא, בא, בריה דר' חייה בר אבא ברטות ט' ע"ג רבי אבא בריה דר' חייה בר אבא ר' חייה בשם ר' יוחנן היה קורא בתורה ונשתתק וכו'. — פאה ט"ז ריש ע"ג (סוטה פ"ט הל' ט"ז) שאלו את ר' יהושע מהו שילמד אקם את בנו יונית וכו' רבי בא בריה דרבי חייה בר זוא רבי חייה בשם ר' יוחנן מפני הטמורות. — והיה בדור השלישי עיי' חולין פ"ז ע"ב ת"ש דר' אבא בריה דר' חייה בר אבא ור' זירא הוו קיימי בשוקא דקיסרי וכו' אמר להו ר' זירא לא שבקתון לי דאישייליה לסבא וכו'. ועיי' ערך ר' זעירא א' וערך ר' חייה בר אבא.

אבא בר חנה עיי' בערך שאחר זה וערך ר' חנה בר אבא.

אבא בר בר חנה ברכות פ"ב הל' א' (ד' ע"ב) אבא בר בר חנה בשם ר' יוחנן כרי שאילת שלום בין הרב לתלמיד וכו' והוא רבה בר בר חנה הנזכר בבבלי. — ועיי' ירושלמי ברכות סוף פ"ח רב. בשם אבא בר חנה ואית דאמרי לה אבא בר חנה בשם רב. אביו של אבא בר בר חנה היה שמו אבא וכדאיתא ב"ק פ"י הל' א' אמר ר' בא בר חנה לא הוה ר' חייה חביבי פתר לה וכו'. ועיי' בבלי סנהדרין ה' ע"א דחנה היה אחיו של ר' חייה. — גיטין פ"א הל' א' (מ"ג ע"ב) ר' זעירא בשם אבא בר חנה שנים שהביאו את הגט אינו צריך לוטר בפנינו נכתב וכו'. — ואבא בר חנה היה אביו של רבה בר בר חנה, ולכן נסתפקו בירושלמי ברכות דלעיל אם אמר רב בשם אבא בר חנה או אבא בר חנה בשם רב. ועיי' שבת קרוב לסוף פ"ד פלוגתא דרב ואבא בר חנא בחריות שגידען לשכיבה. וכן ביצה פ"ד הל' ד' (ס"ב ריש ע"ד) פליגי רב אבא בר חנה ורב

אבא בר בר חנה — רבי אבא בר ירמיה

במצילין מכירה לתגור. --- ומה דאיתא ב"מ פ"ה הל' ז' אמר רב כגון אנא לרבה בר בר חנה ורבה בר בר חנה לי הוא ט"ס וצ"ל כגון אנא לאבא בר חנה ואבא בר חנה לי. ומה שהיו קורין להאמורא דריש הערך רבה בר בר חנה ולא רבה בר אבא בר חנה נראה כרי שלא לכפול ישם אבא. — אבא בר חנה ובנו אבא ישניהם היו בכליים, ואבא בר חנה לא עלה לא"י אבל בנו אבא בר בר חנה עלה לא"י ולמד אצל ר' יוחנן ולכן אמר הרבה פעמים בשמו. ומא"י חזר לבבל בימי רבה בריה דרב הונא ע"י בבלי פסחים נ"א ע"א.

רבי אבא בר יוסף ביצה פ"א הל' ג' (ס' ע"ב) ר' יוסה בי רבי בון אמר איתפלגון רבי זירא ורבי אבא בר יוסף חד אמר יש הכן לצואה וחורנה אמר אין הכן לצואה. ובבלי ביצה ה' ע"ב איתא אמרי במערבא פליגי בה ר' יוסי בר חמא ור' זירא ואמרי לה רבא בריה דר' יוסף בר חמא ור' זירא וכו' (והפלוגתא בשינוי קצת כאשר הוא לרוב ע"י פ"ג). וידוע שרבא בריה דר' יוסף בר חמא הוא רבא הגודע בבבלי, חברו של אב"י. ונאה הפלוגתא דאמוראי דבבל מא"י לבבל. וכבר הערנו על זה בפרק הקודם. ור' אבא בר יוסף בלוי רבא חברו של אב"י לא נזכר בירושלמי כי אם מעט מזער, ור' בא (ע"י ערך ר' בא) אינו רבא, וגם ר' אבא הנזכר בירושלמי אינו רבא כאשר יבין המעיין במיטות דרבא בבבלי, אשר כמעט אין אחת מהן הובאה בירושלמי. — ובמס' יבמות פ"ד הל' י"א (ו' ע"א) איתא ר' אבא בר זוטרא בשם שמואל כל שהוא בה"י רבה באל"ף רבא זפי' בעל קרבן עדה כל שהוא בה"י בסוף הוא רבה והך דרבא רבא אמרה ע"כ, והוא טעות גמור דא"י אמר שמואל שחי קודם רבה ורבא כל שהוא בה"י רבה וכו' ועוד דרבה ורבא לא נזכרו בירושלמי כי אם באחד או שנים מקומות ונקראים ר' אבא. אבל הגי' לפנינו מישובשת, והעיקר כמו שהוא נדה פ"א ט"ט ע"ב כל שהוא בה"י רבה הוא בארבע (צ"ל בארבה) ובב"ר פ"ב איתא כל שהוא דרבה ארבה וע"י יפה מראה יבמות ישם.

רבי אבא בר יעקב ברכות פ"ו י' ע"ב רבי אבא בר יעקב בשם ר' יצחק רובה ר' כשהיה אוכל בשר או ביצה היה אומר אשר ברא נפשות רבות להחיות בהן נפש כל חי. — וע"י בבלי סנהדרין כ"ז כי הא דבר חמא קמל נפשא אמר ליה ריש גלותא לר' אבא בר יעקב פוק עיין בה וכו' ור' פפי תלמידו של רבא השיב עליו ע"ש, מכ"ז יצא לנו שהיה בבלאי ואפשר שלא עלה לא"י מימיו.

רבי אבא בר ירמיה, בדור השני. ברכות פ"א ב' ע"ד דמר ר' זעירא בשם ר' אבא בר ירמיה שלש תכיפות הן תכף לסמיכה שחיטה וכו' ובבלי ברכות ט"ב איתא אמר ר' חייא בר אשי אמר רב ג' תכיפות הן וכו'. — מנילה סוף פ"ג ר' זעורא אבא בר ירמיה ר' מתנה בשם שמואל (ב' פעמים). — כתובות פ"ג הל' א' ר' זעירא בשם אבא בר ירמיה שני דברים אמר חנן הלכה ביוצא בו. — זה ר' זעירא האומר בכל מקום בשם ר"א בר ירמיה הוא ר' זעירא הראשון שהיה בדור השלישי. וע"י בבלי שבת סוף פ"ה שגשתב רב

רבי אבא בר ירמיה — רבי אנדימא דציפורין נח

הרבה באבא אבוח דר' ירמיה בר אנא ואמרי לה אחא אחוה דאבא וכו'.
ובבלי נדה י"א ע"ב איתא אמר ר' זורא אמר ר' אבא בר ירמיה אמר שמואל
אשה שאין לה וסת בעיא כדיקה וכו'. ונראה שהיה בכלאי ור' זורא היה
תלמידו טרם שעלה (ר"ז) לא"י והא דירושלמי ברכות ג' תכיפות נראה דצ"ל
ר' זעירא ר' אבא בר ירמיה בשם רב, או שלא הו' יודעין בא"י שאמר לה
רב ובא לשם השמועה ע"י איזה תלמיד (ע"י פ"ג) אמר ר"ז בשם ר"א בר
ירמיה.

רבי אבא בר כהנא בדור השלישי. מעשרות פ"ג נ"א ע"א דלמא ר'
זעירא ורבי אבא בר כהנא ורבי לוי הוון יתבין זהוה ר' זעירא מקנתר לאילין
דאנדתא וצווח להון ספרי קיסמי אמר ליה רבי בא בר כהנא למה את מקנתר
לון שאל ואינון מגיבין לך וע"ש שהיה בעל אנדה. — פסחים פ"ד הל' פ'
(ל"א ע"ב) רבי אבא בר כהנא בעי קומי ר' אימי המשיכר בית לחבירו ונצרך
לדמיו ע"ש.

אבא בריה דר' נחמן אמורא בכלאי בימי הרבה בר רב הונא. ערלה
פ"ב הל' ג' (פ"ב ע"א) אבא בריה דרב נחמן דברי ר' מאיר משום שאובה ניכרת. —
סנהדרין פ"י כ"ז ע"ד רבה בר נחמן אמר לה בשם ר' ברכיה וכו' עד אותה
השעה זכות אבות קיימת. — ובבלי יבמות כ"ה ע"א איתא שלח ליה רבה
בר הונא לרבה בר ר' נחמן ילמדנו רבינו כנס מהו וכו'. וע"י לעיל ערך אבא
בר רב הונא.

רבי אבא בר נתן בדור השני. מ"ק פ"ג הל' ד' (פ"ב ע"א) חד בר
ניש אובד תפילוי במועדא אתא לגבי ר' חננאל ושלחיה לגבי רבי אבא בר
נתן אמר ליה הכ ליה תפיליך חיל כתוב לך אמר ליה רב אחיל כתוב ליה.
וע"י גזיר פ"ג הל' ב' (ג"ז ריש ע"ג). ישהיה נושא ונותן עם ר' יסא (אסי)
תלמידו של ר' יוחנן ור' יסא איקפיד עלוי ומת.

רבי אבא בריה דרב פפי בדור הרביעי. ברכות פ"ד ז' סוף ע"ב ביכורים
ריש פ"ב אמר רבי אבא בריה דר' פפי ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי בכל
עצב יהיה מותר ודבר שפתים אך למחסור חנה על ידי שריבה בתפילה קצרה
בימיו של שמואל. — שבת פ"ג הל' א' אמר ר' מנא (הוא ר' מנא השני)
אנא קשייתה קומי רבי בא בריה דרב פפי אין תימר לישעבר וכו'. — ונוכר
ג"כ יומא פ"ד הל' א' ע"ש, וכמס' מגילה פ"א ע"א ע"ג איתא לא יעמוד אדם
ויתפלל במקום גבוה מה פעמא אמר ר' בא בשם ר' פפא ממעטקים קראתיך
ה' והוא ט"ס וצ"ל אמר ר' בא בריה דר' פפי וכדאיתא ברכות פ"ב ד' ע"ד.

רבי אבדומי ב"ב פ"ט הל' א' היה שם לאילו ולאילו מזון שנים עשר
חודש ואלמנה לזון מהו שיאמרו בנים לבנות כלום אין לכם אלא מזון שנים
עשר חודש אמר רבי אבדומי נשמעינה מהדא אם אמרו היתומים הרי אנו מעלין
ניכסי אבינו יותר דינר אין שומעין להן. וע"י בתובות פ"ג הל' א'.

רבי אנדימי דחיפה. ע"י ערך ר' אנודמא דחיפה.

רבי אנדימא דציפורין בדור החמישי. ברכות פ"ד ח' ע"א רבי אנדימא

רבי אבדימא דציפורין — רבי אבהו ב'

דציפורין בעי קומי ר' מנא איכן אומרה פי' הברכה דט"ב, וע"ש שר' חייא דציפורין תיקן ברכה ליחיד בט"ב. וע"י ערך ר' חייא ציפוראה ומזה תבין שזה ר' מנא הוא ר' מנא השני.

רבי אבדימי (אבודמי) אחוי דר' יוסי שבת פ"ב ה' ע"א הכעיר וכינה בנפיחה אחת חייב שתים אמר רבי אבדימי אחוי דר' יוסה הדא אמרה נפח בכלים ושיברן משלם נוק שלם. — כלאים פ"ו הל' ה' (ל' ע"ג) רבי אבודמי אחוה דר' יוסי חזר ובנייה את אומר חזר עדים למקומו. — ונוכר עוד ברכות פ"ה ט' ע"ב ע"ש. ואין לברר אם הוא אחוי דרבי יוסי הראשון וחי בדור השני והשלישי או אחוי דר' יוסי שני וחי בדור הרביעי.

אבדן בדור הראשון. ברכות פ"ד ז' ע"ג רבי מפקד לאבדן אמוריה אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי יצלי דרמשא עד יומא קאים. — שם ריש פ"ה אבדן שאל לרבי כמה מעלות בקודש וכו'. וע"י בבלי יבמות ק"ה ע"ב וכמה שכתבו התו' שם אבא יודן בירושלמי ואבדן לישנא קלילא ע"כ, אבל בירושלמי איתא ג"כ אבדן וכוזנת התו' על הבר' פ"י ושם איתא אבא יודן, והראשונים בינו לביד ירושלמי, ע"י פ"ג.

אבה אבוי דשמואל ב"ס פ"ד הל' א' אמר ר' אירי אוק אבה אבוי דשמואל בעא קומי רבי מהו ללוות דינרין בדינרין. — והוא אבה דשמואל הנזכר בבבלי, אף שבירושלמי לא נזכר במ"א על שם בנו וגם לא נקרא אבה כ"א אבא ולבד יבמות פ"ד יוצא מן הכלל ע"י לעיל ערך אבא בר בא. וזה רבי ששאל אבה אבוי דשמואל קומיה הוא רבינו הקדוש בעל מסדר המשנה, דאף שרבי הוא לפעמים ג"כ כינוי לר' יהודה נשיאה (ע"י ערך ר' יודה נשיאה א') הוא לבד בסתם ירושלמי אבל בפי האמוראים רבי הוא רבינו הקדוש. וזה מוכיח ג"כ שאבה דשמואל חי בזמן רבינו הקדוש ושלה לו שאלות וכמו שכתבנו בערך אבא בר בא, וגם הך בעא קומי דב"ט הוא בשליחות דלא מצינו כלל שאבה דשמואל עלה לא"י.

רבי אבהו א'. ברכות פ"ה ח' סוף ע"ד ר' אבהו בשם ר' אבהו דדרשו ה' בהמצאו איכן הוא מצוי בבתי כניסיות ובבתי מדרשות. — ובמס' ביכורים פ"ב ס"ד ע"ד איתא חילפיי בר בריה דרבי אבהו אמר שמעית קליה דר' דרש ויהי בעשרת הימים ויגוף ה' את נבל וימת תלה לו הקב"ה שבעת ימי אבלו של שמואל וכו' ע"כ. וממה שנאמר בר בריה דר' אבהו מוכח שהוא ר' אבהו א' דר' אבהו ב' לא ראה רבינו הקדוש מעולם וגם מת זמן הרבה אחר ר' יודה נשיאה. — ומזה המאמר דביכורים יש לדון שר' אבהו א' היה קדמון כאמוראים ובימי רבינו הקדוש גם אם נניח שר' הנזכר כאן הוא ר' יהודה נשיאה, דהרי חילפיי בן בנו של ר' אבהו שמע זה ר' דדרש (ואפשר שחסר איזה תיבה אודי שמעית קלי דר' והיה כתוב כאן שם איזה אמורא).

רבי אבהו ב' בדור השלישי. הוא האדם הגדול הנזכר לרוב בירושלמי ובבבלי והיה מתלמידי ר' יוחנן האחרונים (ע"י ערך ר' יוחנן). ור' יוחנן קרא אותו בל' חיבה "בני", ברכות פ"ב ד' ע"ב. — עיקר מושבו של רבי אבהו

היה בקיסרין. דמאי סוף פ"ב הנהיג ר' אבהו בקיסרין שיהו שניהן (החלב וניד הנשה) משל לוקח בנין דיהוון כרבין טבאות. סנהדרין פ"א הל' א' ר' אבהו הוה יתיב דיין בכנישחא מדרתא דקיסרין לגרמיה. ועוד נזכר בהרכה מקומות בירושלמי שישב בקיסרין וגם בכבלי איתא דהתקין בקיסרי עיי' לקמן. — ר' אבהו הלך לדרום. ברכות פ"ח הל' א' ר' אבהו כד הוה אזיל לדרומה הוה עביד כר' חנינא (אך נראה שיש שם ט"ס דר' חנינא לא היה בדרום עיי' ערכו). בבלי עירובין נ"ג ע"ב אמרי לר' אילעי הצפיננו היכן ר' אבהו צפון אמר להן נתייעץ במכתיר והנניכ למפיבושת עיי' ברש"י שם (ובערך ערך בתר גי' אחרת). — והלך ג"כ לבצרה. שבת פ"ג הל' א' ר' אבהו הורי בכוצרה ממלא גצרא רמח וכו'. — גם הלך לאלכסנדריאה. עיי' עירובין סוף פ"ג ר' אבהו אזל לאלכסנדריאה ואשעינן לולבין בשובתא וכו'.

בימי ילדותו היה בטבריא כי למד שם אצל ר' יוחנן, וגם אחר שקבע דירתו בקיסרין הלך לכעמים לטבריא, ואפשר לקבל פני ר' יוחנן. פסחים פ"י ל"ז ע"ג שקלים פ"ג מ"ז ע"ג ר' אבהו אתא לטבריא חמוניה תלמידו דר' יוחנן אפוי נהירין אמרון קומי ר' יוחנן אשכח ר' אבהו סימא אמר לון למה אמרו ליה אפוי נהירין אמר לון דילמא אורייתא הדחא שמע סלק לגביה אמר ליה מה אורייתא הדחא שמעת אמר ליה תוספתא עתיקתא זקרא עלוי חכמת אדם תאיר וכו'. (ועיי' דרכי משנה 307 הערה ג'). — וגם בימי זקנותו הלך לפעמים לשם. ביצה פ"א הל' ו' (ס' ע"ג) ר' אבהו הוה נחת מסחי בהדין דימוסין דטיבריה והוה מסתמך על תרין גותיין שרעון וקפון שרעון וקפון אמרון ליה יהוה הבין אמר לון שיטרתו כחי לזיקנותי. ועיי' בבלי כתובות ס"ב.

לר' אבהו נמצאים הרבה טאמרים בכל מסכתא ומסכתא המורים על עומק לימודו. גם אהב להעמיק בהושבנות עיי' תרומות פ"ה הל' ג' (מ"ג ע"ג) אמר ר' אבהו כל ימינו היינו טועין בה כמקל הזה של סומא עד שלמדנוה מן השבון גימטריא קבא כמה עבד עשרין וד' ביעין וכו'. — סוכה סוף פ"ה אמר ר' אבהו הישבתים (צ"ל הישבתים וכאשר הוא תענית פ"ד הל' ב' עיי' בהסכמת חכם צבי להירושלמי סדר זרעים ד' אמשטירלדס) שאין משמר נוטל ושונה בשדה אחוזה עד שיטול חבירו (עיי' פירושו בהסכמה הנזכרת).

ר' אבהו אמר במקומות אין מספר בשם ר' יוחנן. גם אמר בשם ר' שמעון בן לקיש, בשם ר' אלעזר, בשם ר' יוסי בן חנינא. ועיי' ב"מ סוף פ"ד ר' אבהו הוה עסיק כאילן לסוטיא אתא שאל לר' יוסי בן חנינה וכו'. — והתורה מחזרת על אכסניא שלה ואחרי מות החכמים אלה היה ר' אבהו גדול הדור ולו נתאספו הרבה תלמידים. ומ"מ לא פסקה הישיבה מטבריא. וקצת נראה שגם בימי ר' אבהו האחרונים היתה ישיבת טבריא גדולה מיישיבת קיסרין, כי ר' אבהו שלח בנו לטבריא ללמוד שם תורה. עיי' פסחים פ"ג הל' ז' (ל' ע"ב) ר' אבהו שלח לר' חנינה בריה יזכי בטיבריה אתון ואמריין ליה גמל הוא חסד שלח ומר ליה הטבלי אין קברים בקיסרין שלחתיך לטבריא.

ר' זעירא היה כעין תלמיד חבר לר' אבהו ושאל הרבה פעמים לפניו

רבי אבהו ב'

וקרא לו רבי. ברכות פ"ח י"ב ע"א ר' זעירא סליק גביה ר' אבהו לקיסרין וכו' אמר ליה חכם רבי לרב הונא וכו'. ור' אבהו נהג כבוד בר' זעירא. ביצה פ"א הל' ט' (ס' ע"ד) ר' זעירא בעא קומי ר' אבהו מאן דעביד טבאות לא שחיק ליה מאיתמול א"ל אין וכו' אלא בגין דר' אבהו ידע דר' זעירא טחמר ואינון טחמריי בגין כן הו' עבד דכוותהון. — ר' ירמיה שאל לפניו. גיטין פ"ט הל' י' (נ' ע"ד) ר' חייה בר אשי בשם איסי האומר איני זן ומפרנס כוסין אותו להוציא ר' ירמיה בעי קומי ר' אבהו וכוסין אמר ליה ואדיין את ליי (צ"ל לזו) אם מפני ריח דע כוסין לא כל שכן מפני חיי נפש. — ר' יונה ור' יוסי היו מתלמידיו האחרונים. ע"ז פ"ד הל' א' אמר ר' יוסי קשיתה קומי ר' אבהו. — סנהדרין סוף פ"ו איתא דר' יונה ור' יוסי עלו לבקר את ר' אבהו כאשר מת לו ילד, ומיראתו עליהם לא אמרו לו דבר תורה ופתח הוא. וע"ש מאמר הנחמה אשר בו התנחם ר' אבהו, והוא מורה על עוצם יראת שמים שלו „מה אם רשות שלמטן שיש בה כזב ושקר וגניבת דעת ומשוא פנים ומקח שוחד והיוז עודנו ומחר איננו נאמר בה הקרובין באין ושואלין שלום דיינים והעדים לומר שאין בלבינו עליכם כלום שדין אמת דנחם רשות של מעלן שאין בה לא כזב ולא שקר ולא גניבות דעת ולא משוא פנים ולא מקח שוחד והוא חי וקיים לעולם ולעולמי עולמים על אחת כמה וכמה שחייבים אנו לקבל בידת הדין“. ועוד זאת לר' אבהו שבמקום גדולתו שם ענותנותו. עיי' בבלי סוטה ט' ע"א.

ר' אבהו גזר על יינם של כותים שקילקלו מעשיהם בימיו. ע"ז פ"ה הל' ד' (ט"ד ע"ד). — ר' אבהו היה קרוב למלכות (פ"י להשלטון רומי אשר היה אז בקיסרין) וגם המאמר דבבלי כתובות י"ז מורה על זה ע"ש. וכן מורה הסיפור ירושלמי מגילה פ"ג סוף הל' ב' שלחו לו רבי חייה ר' יוסי רבי אימי להשתדל בעדם אצל אנטיפוסטה (ובמ"א אנטיפוסטי) דקיסרין. *) — לרבי אבהו היו הרבה פעמים ויכוחים עם המינים. עיי' בבלי. סוכה ט"ח ע"ב, ע"ז ד' ע"א ואלה מינים היו משרי השלטון עיי' ע"ז שם. והמעין במקומות אלה יראה שהמינים הנזכרים שם היו אנשי אמונה החדשה אשר הוקמה על עיי' הקיסר קאנסטנטינוס שנת ע"ב לאלף החמישי עיי' פ"א. ובה יוכן היטב המאמר בבלי פסחים נ"ו ע"א התקינו שיהו אומרים אותו (בשכ"ם) בחשאי. . . אמר ר' אבהו התקינו שיהו אומרים אותו בקול רם מפני תרעומת המינין וכנהרדעי דליכא מינין עד השתא אמרי לה בחשאי ע"כ. פ"י ר' אבהו אשר היה בא"י ושם נברה האמונה החדשה אמר התקינו שיהו אומרים אותו בקול רם מפני שהמינין והם בעלי האמונה החדשה העלילו על היהודים שהדברים אשר הם אומרים בלחש אחר שקיבלו עליהם אחרות הבורא הם גידופים נגד האמונה החדשה אשר עיקרה השילוש. וע"ז אמר הש"ס וכנהרדעי דליכא מינין כלו' ששם לא נתפשטה האמונה החדשה כידוע עד השתא אמרי לה בחשאי.

*) ἀνθύπατος proprie Proconsul. Gloss. Basil. ἀνθύπατος ὁ σήμερον Δούξ. cf. Ducange Glossarium.

רבי אבהו ב' — רבי אבדמא דחיפה

ר' אבהו אמר בשם ר' יוחנן מותר אדם ללמד את בנו יוונית מפני שהוא תכשיט לה וכן עשה לבנותיו. פאה פ"א ט"ו ע"ג.

ר' גמליאל בנו של ר' יהודה נשיאה היה נשיא בימי ר' אבהו ושאל לר' אבהו מהו לילך לידיד ואסר לו אף שמן הדין הוא מותר מפני שר"ג אדם קטן היה וביקש ר' אבהו לגודרו. ע"ז פ"א הל' א' (ל"ט ע"ב).

ר' אבהו היה גדול בחייו וגדול כמותו. ע"ז פ"ג הל' א' כד דמך ר' אבהו בכך עמודיא דקיסרין וכו' ר' אבהו מי דמך עברון קומי י"ג גדרין דאפרסמון וכו'.

לר' אבהו היו שני בנים גדולים בתורה. ר' זעירא, ר' חנינא. עיי' ערך כל אחד ואחד על מקומו. ובבלי שבת ק"ט ע"ב קידושין ל"ב ע"ב נמצא בן לר' אבהו ושמו אבימי. חה ר' אבהו אינו לא ר' אבהו שלפנינו ולא ר' אבהו דערך הקודם כ"א אמורא בבבלי, והוא אביו של האמורא רבה הנקרא תמיד על שמו רבה בר אבהו. — ועוד נזכר ב"ק ק"ז ר' אבהו אמורא אחרון והוא בימי רב אשי ע"ש.

בבבלי איתא לפעמים מגדף בה ר' אבהו, עיי' ערוך ערך גרף. ותו כתובות ב' ע"ב כתבו שכל אמורא היה תופס לשונו ע"ש. ובירושלמי לא נמצא בשום מקום מגדף ר' אבהו. וכבר זכרנו שהיה ג"כ אמורא בבבלי הנקרא ר' אבהו.

ודע דבבבלי ר"ה ל"ד ע"א איתא איתקן ר' אבהו בקיסרי תקיעה ג' שבירים תרועה תקיעה. והרבה יש לתמוה שלא נזכרה תקנה זאת בירושלמי.

רב אבדמא (אבדמי) נחותא בדור השלישי, ונקרא נחותא על שם שהיה רגיל לילך לבבל. שקלים פ"ח הל' א' אמר ר' יוסף מאן דאמר טמא כר' יהודה וכו' אמר ליה רב אבדמא נחותא ויאות ר' יודה מודייניה דנשייא הוה. סוכה פ"ד הל' ה' ג"ד ע"ג ר"ה פ"א הל' א' חגיגה פ"א הל' ד' קיימה רב אבדמי (בסוכה ובחגיגה הגי' ר' אבדמא) נחותה בכהנים ובשעיר. חה הוא תירוצו של ר' הונא בר יהודה בבלי פסחים ע"א ע"א ור' אבדמי שמע התירוצין בבבל והעלהו משם לא"י ונאמר בפי בני הישיבה על שמו. ועיי' בבלי שם שרבא מקשי ע"ז ונראה שר' אבדמי לא היה אז בבבל או שכבר מת. — ב"ב פ"ג הל' א' אמר רבי אבדמא נחותה בנכסי הגר אתאמר ר' חסדא אמר ר' יצחק בנין דלא תימר וכו' וקאי אהא דאמר ר' אבדמא, ור' יצחק חי בדור השני ובדור השלישי וצע"ק. — ועיי' ערך ר' שמואל בר אבדמי. — עירובין י"ט ע"ב קיימה רב אבדימי נחיתה. — ואינו רחוק שר' אבדמי נחותה הוא ר' דימי הנזכר בבבלי שירד מא"י לשם כי אתא ר' דימי, ואבי הוא כינוי וכמו ר' אבא מרי וכו'. ועיי' ערך הבא דר' אבדימי דירושלמי נקרא בבבלי ר' דימי.

רבי אבדמא דחיפה מן האמוראים הקדמונים של דור השלישי. כלאים פ"ד כ"ט ע"ב עירובין י"ט ע"ג סוכה פ"א הל' א' (ג"ב ע"א) ר' זעירא ר' אבדמא דחיפה

רבי אבודמא דחיפה — רבי אבון ב'

(בעירובין הגי' אנדימי דחיפה) בשם ר' שמעון בן לקיש לנוכה אפילו עד מאה אמה. — מגילה פ"ג הל' ו' (ע"ד ע"ב) ראש חודש שחל להיות בחנוכה כמה קורין . . . ר' פינחס ר' סימון ור' אבא בר זמינא מטי בה בשם ר' אבודמא דחיפה קורין שלשה בחנוכה ואחד בראש חודש. ועיי' בבלי מגילה כ"ט ושם הגי' ר' דימי דמן חיפה אבל בשאלתות ח' ע"ד הגי' ר' אנדימי. — ס"ק פ"ג הל' ה' (פ"ב ע"ג) אמר ליה ר' יעקב בר אחא (לר' אבהו) עמך הייתי ושאלתיהו לר' אבודמא דמן חיפה. — נדה פ"ב הל' ו' (ג' ע"א) ר' יצחק בר נחמן ור' אבודמא דמן חיפא הוון יחיבין וכו'. — ברכות ד' ע"ד ר' לוי ר' אנדימי דחיפה בשם ר' לוי בר סיסי צריך להתיו למען תזכרו.

רבי אבודמי בר תנחום מ"ק פ"ג הל' ח' (פ"ג ע"ד) על כל המתים אינו מגלה את לבו אלא על אביו ועל אמו דברי ר' מאיר ר' שמואל בשם רבי אבודמי בר תנחום מפני שבטלה ממנו מצות כבוד.

רבי אבון, אבין א' פסחים פ"ד הל' א' ר' אלעזר בשם רבי אבין כל דבר שאינו יודע שהוא מותר וטועה בו באיסור נשאל והן מתירין לו וכל דבר שיודע בו שהוא מותר והוא נוהג בו איסור נשאל אין מתירין לו. ותענית פ"א הל' ו' הגי' רבי אבון גם יש שם שינויים אחרים ע"ש. — שבועות פ"ו הל' ד' (ל"ז ע"א) ר' לעזר בשם רבי אבין מפיך לישנא מחצין דמשח.

רבי אבון, אבין ב' בדור הרביעי ובדור החמישי. דמאי פ"ה הל' א' רבי אבין ר' שמאי בשם ר' אחא שמע לה מן דבתרה. עיי' ערך ר' שמאי. — שקלים פ"ד הל' י' ר' אבון ור' בון עיי' ערך ר' בון. — ואמר כמה פעמים בשם רבנן דתמן. פאה פ"ז כ' ע"א ר' אבין בשם רבנן דתמן אני אומר עם הנקיצות עם האשכולות. פסחים פ"ד הל' ג' (ל"א ע"א) דמר ר' אבין בשם רבנן דתמן זאת אוטרת שאסור להטציא להן זרע. ע"ז פ"ג הל' י"ג (ט"ג ע"ב) ר' אבין בשם רבנן דתמן זאת אוטרת שאין טומאת המתים מחוורת. וכן במ"א. — וזה ר' אבין היה רגיל לילך לבבל כבר קודם זמן השמד גאללוס (עיי' פ"א). ועיי' בבלי פסחים ל"ד ע"ב כי סליק רבין אמרה לשמנתי קמיה דר' ירמיה, הרי שירד כבר לפעמים לבבל בימי ר' ירמיה. ועיי' פ"ד ע"א א"ל ר' ירמיה לר' אבין כי אזלית לקמיה דר' אבהו רמי ליה וכו' נראה שלמד ג"כ אצל ר' אבהו וחי א"כ בדור השלישי והרביעי והחמישי, כי אמר בשם ר' שמאי, ור' שמאי היה בדורו של ר' טנא השני בדור החמישי. עיי' ערך ר' שמאי. — וזה ר' אבין נזכר בהרבה מקומות בבבלי, ונקרא רבין כלו' ר' אבין, והביא כמה טאמרים דאמוראי דא"י לבבל, וזה הוא דאיתא כי אתא רבין וכו' דברנו מזה בפרק הקודם. ואב"י קרא אותו אבין תכלא פסחים ע' ע"א (ודברי מדרש"ל שם אינם מדויקים כל הצורך).

ויען כי שני אמוראים נקראים ר' אבון, אחד קרמון ואמר ר' אלעזר בשמו ואחד אחרון, (ועיי' פסחים פ"ד הל' א' ר' אבין בשם רבי אלעזר), לכן אין להכריע לפעמים מי הוא בעל המאמר והסיפור. עיי' הסיפור ברכות פ"ה

רבי אבון ב' — ר' אבין בריה דר' תנחום בר טריפון סא

ט' ע"א ר' אבין על קומי מלכותא כי נפיק הפך קדל אתון בעיין מיקמלוניה וחמון תרין זיקוקין דגור נפקון מקדליה ושכקוה. ומה שמכבד יותר התקירה הוא שבא לפעמים בהסיפור ר' מנא עם ר' אבין והיו ג"כ שני אמוראים בזמנים שונים הנקראים ר' מנא ועיי' ערך ר' מנא ב'. — ובענין המאמרים נראה שסתם ר' אבין הוא ר' אבון א', וכחו של רבי אבין ב' נודע יותר — כפי מה שיוצא מהירושלמי ומהבבלי — במה ששנה מאמרים אשר נאמרו מפי אחרים והביאום לבית המדרש בא"י ולבבל (גם נקרא לרוב ר' אבין). — ועיי' ערך רבי בון.

רבי אבונא שביעית פ"ב ל"ג ע"ד רבי יוסי אמר רבי אבונא בעי מ"ה בין המזהם לעושה לה בית וכו'. ר' יונה אמר ר' אבונא בעי מה בין קשין ומה בין עפר. — כלאים פ"ט ל"ב ע"א אבנא ר' זדיקן יהיבו לר' אבונא כיעתא במפה דאית בה כלאים והוא לא מקבל. — נדרים פ"ה הל' א' רבי אבונא אמר ר' ירמיה בעי אהן יוסטא מכיון די מרחק וכו'.

רבי אבונ' בר סחורא פסחים פ"י הל' ו' (ל"ז ע"ד) התיב רבי אבונ' בר סחורה לא כבר הזכיר על הכוס.

אב"י מכות כוף פ"ב ל"ב ע"א אמר אב"י תלמיד חכם צריך לפרסם את עצמו היך בר נש דחכם חדא מיכלה ואזיל לאתר ואיגון מייקרין ליה כד הוא חכם תרין מיכלה צריך לוטר לון חדא מיכלה אנא חכים ע"כ. והנראה שזה אב"י הוא אמורא דא"י ולא אב"י תלמידו דרבה וחכירו דרבא, שאב"י לא עלה לא"י והלשון המאמר מורה שנאמר בא"י. ועיי' בבלי סנהדרין מ"ד ע"ב שאל אב"י את ר' דימי האי קרא במערבא במאי אוקימתא, וזה ג"כ דא"ייה שלא עלה לא"י. וכן ירושלמי תרומות ריש פ"ז כתובות פ"ג הל' א' (כ"ז ע"ב) רבי אמי בבלי"א בשם רבנן דתמן טעמא דרבי שמעון בן לקיש רשע רשע וכו' והוא מימרא דאב"י בבלי כתובות ל"ה ע"א. והר"ף סוף עירובין מביא הירושלמי דמס' ביצה רבי ירמיה שרי מקיש על תרעא בשבתא אמר ליה אב"י מאן שרי לך ע"כ. אבל בירושלמי שלפנינו הגי' ביצה פ"ה הל' ב' (ס"ג ע"א) אמר ליה אבא מאן שרי לך ע"ש, וכבר דיברנו מזה בס"ג.

רב אב"י סוכה פ"ב הל' ח' (נ"ג ע"א) רבי חזנא בשם רב אב"י מתניתא אמרה כן וכו' ונראה ט"ס וצ"ל רבי אב"ינא.

אב"י נדרים פ"ג הל' ג' (ל"ז ע"ב) שבועות פ"ג הל' ח' אב"י אחוי דחיפה אמר שמשית בנדרים שמשית בשבועות בעי חיפה מיבדקוניה וכו'. ועיי' בבלי שבועות כ"ח ושם הסוגי' בשינוי. ואב"י זה הוא בכלאי גלמוד של רבה עיי' בבלי שם.

אב"י בר טוביה נזיר ריש פ"ט חדא גויה אתת לגבי ר' אבהו אמר לאב"י בר טובי סוק ופתח לה בנולד.

ר' אבין בריה דר' תנחום בר טריפון ביכורים פ"ב הל' א' רבי אבין בריה דרבי תנחום בר טריפון שמע לה מן הכא ימי שנותינו בהם שכעים שנה

ר' אבין בריה דר' תנחום בר טרפון — רב אדא בר אחוה

צא מהן עשרים שנה שאין ב"ד של מעלן עונשין וכורתין נמצאת אומר המת לחמישים מת בהיכרת.

רבי אבינא בדור השלישי. כסחים פ"ה הל' ה' (ל"ב ע"ג) דלמה רבי זעורא ורבי יעקב בר אחא ורבי אבינא הוו יתיבין אמר רבי אבינא מפני הרמאין. — נדרים פ"ד הל' א' רבי אבינא אמר רבי ירמיה בעי אילין קומי דייא דאית עליהן אסיר מישאל לון. ונראה שזה רבי אבינא אינו רבי אבינא דפסחים דיתיב עם ר' זעורא רבו דרבי ירמיה. — פאה פ"ג י"ז ע"ד רבי בינא בשם רבי ירמיה שייר מטלטלין לא עשה כלום, ונראה שצ"ל ר' אבינא, והוא רבי אבינא דנדרים.

רבי אביתר ברכות י"ג ע"א רבי (בדפוס אמשטירלדס אינו, וכן הנכון) אמר רבי אביתר ולא עוד אלא שנתו החרב מעל צוארו של משה על צוארו של קוסנתירו. ועיי' בבלי גיטין י" ע"ב שהיה בימי רב יהודה.

אבלט שבת פ"ג הל' ד' (ו' ע"א) ביצה פ"ב הל' ה' אבלט שאל ללוי. חכם מחכמי א"ה. עיי' ערך מלין ערך אבלט.

רבי אדא (אידי) דקיסרין בדור השלישי. עיי' ערך רבי יוחנן. ברכות סוף פ"ד בשם רבי יוחנן והוא (דיחיד יוצא בתפילת ש"צ) שיהיה שם מראש התפילה. ובבלי מ"ק כ' ע"ב איחא תנא רבי אדא דמן קפרי קמיה דרבי יוחנן. מ"ק פ"ג פ"ב סוף ע"ג רבי אידי דקיסרין בשם רבי יוחנן באת לו שמועה קרובה בשבת קודע למחר ומתאבל.

אדא בדור הראשון. עיי' ערך רבי יונתן. תרומות פ"י מ"ז ע"ב רב שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן העיד אדא חבירינו לפנינו בששים ואמר מי שיביא לו יותר מששים מכשר אנא וע"ש הסוגיא.

אדא שמשא שבת פ"ב ד' ע"ד אדא שמשא שאל לרבי אמי בגין דאנא צבע פתילתא מן חולא, ופירושו לפי ענינו שהיה משמש חולים. אדא ברבי פאה פ"ו סוף הל' א' אדא ברבי אמר קומי ריש לקיש כן הגי' בפ"י הראב"ד למס' עדיות פ"ד מ"ג ועיי' ערך ברבי. וכירושלמי שלפנינו הגי' משוכשת.

רב אדא בר אהבה פסחים פ"ט הל' א' היה הציבור חציים זבים וחצין טמאין רב אדא בר אהבה אמר זבין נעשין אצל טמאין כטמאין אצל מהורין. ורב חונה חולק שם ואמר אין תשלומין לפסח הבא בטומאה, ובבבלי שם פ' ע"א איתא ג"כ הך פלוגתא דרב הונא ורב אדא בר אהבה ובג"י יותר נכונה. — שבועות פ"ו הל' ב' (ל"ו סוף ע"ד) מנה לי בידך אמר לו הן אל תתנהו לי אלא בפני פלוני ופלוני וכו' רבי בא רבי המנונא רב אדא בר אהבה בשם רב מעשה בא לפני רבי ואמר יבואו פלוני ופלוני. ועיי' ערך הבא.

רב אדא בר (אחוא) אחוה אמר משמיה דרב שבת סוף פ"ד וסוף שקלים. ובמס' תענית סוף פ"ג הל' י"ג (פ"ז ע"א) מספר הש"ס שהיה מלומד בנסים ושם נקרא רב אדא בר אחוה (בשני ווי"ן), והובא ג"כ בבלי תענית ד' ע"ב ע"ש ונקרא רבי אדא בר אהבה, וזה מראה כבירור שרבי אדא בר אחוה הוא

ר' אדא בר אחבה בחילוף היא בחי"ת וכו"ת כו"ו, וכדרך הירושלמי עיי' לעיל ריש פ"ב. ועיי' שנת פ"א ג' ע"א אמר ליה רבי אדא בר אחבה אמרן בשמו, ונסוף פ"ד שם אמר ליה רבי אדא בר אחוא אמרין משמו. — ודע דבבבלי שם איתא שאלו תלמידיו לרבי אדא בר אחבה במה הארכת ימים, ובירושלמי תענית שם שלחו חכמים ואמרו לו מה מעשים טובים יש בידך ועוד יש שינויים בין הבבלי והירושלמי ע"ש. ובבבלי איתא דהוה בהרי רב ושמואל, מזה נראה שהיה בבבלי. ועיי' תו' שם שהיו ב' רבי אדא בר אחבא ואין להאריך.

רב אדא בר בימי (אבימי) בדור הרביעי. ברכות פ"ט י"ד ריש ע"א רבי חזקיה ורבי נחום ורבי אדא ורבי בימי (צ"ל ורבי אדא בר בימי כאשר מוכח בסוגי' שם) הוון יתבין אמר רבי נחום לרב אדא בר אבימי לא מסתכרא לברכה נאמר אמר ליה הין. ורבי זעירא היה רבו ע"ש. — ובמס' תענית פ"א הל' ג' (ס"ד ע"ב) איתא רבי חזקיה ורבי נחום ור' אדא בר איכומא וכן איתא עוד שם פעם אחרת ונראה שהוא פ"ט וצ"ל בר אבימי.

אדא בר גרשון תרומות פ"י מ"ז ע"ב רבי זעירא אדא בר גרשון רבי וירי' רבי לוי בר פלמא זקן אחר בשם רבי ששים ואחת אסורות ששים ושתיים מותרות, ובחולק צ"ח ע"א איתא אמר רבי שמן בר אבא אמר ר' אידי בר אידי וכו'.

רבי אדא, אידי, בר שמעון. ברכות כ"ב ד' ע"ד מגילה פ"א הל' א' (ע"א ע"ג) רבי אדא בר שמעון בשם ר' יוחנן לא יעמוד אדם ויתפלל וצריך לנקביו. וברכות שם איתא רבי אידי בשם רבי שמעון בשם רבי יוחנן מן דמר כשר מלמטן וכו' והוא פ"ט וצ"ל רבי אידי בר שמעון בשם וכו'. רבי אורי ברכות ריש פ"ב רבי הונה רבי אורי רבי יוסף רבי יהודה בשם שמואל צריך לקבל עליו מלכות שמים מעומד.

רבי אושעיה בר אבא גימין פ"ד הל' ב' (מ"ה ע"ג) רבי אושעיה בר אבא אמר לרבי יודן נשייא באגדה דסבך מאן דייק לן. וזה רבי יודן נשייא הוא ר' יהודה בן כנו של רבינו הקדוש ע"ש בסוגי'. ונראה שצ"ל רבי אושעיה בר חמא, והוא רבי אושעיה מסדר הברייתא שחי בימי רבי יהודה נשיאה. עיי' ערך ר' הושעיה א'. ר' חמא. ר' יודה נשיאה א'.

ר' אחא רובא ברכות פ"ב ה' ע"א רבי לוי רבי יסה בשם רבי אחא רובא נתפלל ומצא עצמו בשומע תפילה חזקה כוין. ונראה שהיה בדור הראשון. עיי' ערך רבי יוסי. ולא נמצאו לו הרבה מאמרים, ואפשר שנקרא רובא להבדילו מן סתם רבי אחא עיי' בערך אחר זה. ורובא פתרונו הזקן (הקדמון) וכמו רבי חייה רובא. ועיי' מה שכתב בענין רובא הרב רש"ל ד"ס ז"ל ט"ס חמד ח"ז. ולפעמים נאמר סתם רבי אחא והענין מורה שהוא רבי אחא רובה.

רבי אחא בדור הרביעי והיה מלוד. סנהדרין פ"א הל' ב' (י"ח סוף ע"ג) רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא ולוד לאו מיהודה היא אמר ליה אין ומסני מה אין מעברין בה אמר ליה שהן גסי רוח ומעוטי תורה הפיך אסוי

רבי אחא — ר' אחא בר פפא

ותמא רבי אחא ורבי יודה בן פזי אמר ליה איטה עברתני מבזה רבנן. — שבת פ"ד הל' ד' (י"ד ע"ד) רבי יונה הוה ליה צמרמורין אייתון ליה מן זכרותא דדורי ושתה רבי אחא אייתון ליה ולא שתה. — תענית פ"ב הל' א' ואתייהא כ"י דמר ר' שמואל בר ינא בשם ר' אחא ה' דברים היה המקדש האחרון חסר מן הראשון ואלו הן איש וארון ואורים ותומים ושמן המשחה ורוח הקודש על שם וארצה בו ואכבדה ואכבד כתיב חסר ה"א. והובא ג"כ מכות סוף פ"ב הוריות פ"ג מ"ז ע"ג ובבבלי יומא כ"א ע"ב. ועיי' ערך רבי שמואל בר ינא. — תרומות פ"ב מ"א ע"ד ר' יונה ור' יוסי תרין אמרין דרך התפח לצמוק וכו' אמר לון רבי אחא בן רבי אילא רבכון הוי בה. — ברכות פ"א ב' סוף ע"ב ר' יוסי ור' אחא הוו יתבין וכו' אמר ר' יוסי לר' אחא וכו' וע"ש שהוא ר' יוסי השני. — עירובין פ"א י"ט ע"ב איתא רבי אחא בשם כהנא, רבי אחא בשם ר' שמעון בן לקיש, רבי אחא בשם ר' חסדי. — ושם תני ר' שיין קומי רבי אחא קם ר' יושוע דרומיא עם תלמודי דר' אחא. ור' אחא נזכר בהרבה מקומות. ואמר בשם ר' אבהו שבת פ"ג הל' ג' (ה' ע"ד).

רבי אחא בר חיננא (הנינא) שבת סוף פ"ג רבי אחא בר חיננא ר' יסא בשם ר' יוחנן מנורה קטנה מותר לטלטלה. — וברכות פ"ב ה' ע"א איתא ר' לוי בשם ר' אחא בר חיננא מה ראו לסמוך מברך השנים למקבץ נדחי ישראל על שם ואחם הרי ישראל ענפכם תתנו ופיריכם תשאז לעמי ישראל. ואפשר שר' אחא בר חיננא הוא ר' אחא בר חיננא וא"כ הי בדור השני, עיי' ערך ר' לוי. ואף דר' אחא בר חיננא אמר בשם ר' יסה (אסי) כבר כתבנו בפתיחת זה הפרק שאין להקיש מזה שהיה תלמידו.

רבי אחא בר יעקב שביעית פ"ו הל' א' (ל"ז סוף ע"ב) עכו עצמה מה היא רבי אחא בר יעקב בשם רבי אימי מן תרין עובדוי דרבי אנן ילפינן עכו יש בה ארץ ישראל ויש בה חוצה לארץ וכו'. וזה רבי אחא בר יעקב נזכר הרבה פעמים בבבלי והוא בעל פלוגתיה דרבא, ורבא שיבחה לרבי נחמן דאדם גדול הוא ב"ק ס' ע"א, והיה בבבלי. —

רבי אחא בר יצחק בדור השלישי. שבת פ"ג הל' ד' (ו' ע"א) רבי אחא בר יצחק עאל מיסחי עם בא בר ממל. עיי' ערך בא בר ממל. ונזכר גם במ"א. יומא פ"ד הל' ד' (מ"א ע"ד) אמר ר' אחא בר יצחק בשעה שבנה שלמה את בית המקדש צר כל מיני אילנות לחוכו ובשעה שהיו אילו שבחון עושין פירות היו אילו שבפנים עושין פירות הדא הוא דכתיב פרוח תפרח ותגל וכו'.

ר' אחא בר עילה עירובין פ"א הל' א' י"ח ע"ד ר' זעירא בעי תחת הקורה אסור ומתיר את המבוי אמר ר' אחא בר עילה ולמה לא וכו'. וסן הסוגי' שם נראה שר' זעירא הנזכר פה ר' זעירא הראשון שחי בדור השלישי. ר' אחא בר פפא, פפ' בדור השלישי ובדור הרביעי. ר"ה פ"ד הל' ד' (ג"ט סוף ע"ב) א"ר אחא בר פפא קומי ר' זעורה חברייהא בעון קומי ר' שמואל בר נחמן וכו'. — נדרים פ"י הל' י' מ"ב סוף ע"א רבי אחא בר פפא סליק

ר' אהא בר פפא — ר' אימי א' סג

מישרי נדרא דר' אימי איתר בעמידה כדי לומר אין כאן נדר. — וביבמות פ"ח הל' ב' (ט' ע"ב) איתא אמר רבי אחי בר פפי קומי רבי זעירה, ונראה שהוא אחד עם ר' אחא בר פפא.

רבי אחווא (אחייא) בי ר' זעירא. ברכות פ"ה הל' א' רבי אחווא בי ר' זעירא אמר בקרית שמע היה עוסקין (אליהו ואלישע בשעה שנפטר אליהו מאלישע). — שם קרוב לסוף פ"א (ג' ע"ד) בעון קומי רבי אחייא ברבי זעירא האך הוה אבוך נהוג. וזה ר' זעירא הוא ר' זעירא הראשון כמו שמוכיח הענין ברכות פ"א ופ"ה. ועיקר שם זה אמורא הוא אחווא והוא כמו אהבה ועיי' ערך רבי אדא בר אהבה.

רבי אירי פסחים פ"ט הל' א' סנהדרין פ"א י"ח ע"ד אמר רבי אירי מפני צלמי כשדים שהיו תקוקים בששר (עשה חזקיה פסח שני ע"ש). — סוכה פ"ב הל' ח' (ג"ג סוף ע"א) אמר רבי אירי נאמר בית הלל שנו אותה עד שלא הודו להם בית שמאי. וע"ש שהיה קודם לרבי יוסי (ב'). ונוטר גם כמ"א.

רבי אייבו בר נגרי בדור הרביעי. סוכה פ"ב הל' ח' (ג"ג ע"א) רבי יודה בר פזי ור' אייבו בר נגרי הוון יתיבין אמרין תנינן אחר שהודו מי הודה למי וכו' ונפקן ושמעון רבי חזקיה וכו', ועיי' ערך ר' חזקיה. — שקלים סוף פ"ד רבי אייבו בר נגרי אמר קומי רבי אילא עיי' ערך ר' הילא. ובבלי ר"ה כ"א ע"א איתא רבי אייבו בר נגרי ור' חייא בר אבא איקלעו לההוא אתרא וכו' שמע ר' יוחנן ואיקפד ופי' רש"י תלמידי דר' יוחנן היו ושמעו מפיו ע"כ. א"כ היה ר' אייבו בר נגרי כבר בימי ר' יוחנן וצ"ע. ואפשר שר' אייבו בר נגרי הוא ש"ס דעכ"פ לא היה לו להש"ס להקדימו לר' חייא בר אבא (עיי' ערכו), והיתה לפני רש"י גי' אחרת. (והסופרים שיכישו גם ברש"י וכתבו רבי אייבו). ועיי' שאלתות סוף פ' בא וישם גי' אחרת, וליתא כלל דר' אייבו בר נגרי ור' חייא בר אבא אחון לקמיה דר' יוחנן.

אילופוסה תרוטות פ"א ט' ע"ג אילופוסה יהב לרבי שמעון בר אבא מעשר אמר ליה מתוקן הוא אתא שאל לרבי יוחנן אמר ליה אילופוסה אחינו נאמן הוא.

רבי אימי, אימא, אמי א'. תלמידו של רבי הושעיה ור' יוחנן. שבת פ"ג סוף הל' א' אמר רבי אמי זמנין סגין יתיבית קומי רבי הושעיה. שביעית פ"ה ל"ה ע"ד רבי אימי בעא קומי רבי יוחנן מתניתא עד שלא גזרו על הספחין וכו' סבר רבי אימי אמר איסור ספחין תורה. — גיטין פ"ב הל' ו' מ"ד ריש ע"ג אתא עובדא קומי רבי אימי בעבד שהביא את הגט בשר. ועיי' בבלי גיטין כ"ג בעי מיניה טרבי אמי עבד מהו שיעשה שליח לקבל גט אישה מיד בעלה וע"ש שמכשיר, הרי לך הרבי אימי דירושלמי הוא רבי אמי דבבלי, וגם בירושלמי נקרא בקצת מקומות רבי אמי, אבל בבבלי לא נקרא רבי אימי. — רבי אמי היה חברו של ר' חייא (ר' חייא בר אבא עיי' ערכו) ור' יוסי (אמי עיי' ערך ר' יוסי). יבמות פ"ד הל' י"א (ו' סוף ע"א) אמר רבי חנינה בריה דר' אבהו אבא הוה ליה עובדא ושלח שאל לר' חייא ולר' יוסי ולרבי

ר' אימי א' — ר' אימי ב'

אמי. מגילה פ"ג הל' ב' (ע"ד ע"א) רבי חייה ר' יסי ר' אימי דנון לתמר אזלת וקרבח עליהון לאנטיפומה דקיסרין שלחון וכתבון לרבי אבהו. — והיה ג"כ חברו של ר' יצחק (עיי' ערכו). כלאים פ"ג הל' א' ר' יצחק ור' אימי הוון יתבין מקשיי תנינן היה לו גובל גבוה טפח וכו'. שביעית פ"ו הל' ב' ל"ו ע"ד מהו להשכיר בהמתו שם רבי לוי צנבריא שאל לר' יצחק ולר' אימי ואסרון. — והלך לפעמים לחמתא דגדר. ע"ז פ"ב מ"ב ע"א רבי אמי סלק עם רבי יודן נשייא לחמתא דגדר והתיר חלוט שלהן. וכן עירובין פ"ו כ"ג ע"ג ר' חייה ר' יסא רבי אימא סלקון לחמתא דגדר שאלון לר' חמא בר יוסף. ושרא שמעין רבי יוחנן וטר יפה עשיתם (הרי לך דרבי אימא הוא ר' אימי תלמידו של רבי יוחנן). — ואמר בשם ריש לקיש מעשרות פ"א מ"ח ע"ד ור' יוסי (אסי) חולק שם ומזה נראה שהוא ר' אימי.

ר' אימי היה כהן ומפורסם בפי חכמי בבל וא"י. כבלי גיטין נ"ט ע"ב ר' אמי ור' אסי כהני חשיבי דא"י. ירושלמי יבמות פט"ו הל' ו' (ט"ו ע"א) רבי שמואל בר ר' יצחק בעי הגע עצמך שהוא אדם מסויים כגון אימי. — ר' אימי הלך עם ר' שמואל אצל זנביה מלכתא להציל זעיר בר חיננא (עיי' ערכו) שנתפס, והצליח ר' אימי בשליחותו תרומות סוף פ"ח. וכימי ר' אבהו היה בצרה ע"י תמר שהלשינה עליו אצל המושל דקיסרין ושלח לרבי אבהו להשתדל בעדו וכמו שזכרנו לעיל. ומזה נראה שהאריך ימים, דמסתמא כבר היה לאיש בעת אשר הלך אצל זנביה, וזנביה היא צענאביא הידועה אשר משלה בפלמירא (חדמור) בשנת ל"ב ול"ג לאלף החמישי. וכבר כתבנו לעיל ערך ר' אבהו שר' אבהו היה גדול בעת אשר הוקמה האמונה החדשה ע"י קנסטנטינוס ע"ב לאלף החמישי. — וגם שימש ר' הושעיה רבו של ר' יוחנן וכמו שזכרנו לעיל וחי עוד בימי ר' אבהו.

ר' אימי, ר' אמי, הוא מגדולי חכמי הירושלמי והבבלי ושמו נזכר לרוב בשני התלמודים. וכבלי סנהדרין י"ז ע"ב איתא דייני דא"י ר' אמי ור' אסי. — ושם ברכות ח' ע"ב ר' אמי ור' אסי אע"ג דהוו להו תליסר בי כנישתא בטבריא לא הוו מצלי אלא ביני עמודי דהוו גרסי ע"כ ושמענו מזה ישר' אמי היה בטבריא. וכבר כתבנו בפ"א שמימי ר' יוחנן ואילך היתה טבריא עיקר ועד החכמים.

ר' אימי ב' בדור השלישי ובדור הרביעי. נדרים פ"י הל' י' (מ"ב סוף ע"א) ר' אחא בר פפא סליק מישרא נדרא דר' אימי וכו' עיי' לעיל ערך רבי אחא בר פפא. שביעית פ"ו הל' ג' (ל"ו ע"ד) ר' יוסי בשם ר' יוחנן בצל שעקרו ושתלו וכו' ר' לא ר' אימי תרויהון אמרי אסור. ועיי' ערך ר' הילא. — ועיי' יבמות פט"ו הל' ה' (ט"ו ע"א) שר' אימי עשה מעשה והוה ר' זעירא מקלם ליה דו מיקם מילתא על בדרא ע"כ, וזה אינו ר' אימי הקדמון שהיה קשיש הרבה מר' זעירא. ובר"ה פ"ג הל' א' איתא ר' יעקב בר אחא ר' אימי בשם ר' יהודה בר פזי קידשוהו ואח"כ נמצאו העדים זוממין הרי זה מקודש. ורבי

ר' אימי ב' — ר' אלעזר בי ר' ינאי סד

יודה בן פזי היה בדור הרביעי, עיי' ערכו וא"כ זה רבי אימי הוא רבי אימי ב'.

ר' אימי בר חיננא מנילה פ"א הל' י"א (ע"א ע"ג) ר' זעורה בשם ר' אימי בר חיננא נכתב ספרים כן כתב תפילין ומזוזות. ומשמע מתוך הסוגי' שם שזה ר' זעורה (זעירא) הוא ר' זעירא א'.

ר' אימי אבוי דר' אבודמא דציפורין ביצה פ"א הל' ט' (ס' ע"ד) רבי יצחק בי ר' לעזר בשם ר' אימי אבוי דר' אבודמא דציפורי' מה פליגי' ליתן לצלי' הא לקדירה מותר. ורבי יצחק בי רבי אלעזר היה בדור החמישי. עיי' ערכו.

אימי אבוי דשמואל בר אימי יבמות פ"י י' סוף ע"א בשם ר' יהודה הלכה כרבי שמעון. ועיי' ערך ר' שמואל בר אימי.

אלכסא, ליכסא כתובות פ"ט הל' י' (ל"ג ע"ב) כהדא אלכסא אמר לו ר' מנא אנן עבדין טבות סגיא מינכון וכו' ובשנועות פ"ז הל' ט' (ל"ח ע"ג) ליכסא אמר קומי ר' מנא אנן עבדין טבות סגין מנכן ועוד יש שינויים אחרים במס' שנועות. ועיי' בספר ערך טילין שהוכיח שזה אלכסא הוא היה שופט נכרי. ומצינו ג"כ אמורא כתובות פ"ה הל' א' (כ"ט סוף ע"א) רבי אלכסא.

רבי אלכסנדר' מן האמוראים היותר קדמונים. ר"ה פ"ד הל' ח' (נ"ט ע"ג) ר' יהושע בן לוי בשם ר' אלכסנדר' שמע לה (דתוקעין בתפילת מוסף) מן הדא שמעה ד' צדק זה קרית שמע הקשיבה רינתי זו רינן תורה האזינה תפילתי זו תסלה בלא שפתי מרמה זו מוסף מה כתיב בתריה מלפניך משפטי יצא. ברכות פ"ב ד' ע"ד א"ר אלכסנדר' שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים שמור עצמך מן המיפים וכו'.

רבי אלכסנדר' דצדוקא דמאי פ"ב כ"ב דיש ע"ג רבי זעירא שלח שאל לרבי אלכסנדר' דצדוקא אילין ניקלווסיא דהכא מה אתון מישערי' וכו' ע"ש. וצדוקא הוא שם מקום בגליל ומצינו ג"כ ר' שובתי דצדוקי עיי' ערכו.

ר' אלעזר עיי' ערך ר' לעזר.

רבי אלעזר בן אנטיגנוס. עיי' ערך ר' אלעזר בי ר' ינאי.

ר' אלעזר בר אבינא ברכות פ"א ג' סוף ע"ג וכפיו פרושות השמים . . . א"ר אלעזר בר אבינא ככפים הללו שלא נטפו כבנין בית המקדש כלום.

רבי אלעזר, לעזר, בי ר' ינאי ברכות פ"ה ט' סוף ע"ב רבי אלעזר בן אנטיגנוס בשם רבי אלעזר בי ר' ינאי זאת אומרת שאסור לעשות מלאכה עד שיבדיל. ועיי' בבלי חולין ג"ה ע"ב ר' אלעזר בן אנטיגנוס משום רבי אלעזר ברבי ינאי אמר מקום טיבורו בעי רבי ינאי בר ישמעאל וכו' ניטל מקום טיבורו וכו', וזה מוכיח שר' אלעזר ברבי ינאי הוא בנו של ר' ינאי הראשון (עיי' ערך ר' ינאי א' וערך ר' ינאי בי ר' ישמעאל) והיה בדור השני. ועיי' ירושלמי גיטין פ"ג הל' ח' (מ"ה ע"א) ר' אלעזר בן אנטיגנוס בשם ר' לעזר בן ינאי זאת אומרת שאין לך מקולקל מעת לעת אלא יום האחרון בלבד, ור' יוחנן חולק שם עליו. — ועיי' רבי לעזר בן אנטיגנוס בשם ר' לעזר בי ר' ינאי מעשרות פ"ד הל' ב' (נ"א ע"ב), ב"מ פ"ז הל' ו' (י"א סוף ע"ב).

ר' אמי בבלייא — אמי

רבי אמי בבלייא, בבלייה (ואך למעט רבי אימי) בדור הרביעי. שמו מורה עליו שהיה מכבד ואמר הרבה פעמים בשם „רבנן דתמן“. עיי' תרומות פ"ז ריש הל' א' פסחים פ"ד הל' ג' (ל' ע"ד) כתובות ריש פ"ג ובמ"א. והך דתרומות וכתובות הוא מימרא דאביי עיי' ערך אביי. ואמר ג"כ בשם עצמו ביצה פ"ד הל' ב' (ושם הגי' אימי), גיטין פ"ב הל' א', בבב פ"ט הל' א' ובמ"א. וברכות פ"ג ו' ע"ד איתא אמר רבי אמי אמר רבי שמאי תיפטר במישרה של כובסין אמר ליה ר' מנא אם במישרה של כובסין וכו' ורבי שמאי חי בדור החמישי וכן רבי מנא, א"כ זה ר' אמי הוא רבי אמי בבלייא ולא רבי אמי (אימי) תלמידו של רבי יוחנן עיי' ערך רבי אמי א'. אך ברא"ש ברכות פ"ג סי' מ"ו הגי' אמר ר' שמלאי ולא נזכר שם ר' אמי. — ובמס' גיטין פ"ב הל' א' איתא דר' יונה היה חמיו של ר' אמי. וזה ר' אמי הוא ג"כ ר' אמי שלפנינו דר' יונה חי בדור הרביעי, ותטר גם במקום זה תי' בבלייא (אם לא נאמר שזה ר' אמי הוא ר' אימי ב' עיי' ערכו).

והנה בבלי שבועות מ"ז ע"א איתא להיכן חזרה אמר רבי אמי רבותינו שבבל אמרו חזרה שבועה למחוייב לה אמר רב פפא רבותינו שבבל רב ושמואל רבותינו שבא"י ר' אבא וכו' רבותינו שבא"י ר' אבא דההוא גברא דחטף נסכא מחכריה אתא לקמיה דר' אמי יתיב ר' אבא קמיה וכו' והתו' נדחקו שם הרבה במאי דאמר ר' אמי רבותינו שבא"י על ר' אבא ורבי אבא יתיב קמיה דר' אמי ע"ש. ולפי מה שמבואר בזה הערך אין ספק שרבי אמי אשר אמר על ר' אבא רבותינו שבא"י הוא ר' אמי בבלייא ור' אמי אשר ישב ר' אבא לפניו הוא ר' אמי תלמידו של ר' יוחנן, ור' אבא אשר ישב לפניו ר' אמי הוא ר' בא א' (עיי' ערכו) והוא היה בימי ר' אמי.

אמי בר יחזקאל עירובין פ"ה כ"ב ע"ג ר' בא אמי בר יחזקאל בשם רב עיר שהיא בנויה על שפת הנחל וכו' והוא רמי בר יחזקאל דבבלי.

ר' אנייני (אנייני, אנייניא) בן סוסיי (בר סיסיי) בדור השני או בדור השלישי. יומא פ"ג הל' ה' (ט' ע"ג) ויחם לו חמין רבי יהושע בר אביון (צ"ל אבין או אבון) ר' סימון בשם ר' אנייני בן סוסיי טעם דהדין תנייא שלא יהו אוט' ראינו כהן גדול שובל במים שאובין ביום הכפורים. — שם הל' ז' (ט' סוף ע"ד) ר' אנייני בר סוסיי סלק גבי רבי חנינה לציפורין אמר איתא ואנא מסר יתיה (שם המפורש) לך ע"ש. — ברכות פ"ז י"א ע"ב אמר רבי נסא כמה זימנין אכלית עם תחליפא אבא ועם אנייניא בר סיסיי חביבי וכו'. ובב"ר פצ"א הגי' ר' חנינא בר סיסי ונראה שהוא תיקון מידי אחרון (עיי' סוף פ"ג). — ובמס' מ"ש פ"ד ג"ה ע"א רבי אנייני בר סיסי סליק גבי רבי יונה אמר ליה אפרוק לך כהדא סילעא וע"ש שנראה שהיה קטן מר' יונה ואינו רבי אנייניא דערך זה שהרי רבי יונה חי בדור הרביעי, אם לא נאמר שר' חנינה דיומא פ"ג הל' ז' הוא רבי חנינה חברו של ר' מנא ב' תצ"ע. ועיי' ערך ר' נסא.

אמי, אמא, איסא, איסי עיי' ערך ר' יוסי א'.

אריסטון — אשיאן נגרא. סה

אריסטון יבמות סוף פ"ז חד אריסטון בעי קומי רבי מנא לית הדא פליג על רבי שמעון בן לקיש וכו' ע"ש. והנה הל' חד אריסטון מודה שמי אריסטון אינו שם פרטי, וגם הפ' שהוא שם מקום אינו עולה כלל, אבל הוא ל' יונית (*ἄριστος*) ופתרונו אדם חשוב. וכבר דברנו על זה במ"ח שנת ט"ו ונזכר פה בקיצור מה שכתבנו שם. מצינו בספר חוקי מהעאדאזיאנוס שבא לפני הקיסרים ארקאדיוס והאנארוס ריב חשובי היהודים על שאיזה אנשים דנו דין ומשפט אף שלהם לבדם יאות לתרוץ דין ומשפט. והקיסרים השיבו בשנת קמ"ב שלא ידין איש בלתי החשובים האלה והם דנין ברשות הנשיא*). וכבר נתיגעו אנשי חקרי לב לעמוד על טיב „האנשים החשובים“ האלה ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם, גם תמהו שלא נמצא מזה כלל בחלטור. אבל באמת נמצא בירושלמי במאמר הנזכר זכרון „החשובים“, כאמרו חד אריסטון. והנראה שהאריסטונים הוקמו ע"י יוליאנוס הקיסר אשר היה מוכ ליהודים וחי בימי רבי מנא או קצת קודם לו. ויוליאנוס חלק בזה כבוד ליהודים והקים להם אריסטונים דוגמת הפאטריציער ברוטי, ואלה האריסטונים אשר מהם היו לומדי תורה וכמו שמורה המאמר הנזכר נטלו רשות מהנשיא לדון, אבל הרעו במשך הימים ואמרו שלהם לבד הרשות לדון ולא לחפמים אחרים, והרעו עוד יותר שהגישו ריבם לפני הקיסרים הנזכרים ושמו אותם פלילים. ועיי' ערך רבי יהודה נשיאה א', וערך יוסי מעוני.

אשי שבת פ"א ב' סוף ע"ג רבי חמדא בשם אשי קנה נעוץ ברשות הרבים גבוה עשרה טפחים המשתמש מתוכו לרשות הרבים ומרשות הרבים לתוכו חייב. ונראה שזה אשי הוא אביו של רבי חייה תלמידו של רב הגזר לרוב בשם רבי חייה בר אשי.

רבי אשיאן, אשיין תרומות סוף פ"א רבי אשיאן בשם רבי יונה מתניתא אמרה אין לוקן על מיכלו דבר תורה וכו'. — יוטא פ"ח הל' ז' (מ"ה ע"ב) רבי אשיין רבי יונה וכו' מודה רבי שאין יום הניפורים מכפר אלא כתשובה. ועיי' ערך רבי שיין.

אשייאן נגרא ע"ז פ"ג הל' א' אשייאן נגרא בשם רבי יוחנן איקוניות למה הן אמורות מפני שמקטירין לפניהן בשעה שהן עולות.

*) Cod. Theodisian. L. 16 Tit. 8. §. 8. Imper. Theodosius, Arcadius et Honorius: Judaeorum quaedam auctoritate iudicum recipi in sectam suam reclamantibus legis suae primatibus asservant, quos ipsi iudicio suo ac voluntate projiciant. Quam omnino submo- veri jubemus injuriam, nec eorum in ea superstitione sedulus coetus aut per vim iudicum aut rescripti subreptione, iavitus primatibus suis, quos virorum clarissimorum et illustrium patriarcharum arbitrio mani- festum est habere de religione sententiam, opem reconciliationis me- reantur. Dat. XV. Kal. Maji etc. (392).

רבי אשייאן — רבי בא ב'

רבי אשייאן בר יקום יבמות פ"א הל' ט' (י"ב ע"א) רבי אשייאן בר יקים הוה ליה עובדא שאל לרבי יסא אמר ליה לית צריך אמר ליה והתנינן אמר רבי חייא אוננין ומיטמאין על הספק.

אשייאן בר נידבה מנילה פ"א הל' י"א (ע"א ע"ג) רבי זעורה בשם אשייאן בר נידבה נוקב נקב כאמצע כ"ת אם היה הנויל מקיפו מכל צד כשר ואם לאו פסול. והענין שם מורה שזה רבי זעורה (זעירא) הוא רבי זעירא הראשון.

אות ב"ת.

רבי בא, ווא, אבא א' בדור השלישי. גיטין פ"ב הל' ו' (ס"ד ריש ע"ג) אתא עובדא קומי רבי אימי בעבד שהביא את הגט כשר אמר ליה ר' אבא והתני רבי חייה עבד שהביא את הגט פסול אמר רבי אסי אילולא ר' בא כבר היינו להתיר את אשת איש. ועיי' ערך רבי אימי א'. ומצינו במקומות הרבה ר' בא בשם רב, בשם שמואל, וזה ר' בא נראה שהוא ר' בא דזה הערך. וירד לבבל ולמד ישם אצל רב ושמואל כי שמואל לא עלה מימיו לא"י. — ונראה שר' בא חזר מבבל לא"י. וזה שמצינו ר' בא בשם רבנן דתמן. שביעית פ"י ל"ט סוף ע"ג רבי בא בשם רבנן דתמן שלשה שדנו ומת אחד מהם חותמי' בשנים ואמר אף על פי שחתמנו בשנים דננו בשלשה. ועיי' בכלי כתובות כ"ב ע"א א"ד זירא הא מילתא מרבי אבא שמיע לי ואי לאו רבי אבא דמן עכו שכחתה גי' שישכו לקיים את השטר ומת אחד מהן צריכין למיכתב במותב תלתא הוינא וחד ליתוהי ע"ש, הרי לך שזה רבי בא דאמר בשם רבנן דתמן שלשה שדנו ומת אחד מהם וכו' הוא רבי בא א', דרבי בא ב' היה זוטא מרבי זירא. עיי' ערך הבא. — נדרים פ"ח הל' א' רבי בא בשם רבנן דתמן והוא שאמר יום סתם וכו' ע"ש. — ונדרים פ"ג הל' ב' (ל"ח ע"א) איתא רבי שמעון בן לקיש בעא קומי רבי בא רבי עקיבה להוסיף על דברי בית הלל וכו' ונראה שיש כאן ט"ס דרשב"ל הוה קשיש טובי מרבי בא.

רבי בא, אבא ב' בדור השלישי ובדור הרביעי. שביעית פ"ב הל' ו' (ל"ג ע"ד) אין נוטעין וכו' ערב שביעית פחות מל' יום ואם נטע וכו'. יעקור לא עקר פירותיו מה הן רבי בא ר' לא הוון יתבין בצור אתא עובדא קומיהון הורי רבי לא ישכבו פירותיו אמר רבי בא אני לא נמנתי עמהן בעלייה אמרין נצא לחוץ נלמוד נפקון לחוץ ושמעון רבי יונה רבי יצחק בר טבליי בשם רבי לעזר אין מחדשין על הגזירה. — והיה חבירו של רבי ירמיה. שבת פ"ד הל' י"ג (י"ד ע"ג) רבי בא שאל לרבי ירמיה מה נתני דקריין דקלק. פסחים פ"ה הל' ב' (ל"ב ע"א) אמר רבי יוסי אנא חמית לרבי ירמיה תפיס לרבי בא אמר ליה אמור לי טעמא דרבי יוחנן. כתובות פ"ב הל' ד' (כ"ו ע"ג) רבי בא בשם רבי ירמיה אף בעדי סימנים בן. — ורבי ירמיה נהג בו כבוד. שבת

פי"ד י"ד ע"ד וההן דעיינה שאלון לרבי ירמיה אמר הא רבי בא קומי יבין. — ר' יונה שאל מרבי בא. כלאים פ"ט הל' ג' (ל"ב ע"א) א"ד יונה לר' בא ולמה לא אמר ליה מלא מסלקתה. תעניה פ"ד ס"ז ע"ג אמר רבי יונה לרבי בא (ברכות פ"ד ז' ע"ג לרבי אבא) והואך יהו שבע פוטרות שמונה עשרה. וגם רבי יוסי חבירו של רבי יונה שאל לפניו. ביצה פ"ב הל' ה' (ס"א ע"ג) אמר רבי יוסי קשייתי קומי רבי בא ואמר לא תנינן וכו'. וזה רבי בא נראה שהיה בבבלי ועלה מבבל לא". עיי' חולין נ"ז כי סליק רבי אבא אשכח לרבי זידא (ועיי' בסה"ד). — ומצינו בירושלמי במקומות אין מספר שאמר רבי בא בשם רבי יהודה, ונראה שהוא רבי בא דזה הערך. ועיי' בבבלי ברכות כ"ד ע"ב רבי אבא הוה קא משתמיט מיניה דרבי יהודה דהוה קא בעי למיסק לארעא דישראל, ואפשר שהוא ר' אבא א'.

רבי בא הסידא נדרים פ"ח הל' א' רבי בא הסידא בשם רבי זעירא הא מטעמיה אין בה לא משום ברכה ולא משום גזל ולא משום דמאי ולא משום הפסק תענית.

רבי בא סרוגניה סוכה פ"ד הל' ג' (נ"ד ע"ג) דרש ר' בא סרוגניה והושיע ה' את אהלי יהודה בראשונה והושע כתיב. וסרוגנא הוא שם מקום, עיי' כלאים פ"ט ל"ב סוף ע"ג.

רבי בא, אבא, קרתיגנייה, קרתיגנאה, קרטיגניא כלאים פ"ח ל"א ע"ב שבת פ"ז ט' ע"ד סנהדרין פ"ז כ"ד ע"ג אמר רבי בא קרתיגנייה (שבת קרטיגנאה וסנהדרין קרתיגנאה) טעמא דרבי יוחנן שש שנים תורע שרך לא בשביעית וכו'. שבועות פ"ג הל' א' רבי בא קרתיגנאה בעי מחלפה שיטת ריש לקיש וכו'. וע"ש שר' לא מחרץ הקושיא, ורבי לא היה בדור השלישי והרביעי, וא"כ רבי בא קרתיגנאה חי או בדור השלישי או בדור הרביעי. — ונמצאים לו עוד מאמרים במ"א. ברכות פ"ד ח' ע"א תשע של ראש השנה מניין אמר רבי אבא קרתיגניא כנגד תשע אזכרות ישכתוב בפרשת חנה. — דמאי פ"ה הל' ב' (כ"ד ע"ג) אמר רבי אבא קרתיגנייה מתנה ואומר המעשר הזה וכו'. וכבר זכרנו לעיל פ"א שקרתיגנא היתה עיר בארמעניא הגדולה.

ר' בא בר אהא ברכות פ"א ג' סוף ע"ד. רבי בא בר אהא בשם ר' אס לא הזכיר ברית בארץ או שלא הזכיר בכונה ירושלי' מלכות בית דוד מחזירין אותו. והך בשם ר' צ"ל בשם רב עיי' בבבלי ברכות מ"ט ע"א רבי אבא אומר וכו' וכל שאינו אומר ברית ותורה בברכת הארץ ומלכות בית דוד בכונה ירושלים לא יצא ידי חובתו, וזה רבי אבא הוא רב עיי' ערוך ערך רב. — ורבי בא בר אהא ירד מא"י לבבל וכדאיתא בירושלמי שם (קצת קודם להטאמר דלעיל) רבי בא בר אהא נחית לתמן וכו'.

רבי בא בר ביזנא ב"ק פ"ה הל' ט' ה' ע"א רבי בא בר ביזנא רבי יסא בשם רבי יוחנן נותנין לו (אם עבר עליו הראשון ולא כסהו השני ולא כסהו וכו' ע"ש) שהות לברות ארזים מן הלבנון.

רבי בא בר בינה — רבי בא בר זבדא

רבי בא בר בינה (והוא כמו אבינה) ברור הראשון. יומא פ"א הל' א' (ל"ח ע"ב) אמר רבי בא בר בינה למה סמך הכתוב מיתת מרים לפרשת פרה ללמדך שנשם שאפר פרה מכפרת על ישראל כך מיתתן של צדיקים מכפרת על ישראל. — שם פ"ד הל' ד' (ט"א ע"ד) זהב מופז רבי פטרוקי אחיה דרבי דרוסא בשם רבי בא בר בינה דומה לאש מצתת בגפרית. — שם סוף פ"ח כיצד הוא מתודה רבי ברכיה בשם רבי בא בר בינה רכוני חטאתי וכו' (הובא לעיל ג' ע"א). — ב"ט פ"א הל' ד' כהדא אריסיה דרבי בא בר מינא מליק לדיקלא אשכח גחלין ונסתון אזל שאל לרב לא אמר ליה כלום אזל חזר אמר רבי בא בר מינה וכו'. ונראה שמינא הוא בינא זה רבי בא בר מינא הוא רבי בא בר בינה דערך זה, וכבר הערנו פ"ב על החילוף דבי"ת ומ"ס.

רבי בא אבוב דרבי בא מארי ברכות פ"ט י"ד ע"א ר' בא אבוב דרבי בא מארי בשם רבי אחא קנה אומר ברוך שהגיענו לזמן הזה ניתן לו אומר ברוך הטוב והמטיב. — פאה פ"א ט"ו ע"ד רבי אבא אבוי דרבי אבא בר מרי (צ"ל אבא מרי) בשם רבי אחא כתוב אחד אומר וכל הפצים לא ישוו בה וכתוב אחד אומר וכל הפציק לא ישוו בה הפצים אילו אבנים טובים ומרגליות וכו'.

רבי בא, אבא, בר זבדא ברור השני וגדול בדורו. סנהדרין פ"א הל' א' (י"ח ע"ג) רבי בא בר זבדא פתח (פי' בדרשה או בהלכה) ורבי יסא ורבי אמי התמין. — קידושין פ"ג הל' י"ד (ס"ד ע"ג) הורה רבי אבא בר זבדא במקום כל רבנין הוולד (של נכרי ועבד הנא על בת ישראל) כשר. — ועיי' שביעית פ"ז ל"ז ע"ג וסנהדרין פ"ג הל' ו' (כ"א סוף ע"א) רבי בא בר זבדא רבי אבהו בשם רבי לעזר הלכה כרבי יודה דמתני' איקלס רבי בא בר זבדא דמר שמועה משום זעיר מיניה, ופי' המפרשים דאמר משום רבי אבהו הקמן ממנו. ואפשר שהכונה על מה דאמר בשם רבי לעזר, דדרי ראינו מהך דסנהדרין פ"א שרבי בא בר זבדא היה גדול גם מרבי יסא (אמי) ור' אמי. — מגילה פ"א הל' ו' (ע' ע"ג) רבי בא בר זבדא בשם רבי חנינה ביקש רבי לעקור תשעה באב ולא הודו לו אמר לו רבי אלעזר עמך הייתי ולא איתאמרת אלא ביקש רבי לעקור תשעה באב שחל להיות בשבת ולא הניחו לו וכו' (ועיי' בבלי שם ה' ע"ב). עוד שם רבי לעזר בשם רבי חנינה הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה אמר ליה רבי בא בר זבדא עמך הייתי ולא איתאמרת אלא וכו'. — רבי בא בר זבדא היה בן א"י וירד לבבל ולמד שם אצל רב, ומצינו בבבלי הרבה פעמים שאמר בשם רב, ובירושלמי ב"ט פ"ב הל' ד' איתא רבי בא בר זבדא אשכח חמר מכסי בחפיסה ונסתיה אזל שאל לרב וכו'. — חזר לא"י והלך וגדל כאשר מראין המקומות דקידושין וסנהדרין דראש הערך. ועיי' שבת פ"א הל' ה' (ג' ע"א) וסוף פ"ד רבי בא אמר רבי זעירה לרבי בא בר זבדא חכים רבי לרב דאת אמר שמועתא מן שמיא אמר ליה רבי אדא בר אהבה (וכסוף פ"ד הגי' רבי אדא בר אחוא ועיי' לעיל ערך רבי אדא בר אחוא) אמרן משמו, מזה נראה קצת שרבי בא לא נשתהא ימים רבים בבבל.

רבי בא בר זבדא — רבי בא בר ממל סו

אבל יותר נראה דהך דאת אמר הוא כמו דאתאמר (ע"י פ"ב) ועיקר פירושו יודע את שהך הלכה נאמרה משמיה דרב כלו' שמעת את מפיו הלכה זאת והשיב לו שרבי אדא אמר משמו.

רבי בא בר זוטרא בדור השני ואמר תמיד בשם אחרים. שבת פ"ד הל' ד' (י"ד ע"ד) רבי זעירא רבי בא בר זוטרא רבי חנינא בשם רבי מעלין עצם של ראש בשבת. יבמות פ"ד הל' י"א (ו' ע"א) רבי זעירא רבי בא בר זוטרא אמר (נראה ט"ס) רבי חנינא בשם רבי חייה רבה אפי' רובו של ראשון וכו'. עוד שם רבי אבא בר זוטרא בשם שמואל כל שהוא בה"י רבה וכו'. ורבי בא היה בקי בלשונות כאשר נראה מהא דנדרים פ"י הל' ה' (מ"ב ע"א) מהו להתיר על ידי מתורגמן נישמיענה מן הדא רבי בא בר זוטרא איתעביד תורגמן דרבי יוחנן בחדא איתא דלא הוות חכמה מישמע סוריבטי (צ"ל סוריסטין וכן הובא בר"ן נדרים ח' ע"ב ד"ה בעל מהו).

רבי בא בר חנה ע"י ערך אבא בר בר חנה.

רבי בא בר כהן בדור החמישי. דמאי פ"ב כ"ב ע"ד רבי בא בר כהן בעא קומי רבי יוסי לא כן אמר רבי חייה בשם רבי יוחנן רבי וחביריו הלכה כרבי ואמר רבי יונה ואפילו רבי אצל רבי לעזר בי רבי שמעון ע"כ, זה רבי יוסי הוא רבי יוסי השני חברו של רבי יונה אשר חי בדור הרביעי. — וכן איתא במקומות אחרים ששאל לפני רבי יוסי. שקלים פ"ד הל' ה' (מ"ח סוף ע"א) רבי בא בר כהן בעא קומי רבי יוסי מחלפא שיטתיה דרבי חייה בר בא תמן צריכה ליה וכו'. מגילה פ"ד הל' ד' ע"ה ע"ב רבי בא בר כהן בעא קומי רבי יוסה לית הדא אמרה שעבדים נפדין בשלשה. תענית פ"ד הל' ט' (ס"ט ע"ב) רבי בא בר כהן אמר קומי רבי יוסי וכו' אסור לארס אשה בערב שבת. ועוד שם רבי בא בר כהן אמר קומי רבי יוסה ע"ש. — וגם עמד לפני ר' יונה. מ"ש פ"ב הל' ז' (נ"ג ע"ג) רבי בא בר כהן אמר קומי רבי יונה רבי אחא בשם רבי יוחנן כל שאמרו ברמאי מחללין בודאי עבר וחיללו מחולל.

רבי בא בר ממל בדור השלישי. יבמות פ"ב הל' ב' (י"ב ע"ד) רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא מהו להחליף אמר ליה שרי אפילו כך אמר ליה פוק חמי חד סב וסמך עלוי נפק ואשכח ר' בא בר ממל ושאל ליה ושרא. — סוטה פ"ג הל' א' רבי בא בר ממל ורבי שמעון (צ"ל ורבי שמואל) בר רב יצחק הוון יתיבין רבי בא בר ממל בעא קומי רבי שמואל בר רב יצחק מנחת העומר מניין ישיריה נאכלין וכו' ושם איתא עוד מן דקיימין קם רבי בא בר ממל עם רבי ירמיה וכו'. — שבת פ"ז הל' א' (ט' ע"ג) רבי בא בר ממל בעא קומי דרבי זעירא ויהא חייב על כל אחת ואחת כמה דתימר גבי שבת לא תעשה כל מלאכה כלל וכו'. — ומצינו רבי בא בר ממל גם עם רבי אימי. ר"ה פ"א הל' א' (נ"ו ע"ג) רבי בא בר ממל בעא קומי רבי אימי כתיב בשמיני יביא עבר ולא הביא מהו שיעבור. — וע"י בבלי יבמות ק"ה ע"א כי הווא דאתיא לקמיה דרבי אמי הוה יתיב רבי אבא בר ממל דקקה מקמי דתחלוץ א"ל רבי אמי חלוץ לה ושרא ליה תיגרי אמר ליה רבי אבא והא בעינן מירק וכו'.

רבי בא בר ממל — רבי בון בר חייה

ובירושלמי שם הל' ד' (י"ב. ע"ד) איתא רבי בא בעא קומי רבי אימי הקדימה וקיקה לחליצה א"ל כמי שהן על סדר ע"כ, הנה בירושלמי איתא רבי בא ובבלי רבי אבא בר ממל ומוה נראה ראייה לבעל ס' היוחסין שכתב שרבי אבא בר ממל נקרא לפעמים רבי אבא (בא) סתם. אך כבר כתבנו ששמות האמוראים דהירושלמי נשתבשו בהרבה מקומות בבבלי, גם יש בכל זה המאמר עצמו שינוי גדול בין הירושלמי והבבלי. — רבי בא בר ממל בעי כבר לפני רבי הושעיה. ב"ק פ"ב הל' א' רבי הושעיה רבה ורבי יודן נשייא הוון יתיבין עאל רבי בא בר ממל ושאל כישכשה בזנבה וכו'. — ומת קודם רבי זירא. שבועות פ"ג הל' ד' (ל"ד ע"ג) א"ר זירא כל יומי דרבי בא בר ממל לא אשבתן תותבה ומן דדמך אשכתנן תותבה. — והיה בן איי ומערד ממל, והוה הוא הכונה של בר ממל כאשר בירר הרב רש"ל ר"ס ז"ל. — רבי בא בר ממל (ובבבלי רבי אבא בר ממל) נזכר הרבה פעמים בשני התלמודים. — וגמצא לו בן רבי אסי עיי' ערך חנינא בר רבי אסי.

בבבלי. מלבד הרבה חכמים אשר עלו מבבל לא"י נראה שגם הרבה מההמון עלו לשם ומצינו שקבעו להם בית הכנסת מיוחד בציפורין. עיי' שבת פ"ו ה' ע"א ציפוראי אמרין מן כנישתא דבבליא עד דרתיה דרבי חמא בר חנינה. — מגילה פ"ד הל' ה' (ע"ה ע"ב) רבי יוסי מפקד לבר עולא חזנא דכנישתא דבבלייא. — וכבר הערנו על זה לעיל פ"א.

רבי בון שקלים קרוב לסוף פ"ד רבי אבון ורבי בון בעון קומי רבי זעורה הרי הרובע והגרבע הרי אינן ראויין ליקרב לא כאן ולא במקום אחר והרי הן עושין תמורה. — ברכות פ"א ר' ע"ג רבי זעירא (והוא רבי זעירא השני וחי בדור החמישי) בעי קומי רבי יסא לית רבי פשט בי (ש"ס ובדפוס א"ד אינו) עם רבי בין (צ"ל בון וכאשר הוא בד' א"ד, כי לא נמצא בירושלמי בשום מקום רבי בין) פירקה בליליא. — ובערוך ערך אבני הובא בשם רבינו שרירא ורבינו האי שרבי בון אבון שמו ע"ש והטאמר דשקלים רבי אבון ורבי בון מתנגד לזה, ובכל זאת אפשר הדין עם רבינו שרירא ורבי האי, דעיקר שם בון הוא אבון, והיו שני אמוראים בזמן אחד נקובים בשם רבי אבון וקיצרו שם האחד וקראוהו בון להבדיל בין זה לזה וצ"ע. — ורבי בון נזכר בהרבה מקומות בירושלמי (ואפשר שבאזיה מקומות צ"ל רבי אבון והסופרים קיצרו וכתבו ר' בון).

רבי בון (אבון) בר חייה (חויא) בדור הרביעי תלמידו של רבי זעירא ור' הילא. ר"ה פ"א הל' א' (נ"ו ע"ג) רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעורה כתיב לא יבקר בין טוב לרע עבר וביקר מהו שיעבור. וכן בעא קומי ר' זעורה ביצה פ"א הל' א' (ס' סוף ע"א). — דמאי פ"א כ"א ע"ד רבי בון בר חייה בעי קומי ר' לא למה לי דמאי אפילו ודאי למה לי מיעוט אפילו רוב וכו'. יומא פ"ג הל' ה' (ט' ע"ג) רבי בון בר חייה בעא קומי ר' הילא הכא את אמר תעשה הקדים בו מעשה וכא את אמר תעשה איתר בו מעשה. גיטין פ"ד הל' ב' (ט"ה ע"ג) אמר רבי לא צריך שיהא מכיר לאיש בנמ

ר' בון בר חייה — ר' בורקי סח

ולאשה בשוכרה ר' אבון בר חייה בעי קומי רבי הגע עצמך ע"כ, ונראה דצ"ל ר' אבון בר חייה בעי קומיה (קומי' וגשמת הקו על הו"ד) רבי הגע עצמך. — והיה חברו של ר' ירמיה. שקלים פ"ד הל' י' (מ"ח סוף ע"ב) רבי ירמיה ורבי בון בר חייה הוון יתבין ואמרין תמן אמר ר' יוחנן וכו' וקצת נראה שהיה קשיש מרבי ירמיה עיי' מ"ק פ"א הל' ב' (פ' ע"ב) רבי ירמיה ר' בון בר חייה משום רבי בא בר ממל מפני מראית העין. אך כבר כתבנו בפתיחת זה הפרק שאין להקיש כלל ממאמרים כאלה על אחרית וקדימת זמן האמרים. — ומצינו שדיבר עם ר' מנא אשר היה בדור החמישי. חלה פ"ד הל' ז' (פ' ע"א) מחלפה שיטתיה דרבי הושעיה תמן אמר אימת קדשים עליו ואינו נותן לכהן דבר שאינו מחוקן וכא הוא אר' א"ד בון בר חייה אני אומר אותה של אור נתן לו א"ל ר' מנא לא תני רבי הושעיה וכו'. וע"ש עוד בסוף הלכה רבי בון בר חייה ורבי מנא (אכל שם לא נזכר שדיברו שניהם יחד פ"א פ). — דמאי ריש פ"ה איתא רבי אחא ר' בון בר חייה וכו'. זה יאות לפי הזמן עיי' לעיל ערך ר' אחא. וחלה פ"ד ס' ע"א איתא רבי אבון בר חייה בעי כמה דאתאמרת שתי חלות בסוריא ודכוותה שתי תרומות בסוריא א"ד חגי חלה אין אתריה כלום וכו', וגם זה מסכים עם הזמן עיי' ערך רבי חגי.

רבי בון בר כהנא בדור השלישי ובדור הרביעי. תרומות פ"ח מ"ה ע"ג וע"ז פ"ב מ"א ע"א רבי ינאי בר ישמעאל איבאיש סלקון לגביה רבי זירא ורבי הושעיה ורבי בון בר כהנא ורבי הגניה חברהון דרבנן מבקרתיה. ועוד שם כד נחתון קם רבי אילא עם רבי בון בר כהנא וכו'. — ובדור הרביעי היה מן החכמים המפורסמים. מ"ק סוף פ"א רבי מנא איתבר עוקא דסולמיה שאל לרבי יונה אכוי ושרא ליה אפילו כן אמר ליה פוק חמי חד סב וסמוך עלוי נפק ואשכח רבי בון בר כהנא ושאל ליה ושרא ליה. — ורבי יונה אמר בשמו הוריות פ"ב הל' ח' (מ"ו ע"ד) אמר רבי יוחנן מן המקדש לא יצא ולא יחלל הא אם יצא אינו מחלל רבי אשיאן ר' יונה רבי בון בר כהנא מקשי והכתיב אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח הא אם לקח אינו מחלל. — נדרים פ"א הל' ג' (ל"ז ע"א) איתא רבי אבין בר כהנא אמר דר' שמעון היא ונראה דצ"ל ר' אבון בר כהנא והוא רבי בון דערך זה.

רבי בזירה ברכות פ"ח י"ב ע"ב רבי לוי בשם רבי בזירה שלשים ושש שעות שימשה אותה האורה שנבראת ביום הראשון. וכ"ר פ' פ"ב הגי' ר' נזירה והוא הנכון, ששם נזירה מצוי בירושלמי, לוי בר נזירה, רבי שמעון בר נזירה, בר נזירה. אבל לא מצינו שם בזירה.

רבי בורקי, בורקיי בדור החמישי תלמידו של ר' מנא. קידושין פ"ג הל' ב' (ס"ג ע"ד) התיב רבי בורקי קומי ר' מנא ואם אף בסימפון כן. — ע"ז פ"ג הל' ז' (מ"ג ע"א) תני רבי בורקי קומי רבי מנא מלמד שלא הניחו הכנענים לא הר ולא גבעה שלא עבדו עליו. — זמא פ"ה הל' ז' (מ"ג ע"א) ר' בורקי בשם ר' יוחנן מתניתא אמרה שהשיריים מעכבין דתנינן וכפר את מקדש הקודש וכו'.

בטרים בר יטסס — ר' ביסנא

בטרים בר יטסס שנת פ"ג ו' ע"א בטרים בר יטסס חמא חד בר נש מזליף על גרמיה אמר ליה כזה אסור בשבת מפני שהוא מרבה את ההבל ומכבד את הקרקע.

רבי ביבי בדור השלישי. שקלים ריש פ"ח רבי ביבי הוה יתיב מתני הדין עובדא אמר ליה ר' יצחק בר ביסנא עד רביעית טהור יותר מכן טמא ובעט ביה אמר ליה ר' זריקן בגין דהוא שאיל לך את בעיש ביה וכו'. וע"ש שנראה שר' ביבי היה עני בנכסים. — תרומות פ"ח מ"ה ע"ג ר' אימי הוה ליה אורחין אמר לון אילולא דאיתגלי חמרא מבשלא דידי הוינא משקי לכון מיניה אמר ליה ר' ביבי איתיי ואנא שתיי וכו'. ומשמע שהיה חבירו של רבי אימי, חה ר' אימי הוא רבי אימי השני עיי' ערכו. — תענית סוף פ"ב כהדא רבי ביבי הוה יתיב קומי ר' יסא בעי מילף מיניה הדין עובדא וכו' וזה רבי יסא הוא ר' אסי עיי' ערך רבי יוסי א'. — קידושין פ"ג הל' י"ד (ס"ד ע"ג) רבי ביבי אמר קומי ר' זעירא בשם ר' חנינה הוולד (של נכרי ועבד הבא על בת ישראל) כשר. שם פ"ד ס"ו ע"א חד כהן נסב בת גרים אתא עובדא קומי רבי אבהו וכו' א"ל רב ביבי לא כן אלפן ר' וכו'. — ורבי ביבי נזכר גם במקומות אחרים בירושלמי ונזכר גם בבבלי ושם איתא דתני קמי דרב נחמן חגיגה כ"ב ע"ב, וגם בעי מיניה מר' נחמן ב"מ כ"ג ע"ב, וא"כ ירד לכבל. ויותר נראה שר' ביבי דבבלי אינו רבי ביבי דירושלמי.

ובמס' גיטין פ"ה הל' ז' (ט"ז ע"ב) איתא עד כדון בשני שטרות היה שטר אחד . . . רבי חנינה ור' ביבון תריהון אמרין כ"ש מקחו קיים וכו' ואפשר שרבי ביבון הוא רבי ביבי, וגם רבי חנינה חי בזמנו עיי' ערך רבי חנינה א'.

רבי בייתום עירובין פ"ו כ"ג ע"ג ר' יוסטי בי רבי סימון בשם רבי בייתום אין בתינו שלנו לדור עמנו הא לצאת אין מוציאין אותנו ובפונדק מוציאין אותנו ע"ש. ושם משמע קצת שהיה קרוב לדורו של רבי יוחנן ודיש לקיש.

רב בימי עיי' ערך ר' אדא בר בימי.

רבי ביסא גיטין פ"ד הל' ד' (ט"ז ריש ע"א) רבנין דקיסרין אמרין בשם רבי ביסא אתיא דרבי שמעון בן גמליאל כרבי מאיר כמה דרבי מאיר קונס בדברים בן ר' שמעון בן גמליאל קונס בדברים ע"כ. אבל פסחים פ"ב הל' ב' (כ"ט ע"א) הגי' רבנין דקיסרין בשם ר' גסא.

רבי ביסנא בדור הרביעי. פסחים פ"ד סוף הל' ג' (ל"א ע"א) דברי חכמים רבי ביסנא חנין בר בא בשם רב חיה גסה כבהמה דקה. — מ"ק ריש פ"א ר' ביסנא בשם רבי לא לא שנו אלא בטועד הא בשביעית מותר. — מעשרות פ"ה נ"ב ע"א הני רבי שמעון בן גמליאל אמר אין מרובע מששת ימי בראשית התיב ר' ברכיה והתנינן גופה של בדרת כגרים הקילקי מרובע אמר ר' ביסנא כל גרמא אטרה לית ליה מרובע וכו'. ונראה קצת שהשיב שם לר' ברכיה, והוא רבי ברכיה ב' עיי' ערכו וערך ר' הילא.

רבי ביריי — רבי בנימין בר יפת סט

רבי ביריי תרומות פ"י מ"ז ע"ב ר' זעירא אדא בר גרשון רבי ביריי וכו' עיי' ערך אדא בר גרשון. — פסחים סוף פ"ב חד מן אילין דרבי ביריי הוה ליה גרבין דמשח בגו אוצרה דחיישא שאל לרבנן אמרין ליה איזיל גרוף מן תוחתיהן. אבל ברא"ש שם סי' י"ד הגי' חדא מן אילי' דרבי פדאי הוה ליה וכו' שייל לרבי בון.

רבי ביריים עיי' ערך רבי קוריום. — ודע דבמקום רבי ביריי דתרומות פ"י שזכרנו בערך הקודם איתא חולין צ"ח ע"א רבי ביריים.

רבי בנייה בדור הראשון. — ר' יוחנן אמר בשמו. פאה פ"א ט"ו ע"ב ר' יוחנן בשם ר' בנייה כאשר צוה ה' את משה עבדו וכו' אפילו דברים שלא שמע מפי רבו הסכימה דעתו וכו'. וע"ע שם רבי יוחנן ר' בנייה. — פסחים סוף פ"ח רבי יוחנן בשם ר' בנייה ישראל ערל מזון עליו שכן מצינו שקיבלו אבותינו במדבר הזויה ערלים. — נדרים ריש פ"ה ר' יוחנן בשם רבי בניה בכל השותפין מעכבין זה על זה בחצר חוץ מן הכביסה מפני כבוד בנות ישראל. ועיי' בבלי ב"ב נ"ז ע"ב ושם נקרא ר' בנאה ע"ש. — ר' בנייה היה איש מפורסם ובית מדרשו היה נקרא על שמו גם אחרי מותו. שבת פ"ב הל' ג' (י"ג ע"ג) והוריות סוף פ"ג עאל ר' יוחנן ודרשה בני מדרשא דרבי בנייה אפילו ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ממזר תלמיד חכם קודם. ב"מ קרוב לסוף פ"ב ר' יוחנן יתיב דריש בני מדרשא דר' בנייה. — וכמס' סנהדרין סוף פ"ג איתא רבי הושעיה בשם שמואל רבי בניי בשם שמואל וכו' וזה אינו ר' בנייה דערך זה, והוא ר' בנאי אחיה דר' חייא בר אבא הגוזר בבלי כתובות ג' ע"ב ע"ש והוא בבלי.

בנימין גנזבייה ברכות פ"ב ה' ע"ב בנימין גנזבייה נפיק ומזר משמיה דרב מותר (לכעול לכתחילה בשבת) שמע שמואל ואיקפד עילוי ומית. ועיי' בבלי גדה ס"ה ע"ב.

רבי בנימין בר גידל בדור הרביעי. מעשרות פ"א מ"ט קרוב לסוף ע"א רבי חסדא אמר שהן מחוסרין לרוח ר' אילא בשם רבי יסא שהן מחוסרין ניחא. . . . התיב רבי בנימין בר גידול (גידל) התנינן השמן משירד לעוק, מאן דאמר שהן מחוסרין ניחא וכו'. — יבמות פ"א הל' א' רבי בנימין בר גידל ורבי אחא הוו יתבין וע"ש פלפול ארוך ביניהם וממה שקאי רבי בנימין בר גידל במס' מעשרות אר' חסדא ואר' הילא (עיי' ערכם) מוכח שר' אחא הגוזר פה הוא רבי אחא ב' (עיי' ערכו).

רבי בנימין בר יפת בדור השלישי תלמידו של רבי יוחנן. ברכות י' ע"א פסחים פ"ב הל' ה' רבי חייא בר ווא בשם רבי יוחנן זית כבוש אומר עליו בורא פרי העץ רבי בנימין בר יפת בשם רבי יוחנן ירק שלוק אומר עליו שהכל נהיה בדברו וכו' אמר רבי זעירא מאן ידע משמע מן רבי יוחנן יאות לרבי (בפסחים הגי' ר') חייא בר ווא אמר (צ"ל או וכאשר הוא בפסחים) רבי בנימין בר יפת לא רבי חייא בר ווא. ועיי' כל זה בבלי ברכות ל"ח ע"ב. — סנהדרין פ"א הל' א' ר' בא ורבי בנימין בר יפת הוה דיינין קומי רבי יצחק ע"ש.

רבי בנימין בר לוי — רבי ברקידה

רבי בנימין בר לוי פאה ריש פ"א רבי בנימין בר לוי אמר ר' יצחק ורבי אימי הוון יתבין מקשוי אמר למה לא תגינין תרומה עמהון. — פסחים פ"ז הל' ו' (ל"ד ע"ג) הוריות פ"א הל' ו' רבי אבון בשם ר' בנימין בן לוי קרייא מסייע למאן דאמר כל שבט ושבט קרוי קהל גוי וקהל גוים יהיה ממך ואדיין לא נולד בנימין ע"כ, והנה ממה דאמר רבי בנימין בר לוי במס' פאה רבי יצחק ור' אימי הוון יתבין וכו' סוכה שר' אבון אשר אמר בשמו במס' פסחים הוא רבי אבון ב' אשר חי בדור הרביעי ע"י ערכו. ומזה נראה שרבי בנימין בר לוי היה בדור השלישי ועכ"פ אינו מאוחר לדור הרביעי. — וע"י לו איבעיא מושכלת פסחים פ"ב סוף הל' א' חלות תודה שנעשו נותר ניטר אם נעשו נותר עד שלא הגיע זמן ביעורן את מבערן בכל דבר משהגיע זמן ביעורן את מבערן כשריפה.

בנימין בר עשתור בדור השלישי. בכורים פ"א ס"ד ריש ע"א אמר רבי יוסי קיימה בנימין בר עשתור קומי רבי חייה בר בא וכו' בגוי שבא בעבירה על בת ישראל היא מתניתא. — וע"י ערך בר עשתור.

רב ברונא שנת פ"ב ד' ע"ד רב ברונא אמר חלב מטיף לתוכו שמן כל שהוא ומדליק (וע"י בבלי שנת כ"א ע"א). — שם אחא חנניה רב ברונא בשם רב חלב מהותך וקרבי דגים מדליקין בהן (ע"י בבלי שם). — ורבי ברונא נזכר הרבה פעמים בבבלי ונראה שלא עלה כלל לא"י.

רבי ברכיה א' בדור השני. ערלה פ"ב ריש הל' א' רבי יוחנן שאל לגמליאל זוגא נהיגין אחון מפקין חלה מן דמייא אמר ליה לא כן אמר שמואל אחוה דרב ברכיה וכו'. — סנהדרין פ"י כ"ז ע"ד עד איכן היתה זכות אבות קיימת ר' תנחומא אמר לה בשם ר' חייה רבה בר נחמן אמר לה בשם רבי ברכיה ר' חלבו בשם ר' בא בר זבדא עד יואחז. וע"י ערך רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה.

רבי ברכיה ב' בדור החמישי. קידושין פ"ג ס"ד ע"ד מן דקמון קם ר' מנא עס ר' ברכיה אמר ליה למה לא חתמתה וכו', וזה ר' מנא הוא ר' מנא ב' ע"ש. — ואמר הרבה פעמים בשם ר' חלבו. גם אמר בשם ר' ירמיה, סוכה פ"ד הל' ג' (ג"ד ע"ג) רבי ברכיה ר' ירמיה בשם ר' חייה בר בא וכו'. — וע"י ברכות פ"ב ד' ע"ד א"ר ברכיה עת ללדת ועת למות אשרי אדם ששעת מיתתו כשעת לידתו וכו'. מגילה פ"ג הל' ד' (ע"ד ע"א) ר' ברכיה אזל לכנישתא דביח שאן ע"ש הטעשה ואמר (שם) בשם ר' יהושע בן לוי, ואין להכריע במקומות אלה ודומיהן אם רבי ברכיה הוא ר' ברכיה א' או ר' ברכיה ב'.

רבי ברכיה בר יעקב בר בת יעקב מ"ש פ"ה הל' א' מנין לציון רבי ברכיה בר יעקב בר בת יעקב בשם ר' חוניה דברת תוורן וכו' אבל שקלים פ"א מ"ז ע"א מ"ק פ"א פ' סוף ע"ב הגי' רבי ברכיה רב יעקב בר בת יעקב. רבי ברקידה סוף מס' כלאים (ל"ב סוף ע"ג) רבי בר קידה ור' לעזר הוון מטיילין באיסטרין ראו ארונות שהיו באין מחוצה לארץ לארץ אמר ר' ברקידה לרבי לעזר מה הועילו אילו אני קורא עליהם ונחלתי שמתם לתועיבה בחייכם ותבוא ותטמאו את ארצי כמיתתכם וכו'.

ברכי הוא כמו בי רבי כלר בני הישיבה. מ"ק פ"ג פ"ב ע"ג חד ברבי אמר הדא דר' יוחנן קומי דרבי שמעון בן לקיש ולא קביל עלוי. — והוא ג"כ כינוי כבוד. פסחים פ"י הל' א' ר' יוסי בעא קומי רבי סימון אפילו עבר לפני רבו אפילו אשה לפני בעלה אמר ליה ברבי עד כאן שמעתי. וכן ר"ה פ"ד הל' ב' ר' יוסה בעא קומי רבי סימון אפילו מבית לבית מטריקלך לקיטון א"ל בי ר' כך שמעתי. — יומא פ"ב ל"ט ע"ג תרם בשמאל תפלונתא דרבי יוחנן ור' יהודה בי רבי. וכן ר"ה פ"א הל' א' (נ"ו ע"ב) יהודה בי רבי אמר חשבון מרובה בולע לחשבון מועט. וכנבלי פסחים ק' ע"א א"ל רשב"ג לרבי יוסי ברבי ופי' הרשב"ג כן קראו רשב"ג לר' יוסי בן חלפתא כלו' גדול הדור. חולין פ"ד ע"ב והשיב ר' אליעזר הקפר ברבי ופי' רש"י אדם גדול. וכן שם ג"כ ע"ב דתניא בריבי אמר ויש שם בהגה"ה לרש"י ד"ה בריבי ס"א ל"א גדול הדור, ועיי' רש"י עירובין נ"ג ע"א ד"ה אושעיא בריבי.

בר אביי, אבייה פסחים פ"ה הל' ז' (ל"ב ע"ג) תענית סוף פ"ג חד בר אבייה (בתענית בר אביי) עבר קומי תיבותא אמר לון ענון בתריי מה דנה אמר. שבועות פ"א הל' ה' (ל"ג ריש ע"ב) חד בר אביי עבר קמי תיבותא ולא אדכר דדיש ירחא וקלסוניה. — ונראה שהך אביי פתרונו תפילה והוא או מל' ביא ביא עיי' רש"י בראשית פ' מקץ על הפסוק בי אדוני, או מל' אם תבעיון בעיו והעיון נבלעת כמו שהוא לרוב בירושלמי. ובעותא או בעו ל' תפילה ידוע, וכא כבר באונקלס בראשית י"ט י"ה ל' ת' ובמ"א, (ועל ביא ל' תפילה השיג הרמב"ן פ' מקץ ע"ש), וא"כ בר אביי הוא שליח ציבור ועולה יפה הל' חד בר אביי. (ומה שפי' בעל קרבן העדה, "בר אביי" כן שמו וכן מה שפי' בעל פני משה, "בר אביי בנו של אביי" נדחה מעצמו, כי איך שייך לוטר לפירושם חד בר אביי).

בר דליה שם עיר והולידה איזה חכמים כגון רבי יודה בר פוי, אבא כהן (עיי' ערכם). וכמס' עירובין פ"ו כ"ד ע"א איתא כגון אנשי בר דליה שאינן מקפדין על פרוטתן. ועיי' כלאים פ"א הל' ו' (כ"ז ע"א) א"ד יוחנן אייתתה מן דבר דליה תרנגול עם הפיסיוני תרנגול עם הטווס וכו' כלאים זה בזה (וב"ק סוף פ"ה איתא בטעות דאייתתיה מן דבית לוי). ומזה נראה שבר דליה היה מקום ועד לחכמים. — והנראה שצריך להיות בכל מקום אבא כהן דבר דליה ולא אבא כהן בר דליה (עיי' ערכו) וכמו שמצינו בכל מקום ר' יודה בר פוי דבר דליה, כלאים סוף פ"ח, תרומות פ"י הל' ז' (מ"ז ע"ב) ובמ"א. ואפשר שאבא כהן לא היה בן עיר בר דליה כ"א בן איש אשר שמו דליה ואין להכריע.

בר זמינא שקלים פ"ד הל' ד' (מ"ח ע"א) כהדא בר זמינא אתפקיד גביה מדל דיתמן אתא ושאל לרבי מנא וכו'.

בר טברי מגילה פ"ד הל' י"ב (ע"ה ע"ג) בר טברי שאל לרבי יצחק הגע עצמך שהיה שער גבוה (לענין מוזה) א"ל נותנה בין כתיפיו.

בר טירה מ"ק פ"ג הל' ז' (פ"ג ע"ג) בר טירא אמר האומר שמועה משם אומרה שפתותיו רחשות נקבר וכו'. ועיי' ברכות פ"ב ר' ע"ב ושקלים סוף פ"ב

בר מרינה — בר פדיה

בר מרינה ברכות י' ע"ב בר מרינה בריך קומי ר' זעירא וקומי רבי חייה בר ווא שהכל נהיה בדברו (על פרוסות שבישלו ע"ש).

בר נזירה שקלים סוף פ"ב בר נזירה כהרץ דשתי קונדיטון, ועיי' ערך בר פירה.

בר עולא בדור הרביעי. שבת פ"ד ז' ע"א רבי יונה ור' יוסי סלקון לסדרא דבר עולא דהוה רבעה תמן והוה תמן כלונסיות אתון ושאלון ליה מהו לטלטלן אמר לן אם חשבתם עליון מאיתמל מותר לטלטלן וכו'. — ועיי' מגילה פ"ד הל' ה' (ע"ה ע"ב) רבי יוסה מפקד לבר עולא חזנא דכנישתא דבבליא.

בר עשתור ביכורים פ"א ס"ד ע"א ר' חזקיה בשם ר' חייה בר בא קיימה בר עשתור קומינן וכו' והוא בנימין בר עשתור עיי' ערכו.

בר פדיה בדור הראשון, ור' יהושע בן לוי אמר הרבה פעמים בשמו. פאה פ"ד י"ח ע"ב ולמה תניננה תרין זימנין ר' יונה ר' חייה רבי יהושע בן לוי בשם בר פדי' (במס' חלה פ"ג נ"ט ע"א הגי' רבי פדיה) אחת למירות ואחת לשליש. עולה פ"א ס"א ע"ב רבי יוסי בשם רבי יהושע בן לוי בשם רבי פדיה נותני טעמים אחד משישים (ובנזיר פ"ו הל' י' יש בכל זה כמה טעיות ועיי' חולין צ"ח ע"א ושם איתא משום בר קפרא). — תענית פ"ד הל' א' רבי זעורה ר' חייה ר' יהושע בן לוי בשם בר פדיה מפני מה סמך הכתוב פרישת נזיר לנשיאת כפים ללמדך שכשם שהנזיר אסור בין כך נשיאת כפים אסורה בין, (ועיי' בבלי תענית ושם איתא ג"כ אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא למה נסמכה פ' כהן מברך לפי נזיר וכו'). — פסחים פ"ו הל' י"א (ל"ה ע"ב) רבי סימון רבי יהושע בן לוי משום בר פדיה הפיגול והגותר מצטרפין לטמא את הידים עד כדי עונשן בכזית. — וגם ר' יוחנן אמר בשמו שבת פ"א ג' ע"א וסוף פ"ד שקלים סוף פ"ב אמר ר' זעירא לר' יוסי חכים רבי לבר פדיה (ובשקלים בטעות בר פתיא) דאת אמר שמועתא מן שמיא אמר ליה ר' יוחנן אמרן משמו. — ושקלים סוף פ"ו איתא ששה לנדבה חזקיה אמר כנגד ששה בתי אבות בר פדיה אמר כנגד שש בהמות. — ועיי' מכות ריש פ"א בר פדיה אמר המחלל לא נתחלל האריך זה מתחלל. ובבלי ריש מכות איתא ג"כ זה המאמר ושם שם האומר בר פדא, והוא אחד עם בר פדיה בירושלמי. ובטעילה ד' איתא אמר ליה בר קפרא לבר פדת בן אחותי ראה מה אתה שואליני וכו' אבל גי' התו' תמורה י' ע"א ד"ה איתמר א"ל בר קפרא לבר פדא ע"ש. ועיי' שבת פ"ו ח' ע"א סנהדרין פ"י כ"ה ע"א כמה יהא בהילוכן בני ברתיה (בסנהדרין הגי' בני בייתיה ונראה פ"ס) דבר קפרא אמרן וכו' ועיי' ערך רבי חייה בר אדי. — ואפשר שע"י שהיה בר פדיה בן אחותו של בר קפרא והיה לו עמו משא ומתן של תורה נאמרו לפעמים בבבל הלכות של בר פדיה על שם בר קפרא וכהנך דמ"ק וחולין אשר זכרנו.

בר פיקה — רבי גוריון עא

בר פיקה נזיר פ"ט הל' ב' (נ"ז ע"ד) א"ר יוסי בי רבי בון בר פיקה שאל לרבי עד כדון במערה מקורה אמילו במערה שאינה מקורה וכו' ע"ש.

בר קפרא תלמידו של רבינו הקדוש בידוע וחבירו של ר' חייא עיי בבלי יבמות ל"ב ע"ב. בר קפרא הוסיף על המשנה של רבינו הקדוש גם שנה אותה בלי אחר, וכאשר בידרנו בפרק הקודם. גם היה שונה הרבה ברייתות ועיי ירושלמי סוף הוריות איש אשר יתן לו האלהים וכו' עושר זה המקרא נכסים אילו הלכות וכבוד זה התוספת... מכל אשר יתאוה אלו משניות גדולות כגון משנתו של ר' הונה (ט"ס וצ"ל ר' חייא וכן הוכא בס' כריתות לר"ש מקינון) משנתו של ר' הושעיה ומשנתו של בר קפרא.

בר קפרא היה מחודד מאוד ובעל משלים עיי מ"ק פ"ג הל' א' ועיי בבלי נדרים נ"א. וישב בדרום ומשם הובאו לצפון הרבה ברייתות ששנה המביאן הוא רבי הושעיה השני (עיי ערכו). ואפשר שהלך כבר לדרום בחיי רבי ולכן לא צוה עליו רבי, עיי תענית פ"ד ס"ח ע"א בבלי שבת נ"ט ע"ב כתובות ק"ג ע"ב ועיי ערך זוגא וערך ר' חייא. ובעת מיתתו של רבי היה בציפורין מקום ישיבת רבי בזמן ההוא. בבלי כתובות ק"ד, ואפשר שכא לשם ע"פ השמועה ששמע כי גבר החולי על רבי. — והמעיינ במקומות ב"ש"ם אשר שם באו קורותיו עם רבי יבין שלא היה אהוב הרבה בעיני רבי, מצורף לזה שמשליו היו נוטים קצת לליצנות ואפשר שזה היה גרמו לו שלא מינהו רבי לראש ישיבה בשעת מיתתו. נוסף לזה שהיה לו לפעמים תנרות עם רבי שמעון בנו של רבי עיי בבלי מ"ק ס"ז ע"א ובמ"א, ובדין ירא רבי שהמצה תגדל אחרי מותו אם ישב בר קפרא בראש.

בר קפרא נקרא על שם אביו. ובמס' שבועות פ"ז הל' ב' (ל"ז ע"א) איתא רבי מרינוס ערב לכלתיה והוה דיינין קמי רבי חמא אבי בר קפרא ורבי הושעיה והוה טעות הנראה לעינים, דבר קפרא הוה קשיש מרבי הושעיה ואיך ישב רבי הושעיה עם אביו דבר קפרא וצ"ל קומי רבי חמא אבי דר' הושעיה ובר קפרא, וכן הגיה בעל סה"ד ערך רבי מרינוס. ועיי לקמן ערך רבי חמא אבוי דרבי הושעיה.

בר שלמיה ספרא. עיי ערך ספרא.

אות גימל.

גבילה עיי ערך מגבילה.
רבי גוריון בדור הרביעי. מ"ק פ"ג ס"ב ע"ד רבי יונה סליק לגבי רבי גוריון נפק לגביה לביש סנדלוי א"ל מה את סבר דילפינן עובדא מינד לא ילפין עובדא מן בר נש זעיר. — רבי גוריון אמר לבד משם אחרים ולא משם עצמו (וכאשר קראוהו ר' יונה בר נש זעיר). מ"ש פ"ב הל' ה' (נ"ג ע"ג) רבי גוריון בשם רבי יוסי בן חנינא דברי רבי טרסון אין פודין את הקדשים

רבי גוריון — גמליאל זוגא

להאכילן לכלבים. — מגילה פ"ג הל' א' רבי גוריון אמר מוגדלאי שאלון לרבי שמעון בן לקיש מהו ליקח אבנים מעיר זו ולבנות בעיר אחרת אמר לון אסור. — גיטין פ"ה הל' ה' (מ"ז ע"ב) וכמה הם רבים (להמשנה ועל חטאת גזולה שלא נודעה לרבים שהיא מכפרת) רבי גוריון בשם ריש לקיש שלשה בני אדם. — ועיי' ערך רבי מנחם אחי רבי גוריון.

רבי גידול בדור השני. מגילה סוף פ"ג במה גידלו רבי גידול אמר בשם המפורש. (ובברכות פ"י י"א ע"ג הג"י במה הוא גודלו גדלו בשם המפורש הוא ט"ס ועיי' בבלי יומא ס"ט ע"ב). — ביצה פ"א הל' א' רבי זעורא בשם גידל ענל שנולד מן הטריפה ביום טוב מותר נעשה כדבר מוכן טמון ברבר שאינו מוכן (ועיי' בבלי ביצה ו' ע"א). — וכבלי נזכר הרכה פעמים אמר רבי גידל אמר רב, ונראה שהיה בכלאי, ונזכר לרוב עם אמוראי דבבל (וגידול בירושלמי הוא בכבלי גידל).

גידול בר בנימין בדור השני. פסחים סוף פ"ח דאמר רבי חיה (חיה) בר יוסף גידול בר בנימין בשם רב מרדי בית הלל שאם עבר זורק את הדם (על גר שנתגייר ערב פסח) שהורצה. — שקלים פ"ד הל' ג' גידול בר בנימין בשם אסי שני דיני גזילות נוטלין שברין מתרומת הלשכה (ועיי' בבלי כתובות ק"ה ע"א א"ר אסי גזרי גזירות וכו').

גידול בר מינימין ב"ב פ"ג הל' ג' (י"ד ע"א) גידול בר מינימין הוה ליה עובדא והווי דינייה חלקיה בר טובי ורבי הונא וחיה בר רב. ובבלי שם ל"ט איתא גידל בר מניומי הוויא ליה מתוי אתה למחויי אישכחינהו לרב הונא ולחייא בר רב ולר' חלקיה בר טובי וכו'. מזה יצא לנו שגידול בר מינימין (ויש בזה בלתי ספק ט"ס וצ"ל מנימין) הוא גידל בר מניומי, ונראה עוד שמינימין ומניומי הם בנימין וגידול בר מינימין הוא גידול בר בנימין דערך הקודם.

גירדאי דמאי פ"ד הל' ו' (כ"ד ע"א) ע"ז פ"א הל' ג' גירדאי שאלון לרבי אימי יום משתה של גוים מהו ע"ש. וגירדאי הם יהודים היושבים בגירד ולא נודעה הטדינה או העיר הזאת.

גמליאל, גמלייל זוגא בדור השני. הלה פ"ד ס' ע"א גמלייל זוגא אינשי מתקני איסטפניניהיה אתא שאל לרבי יוחנן א"ל אית תמן קניבה אפריש מן קנוכתה. ערלה פ"ב הל' א' ר' יוחנן שאל לגמליאל זוגא נהינן אתון וכו'. עיי' לעיל ערך רבי ברכיה א'. — סוכה פ"ג הל' א' כהדא גמליאל זוגא עבד ליה מטלא גו שוקא עבר רבי שמעון בן לקיש אמר ליה מאן שרא לך. ע"ז פ"ג הל' י"ג (מ"ג סוף ע"ב) גמליאל זוגא הוה מסתמיך ברשב"ל מטון בהו חכניתא אמר ליה מהו ניעבור קומוי אמר ליה עבור קומוי וסמי עיניה. — שבת פ"ב ב"ק"ד ע"ד גמליאל זוגא שאל לרבי איסי מהו להוסיף לתוכו שמן חולין ומדליק. — ביצה סוף פ"ה כהדא גמלייל זוגא אוקריה חד סרקי' במהין אתא שאל לר' מנא וכו' והוא ר' מנא א'.

וכל המקומות אלה טראין שגמליאל זוגא לא היה מן החכמים המפורסמים כי אם מן הנאים ללמוד ולכן שאל לרוב לחכמים אחרים, וכן מצינו דמאי

גמליאל זוגא — ר' גמליאל בי ר' ליאני עב

פ"ב כ"ב ע"ד חד טעין דצימוקין עאל לטיבריא שאל גמליאל זוגא לרבי בא בר כהנא וכו'. ובנדדים פ"ט מ"א ע"א הגי' חד טעון צימוקין עאל לטיבריא שאל גמליאל זוגא לר' בא בר זבדא והוא יותר נכון שגם ר' בא בר זבדא חי בדור השני עיי' ערכו. — ובמס' שקלים פ"ג הל' ב' (מ"ז ע"ג) איתא גמליאל זוגא שאל לר' יוסי בי רבי בון אי זהו המחזור שבכולן וכו' והנה זה גמליאל זוגא הוא גמליאל זוגא דערך זה לפי שגם הוא מן השואלים וכמו שהערנו, אך צ"ע היאך האריך ימים מן דור השני עד ר' יוסי בי רבי בון שהיה בדור החמישי. ונראה בכידור שיש כאן ט"ס, ואפשר שצ"ל ר' יוסי בי ר' חנינה שהיה ג"כ בדור השני עיי' ערכו.

ועוד בא גמליאל זוגא פאה פ"ח כ' ע"ד אילין רבית אמי בשלחן ירק ונשון מתקנתיה סלק גמליאל זוגא ותקביה (צ"ל ותקניה) מן גוא לפסא. ועיי' עוד ברכות פ"ו י" ע"ג. — ומצינו לו אח ושמו הלל וגמליאל זוגא היה גדול הבית. ט"ק פ"ג פ"ב ע"ג.

ר' גמליאל בר' א'. בנו של רבינו חקדוש (אשר מינהו לנשיא אחריו, בבלי כתובות ק"ג ע"א). חלה פ"ד ס' ע"א ביקש ר"ג בר' להנהיג את הדמאי בסוריא ולא הניח לו ר' הושעיה.

רבן גמליאל בר' ב'. בנו של ר' יהודה נשיאה בן בנו של ר"ג בר' הראשון. ע"ז פ"א ל"ט ע"ב אמר ר' אבהו ואני לא שאלני רבן גמליאל בר' מהו לילך ליריד ואסרתי לו וכו' מאי כדון ר"ג אדם קמן היה וביקש ר' אבהו לגודרו אבל ר' יודן נשייא אדם גדול היה. ועיי' לעיל ערך רבי שכתבנו שפתרונו לפעמים אדם גדול, אבל בבי' אלו הערכים שלפנינו הכונה בן נשיא, (והנשיא היה נקרא רבי עיי' ערך ר' יודה נשיאה א') כי הלוא הש"ס אמר בפירוש על ר"ג בר' דערך זה, "אדם קמן היה".

רבי גמליאל בר' איניניא בדור השלישי. פאה פ"א ט"ז ע"ב עד היכן (יהא מפריש מנכסיו למצוה) רבן (ט"ס וצ"ל רבי) גמליאל בן איניניא ור' אבא בר כהנא חד אמר כדי תרומה ותרומת מעשר וחרנה אמר כבד את ה' מהונך ומראשית כל תבואתך כמראשית כל תבואתך. — ור' גמליאל זה שאל קומי ר' מנא (א') עיי' שם. וכן פסחים פ"א הל' א' (כ"ז ע"ב) ושם איתא רבן גמליאל בר' איניניא ויומא פ"א סוף הל' א' (ל"ח סוף ע"ד) ושם איתא רבי גמליאל בר' איניניא. — ובכתובות פ"ד כ"ח ע"ד איתא ר' גמליאל בר' אניא בעי קומי ר' מנא מה חומש בכל שנה וכו' והוא ג"כ פאה פ"א ט"ז ע"ב ושם איתא בר' איניניא וכן צ"ל בכתובות.

רבי גמליאל בי רבי אלעאי שבועות סוף פ"ה ר' גמליאל בי רבי אלעאי בעא קומי ר' מנא רבן גמליאל כמאן דאמר מותר לשחרר (לשחרר). ובכתובות סוף פ"ג איתא ר' גמליאל בי ר' אבינה בעא קומי ר' מנא רבי גמליאל כמאן דמר וכו'.

רבי גמליאל בי ר' ליאני נדה סוף פ"ג הדא ר' גמליאל בי ר' ליאני בעא קומי ר' מנא מכיון דאת אמר וולד הוא מעתה הבא אתרו אינו בכור לא

ר' גמליאל בי ר' ליאני — ר' דימי

לנחלה ולא לכהן. ועיי' לקמן ערך ר' הילא שר' הילא נקרא ג"כ רבי לא, ליא, אילעא. ונראה שהך בי ר' ליאני הוא מ"ם וצ"ל ר' ליא, וא"כ ר"ג דערך זה הוא אחד עם ר"ג בי ר' אלעאי דערך הקודם והוא בנו של ר' הילא. ור' הילא חי בדור השלישי, וא"כ ר' מנא ששאל ר"ג בנו של ר' הילא לפניו הוא ר' מנא ב' עיי' ערכו.

גמליאל, גמלייל דקונתיה. נדרים פ"י הל' י (מ"ב ריש ע"ב) ר' מנא סלק מישרי נדרא דגמלייל דקונתיה איתר בעמידה כדי לומר אין כאן נדר אין כאן שבועה. — מ"ק פ"ג פ"ב ע"ג גמליאל דיקונתיה קברוניה כורסאיי גבון בתר תלתא יומין אימלכון מחורא יתיה אתון ושאלון לר' סימון אמר לון ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי מכיון שלא נתתם דעתכם לפנותו משייסתם הגולל הראשון ע"כ. ור' סימון חי בדור השלישי עיי' ערכו, וא"כ ר' מנא שהתיר נדרו דגמלייל דקונתיה הוא ר' מנא הראשון עיי' ערכו. ובגדרים שם איתא עוד ר' מנא סלק מישרי נדרא דר' גמליאל בר בריה (דגמליאל דקונתיה).

גניבא, גניבה. נזכר בכבלי הרבה פעמים והיה בימי רב ואחריו. ובירושלמי ברכות פ"ו י" ע"ד גניבא אמר שמן לזוהמא אין צריך לברך. — ביצה פ"ב הל' ח' (ס"א ריש ע"ד) גניבה אמר הלכה היה מלמד וכא (פ"י ראב"ע בזה שפרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה). וע"ע גיטין פ"ו הל' ז' (מ"ח ע"א) ועיי' בבלי שם ס"ה ע"ב. ר' גרשום. נדרים פ"ד הל' י"ב (ל"ח ע"א) רבי גרשום בשם רבי אחא דרך כוכב מיעקב ממי דרך כוכב ועתיד לעמוד מיעקב.

אות דלי"ת.

דייני נהרדעא. שבועות סוף פ"ו חד בר נש קם עם חכריה בשוקא אמר ליה תרין דינין לי בידך ומשכונך שוי תרין דינין אמר ליה חד דינר נא בעי למיתן לך ומשכונך טב תרין דינין אתא עובדא קומי דייני נהרדעא אמרי כיון דכל עמא טודו דמשכונא טב תרין דינין אוחדנא ייתי עלוי שהדי. ובבלי סנהדרין י"ז ע"ב איתא דייני דנהרדעא ר' אדא בר מניומי. וב"ק שם ל"א ע"ב תרגמה ר' אדא בר מניומי קמיה דרבינא שהוזקו כלים בכלים. ומהירושלמי זה מוכח שהוא רבינא הראשון דאמוראי של דורו של רבינא האחרון לא נזכרו בירושלמי. — והנך דייני דנהרדעא (ר' אדא בר מניומי) נראה שלא היו נחשבים בעיני הירושלמי מן החכמים המפורסמים. דבשבועות שם איתא אחר המאמר דלעיל ולא שמע דמר ר' יוחנן נאמן המלוה עד כדי משכונו ע"כ הרי דפשוט להירושלמי דאילו שמע הך דר' יוחנן לא הרהיב בנפשו עוז לחלוק עליו. ואפשר משום דהוה זוטרי לר' יוחנן בדורות וצ"ע.

ר' דימי. נדרים פ"ט הל' א' רבי יצחק פתח אילו היית יודע שהנודר כילו גמל חרב ודוקרה בליבו נודר היית זכו רבי דימי בשם רבי יצחק לא דיך מה שאסרה לך התורה אלא שאתה מבקש לאסור עליך דברים אחרים.

רבי דניאל בריה דרב קטינא — רב הונא א' עג

רבי דניאל בריה דרב קטינא סוכה פ"ד הל' ג' (נ"ד סוף ע"ב) רבי זעורא שלח שאיל לרבי דניאל בריה דרב קטינא שמעת מאביך (ערכה) טעונה ברכה וניטלת בפני עצמה ויש לה שיעור אחא רבי אייבו בר נגרי בשם רבי חונה ואמר טעמא וכו'. ונראה שזה רבי זעורא הוא רבי זעורא א' דדור השלישי, דהרי רבי אייבו בר נגרי אמר טעמא על הא דשלח רבי זעורא וכו' ורבי אייבו בר נגרי חי בדור הרביעי (עיי' ערכו) ורבי זעורא ב' חי בדור החמישי במבואר בערכו. וא"כ היה רבי דניאל בריה דרב קטינא בדור השלישי. — שבת פ"ג הל' א' דניאל בריה דר' קטינא בשם ר' אמי שזירי חריות וכו'. עירובין סוף פ"א (י"ט ריש ע"ד) ר' דניאל בריה דרב קטינא בשם רב חונה אם היו עשוין חבילה אסור. — ובבבלי נזכר בכמה מקומות ואמר בשם רב. ונראה שהיה בבבלי. דרומאי, דרומי, הם קניצת החכמים אשר ישנו בדרום. תרומות פ"ב הל' ד' (מ"א ע"ד) דרומאי אמרו והוא שיהא כזית במי עיקרו (מעיקרו). פסחים פ"ה הל' ג' (ל"ב ע"א) הדא מטייעא לדרומי דדרומי אמרין אימורין שאבדו מחשב להן כמי שהן קיימין. שם פ"ז הל' ז' (ל"ד ע"ד) דרומאי אמרי בטמא טומאת זיבה וטומאת צרעת אנן קיימין אבל בטמא מת אינו מחלל מאחר שהותר מכלל טומאה לרבים בפסח מתיב רבי שמעון בן לקיש לדרומאי וכו'. ועיי' זבחים כ"ב ע"ב אמרו זקני דרום לא שנו אלא טמא שרץ אבל טמא סת וכו' אמר עולא תקע להו ר"ל לדרומאי וכו'. — וכבר דברנו לעיל פ"א בענין דרומאי.

אות ה"א.

רב הונא, חונא, א', הוא רבי הונא תלמידו דרב הודע. והיה בבבלי ומופלג בתורה מאוד, ורבי אמי ורבי אסי כהני חשיבי דא"י הוו כייפי ליה (בבלי גיטין נ"ט ע"ב). שבועות סוף פ"ז סלע הלוייתי עליו וכו' והלה אומר איני יודע (כלו' מנה לי בידך וזה אומר איני יודע) רבי בא רבי הונא בשם רב אמר אנת לית ידע אהן ידע. ועיי' ב"ק פ"י הל' ח' (ו' ע"ג) ושם איתא רב הונא אמר (ולא בשם רב), והוא באמת מימרא דרבי הונא בבבלי ב"ק ק"ח ע"א ע"ש. — פאה פ"א מ"ו ע"ב רב הונא אמר למצות עד שלישי, וכן בבבלי ב"ק מ' סוף ע"א איתא זה המאמר לרבי הונא. — ורבי הונא הוא חברו דשמואל. קידושין פ"א הל' ה' (ס' ע"ג) שמואל שאל לר' חונה שוחט ונתעסק בקדשים אמר ליה לרצונכם פרט למתעסק, ועיי' חולין י"ג ע"א בעא מיניה שמואל מרב הונא מניין למתעסק בקדשים וכו'. — ב"ב פ"ח הל' ה' (מ"ז ע"ב) שמואל שאל לרב חונה מתנה שכתוב בה בלשון מכר מהו אמר ליה ארכביה אתרי ריכשי ברקי ועיי' קידושין פ"א הל' ה' (ס' ע"ג). מגילה סוף פ"ד תפילה ומזוזה מי קודם שמואל אמר מזוזה קודמת רבי חונה אמר תפילה קודמת. — גם היו לו דברים עם ריש גלותא עיי' ערך ריש גלותא (ואפשר שהוא ר' הונא ב' עיי' ערך שאחר זה). — ובבבלי כתובות ק"ז נזכר עוצם ישיבתו. ומאמרו רבים ונזכרו מראש הבבלי עד סופו וגם בהרבה מקומות בירושלמי.

רב הונא א' — רבי הונא דציפורין

ועוד נזכר בהגדה דכלאים פ"ט ל"ב ע"ב רב הונא ריש גלותא אשר היה בימי רבי והובא ארונו לא"י ואין מקומו כאן. — עוד איתא שם כד דמך רב הונא ריש גלותא אסקוניה להכא וע"ש הסיפור שרבי חגי יהיב ארוניה אצל ארונו של רבי חייא, וא"כ היו שני רב הונא ריש גלותא (עיי' ערך רבי חגי). או שיש כאן ט"ס וצ"ל כד דמך רב הונא אסקוניה להכא וא"כ הוא רב הונא דערך זה, וההוספה „ריש גלותא" נולדה ממה דאיתא קודם לזה רב הונא ריש גלותא, והוא היה בימי רבי וכמו שזכרנו. ועיי' בבלי ס"ק כ"ה ע"א ושם איתא כל זה הסיפור של הירושלמי ושם נזכר ג"כ רבי חגי (בבבלי איתא רבי חגי) אעייל לארוניה. וע"ש תו' ד"ה ורבי חייא ואין להאריך.

רבי הונא, הונה, הונא, חונה ב' בדור הרביעי. פאה פ"ג י"ז ע"ד גיטין פ"ז מ"ח ריש ע"ב רב הונא רבי פינחס רבי חזקיה סלקון מבקרה לרבי יוסי ועיי' ערך אלה האמוראים. ובמס' זבחים ע"ה ע"ב איתא רב הונא ורבי חזקיה תלמידי דר' ירמיה אמרי מי דמי וכו'. ועיי' ירושלמי יומא פ"ח הל' ח' (מ"ה ע"ג) אמר רבי חונה איתתבת קוטי רבי ירמיה. — וקצת נראה שהיה כעין תלמיד חבר לרבי ירמיה. עיי' סנהדרין פ"ג כ"א ע"ד דהוה ליה דין לרבי ירמיה וקיבלו עדים שלא בפניו ותייבו לרבי ירמיה והיה רבי ירמיה יושב ומצטער ואמר אפשר שמקבלין עדים בלא בעל דין אפילו עמהן באותו העיר ואמר ליה רבי הונא כן חמת דעתון דרבנן. — ורבי הונא אמר כמה פעמים בשם רבי ירמיה, עיי' שקלים פ"ד הל' א' ובמ"א. — גם אמר בשם רבי אבהו פאה ט"ז ע"ב קידושין סוף פ"א.

רבי חונה אמר בשם רב הונא, כלו' רבי הונא הראשון. ברכות ריש פ"ב מגילה פ"ב הל' ב' אבא בר רב הונא ורבי חסדא הוו יתבין אמרין אף בתקיעות כן סלקון לבית רב ושמעון רבי חונה (במגילה חגי' בשם רב) בשם רב הונא אפילו שמעון עד חשע שעות ביום יצא. ועיי' ערך רבי הונא ציפוראה. — גיטין פ"א הל' ב' (מ"ג ע"ג) רבי חונה בשם ר' חונא אמר תלמיד שהורה אפילו כהלכה אין הוריתו הורית. — ואמר בשם ר' יוסף (יוסי) קידושין סוף פ"ג ר' הונא בשם רבי יוסף אמר אין הלכה כר' יוסי לעתיד לבוא. ועיי' ברכות ריש פ"ב רבי חונה רבי אורי רבי יוסף ר' יהודה בשם שמואל עיי' ערך רבי אורי.

רבי הונא עלה מבבל. ר"ה פ"ב הל' ב' אמר רב חונה כד סלקינן להכא סלקינן לראש בית בלחין וכו'. — ובמס' מ"ש פ"ה ג"ו ע"ב איתא רב הונא לא נסב מעשר, וא"כ היה כהן, ואף שמצינו שם שהיו נותנין מעשר לת"ח אף שאינם כהנים מ"מ משמעות הסוגי' שלא נסב מעשר בתורת כהן ע"ש.

רבי הונא, חונה, רובא (רבה) דציפורין ברכות סוף פ"ד ר"ה סוף פ"ד רבי הונא רובא (בר"ה רבי חונה רבה) דציפורין בשם רבי יוחנן הלכה כרבן גמליאל באילין תקיעתא. (ובבלי ר"ה ל"ד והאמר רבי חנה ציפוראה אמר ר' יוחנן הילכתא כר"ג). — תענית פ"ד הל' ב' (ס"ז סוף ע"ד) ר' יעקב בר אחא ר' חונה רבה דציפורין בשם רבי יוחנן בית אב אחד בית אב אחד אחוז לאלעזר שניתוסף לו בתי אבות אחרים ואחד אחוז לאיתמר מה שתפס תפס ועיי'

ר' הונא דציפורין — ר' הושעיה רבה — עד

בבלי תענית כ"ז ע"א. וקצת נראה שהיה תלמידו של רבי יוחנן. — שקלים פ"א הל' א' רבי חונה רבה דציפורין אמר הנהיג רבי חנינה בציפורין כהדא דרבי שמעון בן גמליאל (דאמר מצות נוהגות באדר שני אינן נוהגות באדר ראשון חוץ מן ההספד ומן התענית). — תענית פ"ב ס"ה ע"ג רבי אחא בר יצחק בשם רבי חונה רובה דציפורין יחיד בתשעה באב צריך להזכיר מעין המאורע (ברכות פ"ד ה' ע"א הגי' בשם רבי חייא דציפורין). * קידושין פ"א הל' א' (ג"ח ע"ג) מהו שיהא להם (לנכרים) גירושין רבי יודה בן פיז ורבי חנין בשם רבי חונה רובה דציפורין או שאין להן גירושין או ששניהן מגרשין זה את זה.

ונקרא רבי הונא רובה להבדילו מן רבי הונא דערך הבא. וב"ד פ"ח איתא רבי הונא רבה של ציפורין אמר עד שמלאכי השרת מדיינין אלו עם אלו וכו' ופי' בעל מתנת כהונה רבה של ציפורין רב והאדרן של העיר ע"כ. והנה באמת הל' רבה של ציפורין מורה על זה, אך המאסף של הב"ד טעה, לפי שלא מצא לרבי הונא רובה הלכות גדולות אשר על ידן ראוי לכנותו הגדול דימה שרבי הונא רובה דציפורין פתרונו הישר של ציפורין; אבל הלשון אינו מסכים כלל לזה, גם מצינו רובה אצל אמוראים אחרים אשר לא אמרו ג"כ הלכות הרבה כגון רבי אחא רובא וכו'. ורובה פתרונו הזקן להבדילו מן אמורא אחרון בשם זה וכמו שהערנו ערך רבי אחא רובא. ועיי' פ"ג טאמר ה' בענין הב"ד.

רב הונא צפוראה לא נמצא בירושלמי אבל בבלי יומא ע"ז ע"ב איתא אמר ר' פינחס משום ר' הונא צפוראה מעין היוצא מבית קדשי הקדשים בתחילה דומה לקרני חגבים וכו'. ועיי' חולין נ"א ע"א מפטיר כנסיות אנא לעילא מר' רבה והיו ר' הונא צפוראה ור' יוסי מדאיה יושבין לפניו וכו'. — ודע דבירושלמי סנהדרין פ"א י"ח ע"ג איתא ר' הונא הוה ידע שהרו לחד בר נש אזיל בעי מידון קומיה וכפר ביה אמר ר' שמואל בר רב יצחק בגין דאת ידע דר' הונא אינשא רבה את כפר ביה. והנה ר' שמואל חי בדור השלישי וקשיש קצת מר' זעירא עיי' ערכו, וזה ר' הונא אינו לא ר' הונא א' דהוא לא עלה מבבל לא"י וגם הוה קשיש מר' שמואל בר יצחק, וגם לא ר' הונא ב' דהוא היה בדור הרביעי ותלמידו של ר' ירמיה תלמידו של ר' זעירא. ונראה שהוא ר' הונא דערך זה, וחסרה תי' צפוראה, או שהיה נקרא ג"כ סתם ר' הונא בלא כינוי צפוראה. וכן הא דברכות פ"ב אבא בר רב הונא ור' חסדא וכו' סלקון לבית רב ושמעון ר' חונה בשם ר' הונא (עיי' ערך ר' הונא ב') נראה שזה ר' חונה הוא ר' הונא צפוראה, שר' הונא ב' היה זוטר מוכא מר' חסדא. וכן נראה לדון ג"כ במאמרים אחרים הנאמרים על שם ר' הונא ואי אפשר ליחסם לא לר' הונא א' ולא לר' הונא ב'.

הונא ספרא דסידרא עיי' ערך ספרא.

רבי הושעיה (הושעיא) רבה, ובבבלי ר' אושעיא ולפעמים גם בירושלמי (ומצינו בירושלמי גם ר' יהושעיה), הוא מסדר התוספתא. קידושין

ר' הושעיה רבה — ר' הושעיה

פ"א סוף הל' ג' (ס' סוף ע"א) קראו ר' לעזר אבי המשנה, וב"ק פ"ד הל' ז' (ד' ע"ג) קראו ריש לקיש ג"כ בזה שם הכבוד. וכן ר' יונה כתובות פ"ט הל' ב' (ל"ב סוף ע"ד) ועיי' פ"ג למה נקרא כן. — ר' הושעיה למד אצל ר' חייא. שבת פ"ג סוף הל' א' ר' לעזר בשם ר' הושעיה משרת הייתי את ר' חייא הגדול והייתי מעלה לו חמין מדיושי התחתונה לדיושי העליונה וכו' (ועיי' בבלי שבת ל"ח). ועיי' פאה סוף פ"ז דרבי הושעיה אמר רומס הייתי זיתים עם ר' חייא הגדול אמר לי כל זית שאתה יכול לפשוט ירך ליטלו אינו שכתה. — ובבלי מ"ק כ"ד ע"א כריתות ח' ע"א איתא דלמד ג"כ אצל בר קפרא, וכריתות שם. נאמר דמתחילה למד אצל בר קפרא ואח"כ אצל ר' חייא ע"ש. — מושבו היה בקיסרין. תרומות פ"י מ"ז ע"א דאמר ר' יוחנן בשהיינו הולכין אצל ר' הושעיה רבה לקיסרין ללמוד תורה וכו'. וקצת נראה שקבע קודם לכן ישיבה בדרום כי שם היה מושב אביו עיי' ערך ר' חמא אבוי דר' הושעיה א'. ובמס' שבת פ"ו ח' ע"א כמה יהא כהילוכן בני ברתיא דבר קפרא אמרין מן דבית רבא דבר קפרא עד בית רביה דר' הושע (צ"ל הושעיה וכן הוא סנהדרין פ"י כ"ח ע"א), ובר קפרא ישב בדרום עיי' ערך בר קפרא. ועיי' ברכות פ"ב ה' ע"ב תני במקום שנהגו לשאול אכלים בשבת שואלין ובדרום שואלין ר' הושעיא רובא אול לחד אתר וחזא אביליא בשובתא ושאל בון אמר לון אני איני יודע מנהג מקומכם אלא שלום עליכם במנהג מקומינו.

מגדולי תלמידיו של ר' הושעיה ר' יוחנן אשר הלך אצלו לקיסרין ללמוד תורה ושימש אותו גם אחר שלא היה צריך ללימודו. עירובין ריש פ"ה סנהדרין פ"א ל' ע"ב תלת עשר שנין עבד עליל (ר' יוחנן) קומי רביה (ר' הושעיה) דלא צריך. ועיי' בבלי עירובין ריש פ"ה דמספר ר' יוחנן גדולתו של ר' אושעיא ואמר ר' אושעיא בריבי בדורו כר' מאיר בדורו מה ר' מאיר בדורו לא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו כך ר' אושעיא בדורו לא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו. — ר' יוחנן אמר בשמו, וכן ריש לקיש ור' אלעזר אמרו בשמו, ובכמה מקומות איתא תני ר' הושעיה וכבר זכרנו שנקרא אב המשנה. — ר' הושעיה היה בישיבה עם ר' יודה נשייא יבמות פ"ח ט' ע"ב קידושין פ"ד ס"ה סוף ע"ד ביצה פ"א הל' א' (ס' סוף ע"ד) ב"ק פ"ב הל' א'. — ועיי' מגילה פ"א הל' ו' (ע' ע"ד) ר' יודן נשייא שלח לר' הושעיה רבה חדא עטם וחדא לגין דחמר שלח ואמר ליה קיימת בנו ומתנות לאביונים וכו'. ובבבלי מגילה ז' ע"א איתא קיימת בנו רבינו. וגם הגי' זאת אפשר לקיימה עיי' ערך ר' יודה נשיאה-א'.

ור' הושעיה לא היה לבד מפורסם בתורה אבל היה ג"כ גדול במעשים טובים. עיי' סוף פאה הסיפור דר' הושעיה רבה עם רביה דבריה דסגיא נהוריה ואיך נהג בו כבוד. ואשרי המגיע לתורה ולנדיבת הלב ולענות רוח כמהו.

רבי הושעיה בדור השלישי. תרומות פ"ח מ"ה ע"ג ר' ינאי ברבי ישמעאל איכאש סלקון לגביה ר' זירא ור' הושעיה ור' בון בר כהנא ור' חנניה חברהון דרבנן מבקרתיה. — שבת פ"ג הל' א' (ה' ריש ע"ד) בעון קומי ר' זעירה ור' הושעיה

ר' הושעיה — ר' הושעיה בי ר' שמי עה

ור' חנניה חבריהון דרבנן. — סנהדרין פ"א י"ח ריש ע"ג אמר ר' הושעיה חבר הוינא ואעלי ר' שמואל בר רב יצחק לקידוש החודש. ועיי' ערך כל אלה האמוראים. והתו' עירובין ס"ח ע"א הוכיחו דבי ר' אושעיא היו, ואחד נקרא ר' אושעיא והשני רב אושעיא. ובירושלמי הוא מוכח מעצמו, ור' הושעיה הראשון נקרא ר' הושעיה רבה (ואיזה מקומות מעטים יוצאים מן הכלל עיי' לקמן) ור' הושעיה האחרון נקרא סתם ר' הושעיה.

ודע דבהרבה מקומות איתא אייתי ר' הושעיה מתניתא דבר קפרא מן דרומא: שביעית פ"ה הל' ג' (ל"ה ע"ד) יומא פ"א ל"ח ע"ד מגילה פ"א הל' י"ב ובמ"א: והיה קצת מקום לומר שהוא ר' הושעיה רבה, כי הוא היה תלמידו של בר קפרא וגם ישב איזה שנים בדרום (עיי' ערך הקודם) ונקרא פה ר' הושעיה סתם משום שלא אמר הלכה בשם עצמו, וכמו שאיתא ר' הושעיה סתם פאה סוף פ"ז שנת סוף פ"ד משום שאינו כ"א מספר מה שעשה קמי' דר' חייא (עיי' ערך הקודם). אבל האמת יורה דרכו, שהוא ר' הושעיה דזה הערך, דביצה פ"ג סוף הל' ד' (ס"ב ע"א) איתא אתא עובדא קומי ר' אימי וסבר מימר ר' יודה ור' שמעון הלכה כר' יודה אייתי ר' הושעיה מתניתא דבר קפרא מדרומא ותנא וחכמים אומרים כל שמומו ניכר וכו' (ועיי' בבלי ביצה כ"ז ע"א) וקיבלה וחזר בה ע"כ, ור' הושעיה רבה קדם הרבה לר' אימי, ואין זה כ"א ר' הושעיה דערך זה ור' אימי הוא ר' אימי ב' עיי' ערכו.

ר' הושעיה נזכר בהרבה מקומות והיה מופלג בתורה. ונקרא חברון דרבנן באלה מקומות אשר הבאנו בראש הערך (ועיי' ערך ר' חמא חבריהון דרבנן). מושבו היה בטבריא שנת פ"ו ח' ע"א כמה יהא בהילוכן וכו' שיבראי אמרין מן סידרא רובא עד חנותיה דר' הושעיה.

בע"ז ריש פ"ג איתא כד דמך רב הושעיה נפל קלון דמיבריא.

רב הושעיה בר רב יצחק ביצה פ"א הל' ו' (ס' סוף ע"ג) תני ולא את המפתח בית הלל מתירין ואמר רב הושעיה בר רב יצחק הודא דאת אמר במפתח של אוכלין אבל במפתח של כלים לא בדא. — ונראה שהוא בנו של ר' יצחק שהיה בדור השני והשלישי. עיי' ערכו.

ר' הושעיה בי ר' שמי בדור החמישי. מגילה פ"ג הל' ב' (ע"ד ע"א) ר' מנא משלח כתב לר' הושעיה בי ר' שמי ראשיתך מצער מאוד תסגא אחרייתך (ובתו' גיטין ו' ד"ה אמר ר' יצחק הגי' ר' מנא שלח כתב לר' אושעיה בר שימי והוא פ"ס וצ"ל שמי). — כלאים פ"ו הל' ג' (ל' ע"ג) א"ר מנא אזולית לקיסרין שמעית ר' הושעיה בר שמי בשם רבי יצחק בן לעזר אם היו שתי פיפירות מותר. — סוטה פ"א הל' א' (ט"ז ע"ג) זה אומר ראיתי ב' שערות בגבו וזה אומר ראיתי שערה אחת בכריסו ר' יוסי בי ר' בון ור' הושעיה בריה דר' שמי חד אמר פסול וחד אמר כשר. — מ"ק פ"ב הל' ג' (פ"א ע"ב) ר' יצחק בי ר' לעזר מפקד לר' הושעיה בי רבי שמי דהוה פרוש וכו'. — כתובות פ"ב כ"ו ע"ג איתא ר' הושעיא בריה דר' שמאי והוא ר' הושעיא וכו'. ועיי' ערך ר' יצחק בר אלעזר.

ר' הילא

רבי הילא, אילא, אילי, אילעא, יילא, לא, לייא. רבי הילא ורבי זעירא המה ראשי המדברים בדורם דור השלישי. ור' הילא נזכר במקומות אין מספר בירושלמי, ונא ג"כ בבבלי. בבלי יומא ריש פ"ה אסור ענוש כרת הוא אמר ר' אילא ואיתמא ר' ירמיה לא נצרכה אלא לחצי שיעור, ובירושלמי שם ענוש כרת ואת אמר הכין אמר ר' הילא לפחות מכשיעורין נצרכה. ובירושלמי נקרא ר' הילא וגם ר' אילא, ובבבלי נמצא לכד ר' אילא. — ור' אילא נקרא ג"כ ר' אילעא. ערכין כ"ח ע"א אמר ר' אילא באושא התקינו המבזבז אל יבזבז יותר מחומש, ובבלי כתובות ג' ע"א איתא אמר ר' אילעא (ושם ס"ז ע"ב אמר ר' אילעא) באושא התקינו המבזבז וכו'. — וכן בבלי כתובות ג"ט ע"א א"ד אילעא אלמה לא וכו' ונדדים שם פ"ו ריש ע"א אמר ר' אילא ומה אילו אומר לחבירו שדה זו וכו' ע"ש. — והוא הנקרא ג"כ ר' איליי. יומא פ"א הל' א' (ל"ח ע"ג) ר' יוסה הוה מצטער דלא חמא לולא דר' איליי, ומגילה סוף פ"ד איתא ר' יוסי הוה מצטער דלא חמא לולא דר' אילעא. — ועיי' קידושין פ"ג ס"ג ע"ד והוה ר' חנינה מתרים כליו קבל ר' חגי א"ל רבי הילא קביל חגי וכו', וכבר זכינו להבין שר' הילא הוא ר' אילעא, ונשא ונתן פה עם ר' חנינה (והוא ר' חנינה חברון דרבנן עיי' ערכו), ומזה נבין ג"כ שר' אילעא ור' חנינא הנזכרים בבלי כתובות מ"ה ע"ב הם אלה ר' הילא ור' חנינה דירושלמי. — ר' הילא נקרא ג"כ ר' איליי. גיטין פ"ד הל' ב' (מ"ה ע"ג) אמר ר' אילי מתחילה צריך לומר איש פלוני שמיחודה עם כל שם שיש לי בגליל וכו' מתניתא פליגא על ר' אילי וכו' דאמר ר' אילא במגרש ברצונו. — ונקרא ג"כ ר' יילא. מ"ש פ"א ג"כ סוף ע"ב ר' יוסי בשם ר' זעירא ר' יודן בשם ר' יילא. ושם ריש ע"ג אמר ר' יילא מעשה היה והורו כרבי במעות. — ונזכר פעמים אין מספר בשם ר' לא. — ונקרא ג"כ ר' לייא. ברכות פ"ג ו' ע"ב אמר ר' לייא טעמון דרבנן שכן אם היתה מיוחדת לו ליום וללילה שהיא חייבת בציצית, וקידושין פ"א ס"א ע"ג א"ר הילא טעמון דרבנן וכו'. וברכות פ"ב ה' ע"א איתא ר' לייא ר' יסה בשם ר' אחא רובה נתפלל ומצא עצמו בשומע וכו' ונראה דצ"ל ר' לייא. ועיי' ברכות פ"ג ו' ע"ד כהדא ר' לייא וחבריא הוו יתבין קומי פונדקיא ברמשא אמרין מהו מימר מיליא דאורייתא. וברא"ש ברכות פ"ג סי' קומי מ"ו הגי' ר' אילעי וחבריו הוו יתבין. — ושינוי השמות אלה נובע ממקור מבטא הירושלמי ובקצת מקומות שגיאת הסופרים ילדתו. ועיי' ערך עולא.

דבריו של ר' הילא היו עם ר' זעירא ור' חנינה, וגם עם חכמים אחרים בדורו נשא ונתן הרבה. ר' זעירא שיבחו מאוד עיי' יומא פ"ג הל' ה' (ס' ע"ג) דבעא ר' בון בר חייה קומי ר' הילא ור' הילא השיב לו דברים נכוחים ואיתא שם והוה ר' זעירא מקלם ליה וצווח ליה בניה דאורייתא. — והיה רבם של ר' יונה ור' יוסי. תרומות פ"ב הל' ד' (מ"א ע"ד) ר' יונה ור' יוסי תריין (צ"ל תריהון) אמרין דרך התפוח לצטוק ואין דרך הצמק לתפוח וכו' אמר לון ר' אחא בן ר' אילא רבכון הוה בה. — ר' אבון אמר הרבה פעמים בשמו, ומזה נראה שהיה תלמידו של ר' הילא. — ר' הילא מת באדר ראשון, קידושין פ"ג ס"ג ע"ד.

ר' הילא - רב המנונא

עו

ודע דסוכה פ"ד הל' ח' (נ"ד ע"ד) איתא ר' שמעון בן לקיש בעא קומי ר' יוחנן הקדימן לזבח סה הן וכו' א"ל נישמענה מן הדא דאמר ר' אילא בשם ר' יסי ונכביה אחד נסכי מים וכו'. וע"כ הך א"ל ט"ס, דר' הילא היה בדור השלישי ומאוחר לר' יוחנן. וצריך למחוק הך א"ל וסתמא דש"ס אמר נישמענה וכו'.

רבי הלל. תרומות פ"א ט"א ע"א א"ר חנניה בשם רבי הלל ואף אנן תנינן הדא דמסייע להדא וכו'. ברכות פ"ב ה' סוף ע"א ולמידת הדין א"ר יצחק וצרת הכסף בידך ובלבד בידך ר' יוסי בר אבון הורי לדבי הלל חתניה בן.

ר' הלל דכיפרא ע"י ערך ר' לא דכיפרא.

ר' הלל ב' ר' וולס, אלס, חלים כלאים פ"ט הל' א' (ל"ב ע"א) ר' הלל ב' ר' וולס היה לו כגד בשלשים ריבוא דינר ויהביה לרבי ומצא בו כלאים ושרפו. (וע"י בבלי גיטין נ"ט ע"א אמר רבה בר רבא ואיתימא ר' הלל בריה דר' וולס שאני מניינא דבי רבי וכו'). — כלאים פ"א סוף הל' א' ר' יוסי משום ר' חייא בר ווא אשכחון כתיב על פינקסיה דר' הלל ב' ר' אלס רבי יונה בשם ר' חייא בר ווא אשכחון כתיב על כותליה דר' הלל ב' רבי אלס פילה פישונה וכו' (פ"י שמות המינים הנזכרים במשנה שם מתורגמים בל' יונית). — חלה פ"א נ"ז סוף ע"ג ר' זעירא ר' יוסי ר' חמא בר עוקבא רבי הלל בן חלים מטו בה וכו'. ור' חמא בר עוקבא חי בדור השלישי ונראה שגם ר' הלל דערך זה היה בדור השלישי. — וביצה פ"ה הל' ב' (ס"ג ע"א) איתא ר' ליל ב' ר' אלס מקיש על כסא, ונראה שהוא ט"ס וצ"ל הלל ב' ר' אלס וכו'.

רבי הלל בן פזי בדור הרביעי. דמאי פ"ז כ"ז ע"ג רבי הלל בן פזי בעי ויפצע אמר רבי יונה מותר לפצע. וע"י ערך ר' שמעון בריה דרבי הלל בן פזי.

ר' הילל בריה דשמואל בר נחמן בדור הרביעי. שביעית ריש פ"ו קידושין פ"א ט"א ע"ג ר' הלל בריה דשמואל בר נחמן פגם הכתוב כבוד צדיק בקבר מפני כבוד צדיק בשעתו.

רב המנונא דבבל בדור הראשון. תענית פ"ד הל' ב' (ס"ח ע"א) רבי הוה יתב מתני וזכרו פלישיהם אותי והיו אל ההרים כיוני הגיאיות כולם הומיות אמר (ר' חמא בר חנניה) ליה הומות אמר ליה הן קריתה אמר ליה קדם רבי המנונא דבבל וע"ש.

רב המנונא בדור השלישי. הוריות פ"ג ט"ז ע"ג ר' חסדא ור' המנונא וכו' מתיב רב חסדא לרב המנונא והא מתניתא מסייע לך. ופליגא עלי וכו'. — ביצה פ"א הל' ג' (ס' סוף ע"ב) ר' זעורה בעי קערה שחקקה קוף מהו ר' יוסי ב' ר' בון אמר איתפלגון ר' זעורה ור' המנונא חד אמר אסור ותרנה אמר מותר וכו', והנה זה ר' זעורה דבעי הוא ר' זעורה השני אשר חי בדור החמישי (ע"י ערכו), ור' זעורה בר פלוגתיה דר' המנונא הוא ר' זעורה הראשון וכדור השלישי כמבואר בערכו. וטצינו באיזה מקומות ר' זעירא בשם ר' המנונא

רבי המונא — רבי זבדא

כלאים פ"ד הל' ד' (כ"ט ע"ב), הוריות סוף פ"א ונראה שהוא רבי זעירא ב'. —
 סוכה פ"ד הל' ב' (נ"ד ע"ב). רב המונא מפקד לחברייה כד תהוון יהבין מתנה
 (פי' אתרוג) ביומא טבא לא תהוון יהבין אלא לדעת גמורה. — קידושין פ"א
 הל' ח' (ס"א ע"ג) רב המונא מפקד לחברייה פקדון לנשיכון כד הויין קיימין
 על מיתא דלא ליהויין מתלשין בשעריהון שלא יבואו לידי קרחה.
 רב המונא היה בבבלי, תלמידו של רבי יהודה וחבירו של רבה. בבלי
 שבועות ל"ד יתיב ר' המונא קמיה דרבי יהודה וכו' עד א"ל המונא את תא
 עול. — שם סנהדרין ס"א ע"א רב המונא אירכסו ליה תורי פגע ביה רבה
 וכו'. ונראה שלא עלה מעולם לא"י. ובירושלמי נזכר באיזה מקומות, ובבבלי
 נזכר לרוב. — ועיי' תו' עירובין ס"ג ע"א כתובות נ' ע"ב שכתבו שבי רבי
 המונא היו ע"ש. ור' המונא הנזכר בירושלמי נראה שהוא רב המונא א'.
 רב המונא ספרא עיי' ערך ספרא.

אות ו"ו.

ר' ווא עיי' ערך בא.

אות זי"ן.

זבדי בן לוי בדור הראשון. דמאי ריש פ"ז ר' הושעיה הוה לו תנאי
 ודאי חדא איתא בשלה ירק אנשיית מתקנתה אחת לגבי רבי הושעיה ושלח
 לזבדי בן לוי דיתקן לילא. וע"ש בסוגי שזה רבי הושעיה הוא רבי הושעיה
 רבא (אף שלא נזכר רבה עיי' ערך רבי הושעיה ב'). וקצת נראה שלוי אכז
 של זבדי הוא לוי בר סיסי עיי' ערכו. — ע"ז פ"ג הל' א' זבדי בר ליואי
 (כ"ד פ' ס"ב צ"ב הגי' זבדי בר לוי) רבי יוסי בר פיטרס ורבי יהושע בן לוי
 אמרין תלחא פסוקין מי דמכין חד מנהון אמר על זאת יתפלל כל חסיד אליך
 וגו' וחד אמר וישמחו כל חוסי בך וגו' וחד אמר מה רב טובך אשר צפנת
 ליראיך וגו'. — ועיי' זכחים כ"ח ע"ב אלא א"ר יוחנן חגי זבדי בר לוי,
 זכריות ה' ע"א הגי' זבדא בר לוי.

רבי זבדיה בריה דר' יעקב בר זבדי ברכות פ"ג ו' סוף ע"ג רבי
 זבדיה בריה דר' יעקב בר זבדי בשם רבי יונה עיר שמעינה רחוק הרי זה
 קורא את שמע ויורד ומובל ועולה ומתפלל.

רבי זבדא, זבידה ערלה פ"א ס"א סוף ע"ב הורי רבי זבדא באילין
 פני תמרה שיקבירו רבי יונה בעי עבר ופדיו שמא אינו פדוי ותימר טעון
 קבורה ע"כ, ואפשר שהיה בדורו של רבי יונה והוא דור הרביעי. — סוטה פ"ז
 הל' ד' (כ"א ע"ד) א"ר יוחנן בנימין היה חציו בן מיכן ימין מיכן א"ר זבידה ויאות
 מי כתיב ששה שמותם לא אלא משמותם משמותם ולא כל שמותם. —
 ובמס' שבת פ"א ג' ע"ב איתא דמר רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי זבדא אחת

רבי זבידא — רבי זכאי דאלכסנדריאה עז

לשבע שנים הקב"ה מחלף את עולמו ע"כ, ונראה שהוא רבי זבידא (ואפשר שהיה כתוב קו על הדל"ת ונשמט ע"י שגיאות הסופר), אבל לא רבי זביד דבבלי, והוא אינו נזכר כלל בירושלמי.

זוגא א' בדור הראשון. נדה פ"א ג' סוף ע"ג א"ר ירמיה נפק זוגא לבר שאלון ליה רבי חמא אבוי דרבי הושעיה ובר קפרא שתי עיניו טוחות מהו אתא ושאל לרבי אמר להן צא וכתוב להן אינו וולד ע"כ, והכונה דנפק לבר שהלך לדרום ושם שאלו אותו רבי חמא ובר קפרא, ונראה ששאלו אותו שישאל לרבי בחזירתו לישיבת רבי ולא שזוגא היה אדם גדול, שהרי לא מצינו לו מאמרים וזה הוא שאמר לו רבי צא וכתוב להן. ועיי' ערך רבי חייא. — ונזכר עוד מ"ש פ"ה ריש הל' א' זוגא שאל לרבי מה ניתני כרם רבעי או נטע רבעי (ועיי' ערך רבי יצחק רובא).

זוגא (זוגה) ב' בדור הרביעי ובקסרין. מעשרות סוף פ"ה זוגא קריביה דרבי בא בר זבדא בשם רבי אבהו ביקי"א נלקחת מכל אדם בשביעית א"ר יוסי מתניתא אמרה כן וכו' (והוא רבי יוסי ב'). — דמאי פ"ב כ"ב ע"ג א"ר מנא אזלית לקיסרין וחמיתון נהיגין בהרא דבילתה שוריי (פי' היתר) שאלית לרבי יצחק בר אלעזר ואמר לי כך נהג זוגא שוריי רבי יצחק בר אלעזר בשם זוגא דקיסרין כל דחמי מיא שוריי.

מר זומרא מ"ש פ"ה הל' ח' (נ"ו ע"ד) כגון מר זומרא דמצלי על חורנין ומתעני ועל נפשיה לא מתעני. ונראה שהוא בבבלי, כי בירושלמי לא נזכר אמורא בשם מר. וקצת נראה שהוא מר זומרא חסידא דבבלי נדרים ז' ע"ב.

רבי זכאי, זכיי בימי רבי יוחנן ובא מבבל לא"י. שבת פ"ז ט' ע"ג נזיר פ"ו הל' א' תנא רבי זכאי (בגזיר זכיי) קוטי רבי יוחנן זיבח קיטר וניסך בעלם אחד חייב על כל אחת ואחת אמר ליה רבי יוחנן בבבליא עברת כידך תלתא נהרין ואיתכרת אינו חייב אלא אחת. ועיי' יבמות פ"ח ט' ע"ג ושם אמר ג"כ רבי יוחנן לרבי זכאי בזה הלשון. -- יומא קרוב לסוף פ"ו תנא רבי זכיי זר ששרף מטמא בגדים.

רבי זכאי דאלכסנדריאה בדור החמישי. כתובות פ"ד הל' ו' (כ"ח ע"ד) זכאי במציאתה רבי זכאי דאלכסנדריאה מישאלי שאל מציאה שנפלה לו (צ"ל לה) מחמת שדה מה את עבד לה כמציאה או כאוכלת פירות. — ע"ז פ"ב מ"ב ריש ע"א א"ר יוסי בי רבי בון חשבון גדול הוא וכו' רבי זכאי דאלכסנדריאה הוה ידע לה אמר ואילו בעית ילפתה מיניה. — יבמות פ"ז הל' ה' (ח' ע"ב) רבי זכיי ר' אלכסנדריה (צ"ל רבי זכיי דאלכסנדריה וכן הגיה בעל סה"ד) משלח שאל בת גר עמוני ובת דור שני של מצרי אמר ליה רבי יוסה לא שמיע לההוא דמר רבי ירמיה וכו'. ונראה דצ"ל אמר ליה רבי יוסי כי רבי בון וכהווא דע"ז. גם נראה שר' זכאי לא עלה מאלכסנדריא לא"י, ושלח שם שאלותיו בכתב ובאשר מורה הל' מישלח שאל (וגם בכתובות פ"ד נראה שצ"ל מישלח שאל). ועיי' ערך רבי תנחום בר פפא.

רבי זכיי דכבול — רבי זעירא א'

ר' זכיי דכבול מגילה פ"ד הל' ה' (ע"ה ע"ב) רבי חיננא בר אנדריי בשם רבי זכיי דכבול טעה בין תיבה לתיבה מחזירין אותו, וע"ש שקדם לרבי זעורה ור' ירמיה.

זכיי מבחא מגילה פ"ד ע"ד סוף ע"ד זכיי מבחא בשם רבי יוחנן הרב את ריבך והנוקם את נקמתך וכו' (כלו' כן מברך אחר קריאת המגילה ע"ש). רבי זכריה סנהדרין פ"א הל' א' י"ח ע"ב רבי זכריה בעי קומי רבי אמי עבדין עובדא כהן תנייא (פי' דאמר מצוה לבצע ע"ש). ואפשר שהוא רבי זכריה חתניה דרבי לוי דערך הבא ורבי אמי הוא רבי אמי הראשון.

ר' זכריה חתניה דר' לוי פסחים פ"א הל' א' (כ"ז ע"ב) יבא כהדא תנא רבי זכריה חתניה דרבי לוי גדה חופפת וסורקת כהנת אינה חופפת וסורקת. — ר"ה פ"א ג"ז ע"ג רבי זכריה חתניה דרבי לוי בעי רישא אתון פתרון בנוזר וסיפא במצודע. — פאה פ"ח כ"א ד' שקלים פ"ה הל' ו' רבי זכריה חתניה דרבי לוי היו הכל מלויין עליו אמרו דלא צריך והוא נסיב כד דמך בדקן ואשכחון דהוה מפליג ליה לחורנין. וכענין דזרו עיי' רבי לוי. — ובסוטה פ"א הל' ד' (ט"ז ע"ד) איתא רבי זכריה חתניה דרבי לוי הוה משתעי הדין עובדא וכו' ונראה שהוא ט"ס וצ"ל רבי זכריה וכן הגיה בעל סה"ד.

ר' זמינא ביכורים פ"ג הל' ג' (ס"ה ע"ד) רבנין דקיסרין אמרין ממנין זקנים בחוצה לארץ ע"מ לחזור רבי זמינא הוה בצור ומנוניה ע"מ לחזור. ושם איתא עוד אוקף רבי יונה הוה בפיתקה ולא קיבל עלויי מיתמניה אמר עד זמן דמיתמני ר' זמינא ר' ונראה דצ"ל עד זמן דמיתמני רבי זמינא ואות ר' ט"ס.

זעורה זעיר בר חיננא בדור השני. ברכות פ"ה הל' א' (ח' ע"ד) זעור בר חיננא אמר המקיז דם בקדשים מעל עוד הוא מהלכות קצובות. — שבת סוף פ"ז זעיר בר חיננא בשם רבי חיננא הדא דאת אמר באדומות אבל בשחורות פורשות הן. ואמר עוד בשם רבי חנינה (ורב יהודה) סנהדרין ריש פ"ד. — ונשבה בספסופא ורבי אימי ור' שמואל הלכו אצל זנביה מלכתא להשתדל בעדו ואיתעביד ליה גם וניצל. תרומות סוף פ"ח (ט"ז סוף ע"ד). ועיי' ערך רבי אימי א'.

רבי זעורה בר המא יומא פ"ח הל' א' רבי זעורה בר המא רבי יוסי כי רבי חיננא בשם רבי יהושע בן לוי בתענית ציבור מרחיק פניו ידיו ורגליו כדרכו וכו', ובמס' תענית פ"א הל' ו' (ס"ד ע"ג) יש שינוי ע"ש.
ר' זעירא, זעירה, זעורה א' בדור השלישי. הוא רבי זירא דבבלי תלמידו של רבי יהודה ורבו של ירמיה והוה משתמיט מיניה דרבי יהודה לעלות לא"י (בבלי כתובות ק"י ע"ב). וכאשר בא אל נהר ולא מצא מברא אחו מרוב תשוקתו לארץ הקדושה בחבל המתוח על עין משפת הנהר אל שפתו האחרת ועבר הנהר (שם ק"ב ע"ב). וכבואו לא"י פגע בו טבח ליצן אישר התעולל בו. ומן השמים תבעו עלבוננו ומת הטבח (ירושלמי ברכות פ"ב ה' ע"ג). ובא"י למד הרבה אצל רבי אלעזר. תרומות פ"א ט"ז קרוב לסוף ע"ד רבי זעירא כל התרומות ודטהרות שמועה בשם רבי לעזר (ובאמת לא היו עוסקין הרכה בבבל בטהרות בימי רבי יהודה רבו של רבי זעירא עיי' בבלי

תענית כ"ד ע"ב), ואמר הרבה פעמים בשם רבי אלעזר. — גם שימש שם רבי יסא (ר' אסי, עיי' ערך רבי יוסי א'). פאה פ"ד סוף הל' ב' (י"ח ע"ב) א"ד אבהו כל אילין תתנכתה דהוה רבי זעירא מותיב קומי רבי יסא וכו'. עירובין פ"א י"ח ע"ד אמר ר' זירא עד דאנא תמן איצטרכת לי וכד סליקת להנא שמעית רבי יסא בשם רבי יוחנן וכו'. קידושין פ"א ס"א ע"א ואמר ר' זעירא לרבי יסא חכים רבי לבר פדייה. ועיי' ע"ז בבלי ל"ז ע"ב דאמר רבי זירא צער גדול היה לי אצל ר' אסי. — והיה כעין תלמיד חבר לר' אבהו ואמר בשם רבי אבהו. פאה פ"ה הל' א' ר' זעורה בשם רבי אבהו הוה דתימר עד שלא התיר רבי להביא ירק מהוצה לארץ. ושאל לפני ר' אבהו. שם ר' זעירא בעא קומי ר' אבהו ארבעת קבין לכור או לבית כור. ר"ה פ"ב הל' א' (נ"ח ע"א) רבי זעורא בעא קומי רבי אבהו אילין דחמיין צפת מהו דיסבון. — ור' אבהו נהג כבוד בר' זעירא. ביצה פ"א הל' ט' (ס' ע"ד) רבי זעורא בעא קומי רבי אבהו מאן דעביד טבאות לא שחיק ליה מאיתמל וכו' אלא בנגן דרבי אבהו ידע דר' זעורא מחמר וכו' ועיי' ערך ר' אבהו ב'. ובבלי ברכות ט"ו ע"א ר' אבהו עשה סעודה לרבנן כאשר חלה ר' זירא וקם מחליו. — ר"ז הלך ג"כ לדרום ודיבר שם עם ר' סימון. ביצה פ"א הל' ו' (ס' סוף ע"ג) אמר ר' זריקן לר' זעורה כד תיעול לדרומא את שאיל לה אשתאלת לר' סימון אמר לון ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי לא סוף דבר שצורך לרבים בו אלא שמא יצרכו לו הרבים (ועיי' ערך ר' אבא מרי). — ר"ז לא קרב אל ר' יודה נשייא (ונראה מצד ענותנותיה עיי' לקמן) ושאל לקלה דרומא עבדיה דרבי יודן נשייא שחק הוא מרק קונדיטון ביומא טבא ביצה שם הלכה ט'. — והיה במיתת ר' יודה נשייא, ור' חייא בר אבא דחפיה להיטמא להנשייא. ברכות פ"ג ו' ע"א (עיי' ערך ר' יודה נשייא ב') ומה נראה שר' זירא היה כהן. חבריו של ר' זעירא גדולי הדור השלישי, ר' שמואל בר רב יצחק, ר' הילא, ר' חנניה, ר' הושעיה וכו' ור"ז הגדול שבכולן. תלמידיו ר' ירמיה, ר' יונה, ר' יוסי וכו'.

ר' זעירא היה גדול בתורה ובמידות. דרך לימודו נודע מן הבבלי אשר מלא כבודו בכל מסכתא ומסכתא, והוא הולך למישרים ובכ"ז כאשר בא לא"י יתיב מאה תעניתא דלשחכת גמרא בבלאה מיניה (בבלי ב"מ פ"ה ע"א) ויבחר בלימוד דרך יותר פשוט (ובכר דיברנו מזה לעיל פ"ג). ובבבלי באים הרבה מאמרים אשר אמר ר"ז בא"י, עיי' ר"ה ל' ע"ב מה קילקל קילקלו הלויים בשיר הכא תירגמו שלא אמרו שירה כל עיקר, ר' זירא אמר שאמרו שירה של חול עם תמיד של בין הערבים. ועיי' שבת ק"ד אמר רבי זירא כי הוינא בבבל אמרי לה וכו' כי סליקא וכו'. ובירושלמי מצינו מאמרו שאמר בבבל. ועיי' ברכות פ"ז י"א ע"ב אמר ר' זעירא עד דאנא תמן אצרכת לי מיצרי לי מינך (בב"ר פ' צ"א ודפוס א"ד הג"י מינה) לאשלתי. — ועל עוצם חידויו מורים מאמרים כהגך דדמאי הל' ז' פ"ז כ"ו ע"ג אמר רבי זעירא דרבי חכמים וחידותם הרוצה להכניס מאה תאנים וכו'. בלאים פ"ה הל' א' ר' זעיר מחוי

ר' זעירא א' — ר' זעירא ב'

לחבריא תשע שורין מן שובע שובע וכו'. — רבי זעירא שנא הגדות וקרא להקיבוץ שלהן סיפרי קיסמי עיי' ערך ר' בא בר כהנא.

וממדותיו נזכיר קצות דרכיו המורים על ענותו. ביכורים פ"ג ס"ה סוף ע"ג ר' זעירא הוון בעון ממניתיה ולא בעי מקבל עלוי כד שמע ההן תנייא תני חכם התן נשיא גדולה מכמרת קביל עלוי ממניתיה. — וטרם מותו צוה שלא יקבלו עליו אבילות, והוא בעצמו קיבל אבילות על ר' שמואל בר רב יצחק. ברכות פ"ג ו' ע"א. — ואף שהיה עניו לא נשא פנים בתורה וכדאיתא קידושין פ"א ס"א ע"א, ואיש אמונים מי ימצא זה ר' זעירא דאמר ר' זעירא לית אנן חשין על שמועתה דרב ששת דהוא גברא מפתחא.

ר' זעירא הוה מצטער על דלא הוה ליה אב ואם דיקיים בהם מצות כיבוד אב ואם וכאשר שמע עד היכן קיימו ר' טרפון ור' ישמעאל מצות כיבוד אמר בריך רחמנא דלית לי דלא הוינא יכיל עביד כר' טרפון וכו'. קידושין פ"א ס"א ע"ב. — ר"ז לא חזר לבבל ומת בא"י. בבלי ט"ק כ"ה ע"ב. ושם שבת ק"ד איתא א"ר זירא כי סליקנא להתם וכן סוכה נ"ד ע"ב ע"ש, משמע כשאמר זה המאמר היה בבבל וא"כ חזר מא"י לבבל, אבל באמת הק' "להתם" בשבת וסוכה הוא הוספה מאיזה קורא בבלא"י. וחחילת המאמר כי הוינא בבבל מוכיח שהמאמר נאמר מפי ר"ז בהיותו בא"י.

הראב"ן בס' אבן העזר כתב דלר' זעירא היו קורין ר' זירא מל' זר זהב. ולא נראה כי בירושלמי נקרא ר' זעירא זעורה זעורא, ואם נמצא לפעמים זירא הוא עיי' אשגרת הסופרים ממה שהורגלו בזה בבבלי. ובבבלי נקרא תמיד ר' זירא ולא ר' זעירא וכו'. והנכון שהבבליים הבליעו העיי' כדרכם וקראו אותו ר' זירא ועיקר שמו ר' זעירא.

רבי זעירא, זעורא, זעורה ב' בדור החמישי תלמידו של ר' ירמיה. ברכות פ"ו י' ע"ד ר' ירמיה בעא מיבדוק לרבי זעורא אמר ליה כיצד הוא או על שמן ערב. — ואמר הרבה פעמים בשם ר' ירמיה. ברכות שם ופ"ד ח' ע"א. שבת פ"ד ז' ריש ע"א תענית פ"א ס"ד ע"ג ובמ"א. — ונראה שהיה רך בימים בימי ר' ירמיה, כי כפי הנראה מהרבה מקומות היה חברו של ר' מנא בנו של ר' יונה ובעי קמיה. עיי' שביעית פ"ה הל' ט' (ל"ו ע"א) רבי זעירא בעא קומי ר' מנא מתניתא בסתם וכו'. תרומות פ"ח הל' ט' (מ"ו ע"א) אמר ר' זעירא קומי רבי מנא תיפטר בתלויה וכו'. קידושין פ"א הל' ד' (ס' ע"ג) ר' זעירא בעא קומי ר' מנא אילין בולסייא, ור' מנא השיבו כל' שחוק. — שם פ"ב הל' ה' (ס"ב ע"ד) ר' זעורא בעא קומי ר' מנא קידשה סתם וגירשה מן האירוסין מה אמר רשב"ל. וכן נשא ונתן עם ר' מנא במ"א.

ואין שום ספק שהיו ב' ר' זעירא (זירא) וכמו שכתבו התו' מנחות מ' ד"ה ר' זירא. ועיי' גיטין פ"ב הל' א' ר' חנניה דר' אמי א"ד זעירא מה פליגין ביוצא מתחת ידי אחר וכו' מתיב ר' זעירא לר' אמי וכו' אייתי ר' אמי לר' יונה חמוי ותנה ליה וכו', הרי לך ב' ר' זעירא. ועיי' ערך רב המנונא. — ונראה שר' זעירא השני היה בר' א"י, ור' זעירא הראשון כבר ידענו שהלך

ר' זעירא ב' — ר' זריקן עט

מבבל לא"י. ואמוראי דבבל נקראו תמיד רב ואמוראי דא"י נקראו רבי, ולכן איתא בבלי כתובות מ"ג ע"ב אמר רב זירא אמר ר' מתנה אמר רב כלו' ר"ז הראשון, ואמרי לה אמר רבי זירא וכו' כלו' ר' זירא השני אשר היה בר א"י. ורש"י פירש שם בענין אחר.

עוד יש להעיר שבבבלי נמצא אמורא בכלאי קדמון ושמו זעירי אשר עלה לא"י. עיי' ב"ב פ"ז ע"א חולין ק"י ע"א כי סליק ר' אלעזר אשכחיה לזעירי וכו' ובירושלמי לא נזכר בשום מקום זעירי. אמת שבירושלמי איתא לפעמים זעירי (בלא רבי) אך המעיין יראה שהוא לבד מחמת שגיאת הסופרים והכוונה או אר' זעירא א' או אר' זעירא ב'. ואפשר שזה זעירי הוא זעיר בר חיננא עיי' ערכו. או שזעירי מת בקרוב אחרי בואו לא"י (או שהלך לדרום) וצ"ע.

ר' זעירא תנאי ברכות פ"א ג' ריש ע"א כ"י דמר ר' זעירא תנאי אחוי דר' חייא בר אשיא ודר' אבא בר חנה הקורא עם אנשי משמר לא יצא כי משכימין היו. — והנראה דהכונה ר' זעירא תנאי שונה ברייתות (ועיי' ערך ר' שמעון דתוספתא). — ועיי' בבלי יומא ל"ז ע"ב ושם הובא הך הקורא עם אנשי משמר וכו' בל' ברייתא (ובשינוי קצת) והיא שנויה שם תוספתא פ"ב.

ר' זעירא בריה דר' אבהו ברכות פ"ח י"ב סוף ע"ב אין מברכין על הגר עד שיאותו לאורו דרש ר' זעירא בריה דר' אבהו וירא אלהים את האור כי טוב ואחר כך ויבדל אלהים וכו'. — ע"ז פ"ג הל' א' (מ"ב ע"ג) דרש רבי זעירא בריה דר' אבהו קומי ר' לעזר אשרי שאל יעקב בעזרו ומה כתיב בתריה עושה שמים וארץ ומה ענין זה לזה אלא מלך בשר ודם יש לו פטרון באיפרכיא זו אינו שליט שמא באחרת וכו', אבל ברכות פ"ט י"ג ע"ב הגי' ר' זעירא בריה דר' אבהו ר' אבהו בשם ר' אלעזר וכו' והוא יותר נכון לפי סדר הדורות. עיי' ערך ר' אבהו ב' וערך ר' אלעזר. (גם הל' יותר מדוייק בברכות).

ר' זעירא בר אבינא שנת פ"א ג' ע"ד ר' זעירא בר אבינא בשם רב ירמיה יוסף בן יעזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים גזרו טומאה על ארץ העמים ועל כלי זכויות.

זקני הגליל ט"ק פ"ג פ"א סוף ע"ד נדרים פ"ח הל' א' (כשינוי קצת) כהדא ר' שמעון ברבי לא מצאו פתח לנדרו עד שכא אחד מזקני הגליל ע"ש. ר' זריקן (זריקא) בדור השלישי. שקלים פ"ח הל' א' רבי ביבי הוה יתיב מתני הדין עובדא אמר ליה ר' יצחק בר ביסנא וכו' וכעט ביה אמר ליה ר' זריקן בגין דהוא שאיל לך וכו' (עיי' ערך רב ביבי), ושם פ"ג מ"ז ע"ג איתא ג"כ זה המאמר ושם איתא אמר ר' זריקא וכיבמות פ"ב י"ב ע"ג איתא א"ד זריקה ולא רקקה. — ביצה פ"א ס' ע"ג אמר ר' זריקן לר' זעורה כד תיעול לדרומה את שאיל עיי' ערך ר' זעירא א'. — פסחים פ"א כ"ח סוף ע"א אמר ר' מנא אזלית לקיסרין ושמעית ר' זריקן בשם זעורה וכו'. — ר' זריקן נזכר בהרבה מקומות בירושלמי, וכבבלי נמצא ר' זריקא. עיי' בבלי יומא

ר' זריקן — ר' חגי

ד' ע"ב ר' זריקא רמי קראי קמיה דר' אלעזר וכו' כתיב ולא יכול משה לבוא אל אוהל מועד כי שכן עליו הענן וכתיב ויבא משה בתוך הענן וכו' ונראה שר' זריקא דבבלי הוא ר' זריקן דירושלמי וגם הזמן מסכים לזה, ר' זריקן חי בדור השלישי ורמי קמי ר' אלעזר אשר היה בדור השני. וחולין ק"י ע"ב איתא ואמר ליה אבוי לרב ספרא כי סלקית להתם בעי מינייהו כבדא מה אתון ביה כי סליק אשכחיה לר' זריקא וכו' ואבוי ור' ספרא היו בתחילת דור הרביעי ע"י ערך ר' ספרא.

ר' זריקן בר חמאי דר' זריקן ברכות סוף פ"ז ר' זריקן בר חמאי דר' זריקן הזכיר של חנוכה בארץ וקילסו אותו. — והנה ר' זריקן דערך הקודם רמי קומי ר' אלעזר ע"ש ור' מנא. אזל לקיסרין ושמע ר' זריקן בשם ר' זעורה וא"כ האריך ימים הרבה, מר' אלעזר שהיה בדור השני והשלישי עד רבי מנא שהיה בדור החמישי ויותר נראה שר' זריקן דקיסרין בימי רבי מנא הוא ר' זריקן בר חמאי דר' זריקן דערך זה והש"ס קיצר וכינהו ר' זריקן סתם.

אות חי"ת.

רב (רבי) חביבה פאה פ"א ט"ז ע"ב ר' הונא אמר למצות עד שלישי וכו' רב חביבא בשם רבנין דתמן מהו שלישי לדמים היך עבידא לקח אדם מצוה וראה אחרת נאה הימנה עד כמה ממריחין עליו עד שלישי. ועיי' בבלי ב"ק ט' דמסיק שם הש"ס כן על המאמר דר' זירא אמר ר' הונא. — מגילה פ"א ע' ע"ב רבי חביבה בשם רבנן דתמן בכל מקום שכתוב יום טוב אין כתיב וקיבל וכל מקום שכתוב וקיבל אין כתיב יום טוב וכאן כתיב יום טוב וכתוב וקיבל.

ומהך דפאה שאמר ר' חביבא בשם רבנן דבבל התירוץ שמשנה הש"ס בבלי על דברי ר' זירא (דמה שנאמר שם אלא א"ר זירא הכונה הכי יש לפרש דברי ר' זירא עיי' לעיל ל"ה ע"א) יצא לנו בבירור שר' חביבא היה מאוחר לר' זירא ואינו ר' חביבא דבבלי שבת נ"ד ע"ב ובמ"א רב ור' חנינא ור' יוחנן ור' חביבא מתני וכו'. ואפשר שהוא ר' חביבא בר סורמקי הנזכר בבלי יומא " ע"א אשר עלה לא"י ואמר שם הקו' שהקשה רבה בר עולא ע"ש. וכן ר' חביבא דזה הערך אמר במקומותש הכאנו בשם רבנן דתמן, וגם הכינוי רב חביבא (ובמגילה רבי נראה ט"ס) מורה שהוא כבלאי.

רבי חגי, חגי בדור השלישי ובדור הרביעי היה תלמיד חבר של רבי זעירא א'. דמאי פ"ג כ"ג סוף ע"ב רבי חגי הוה מיסמך לר' זעירא עבר חד מעין חד מיכל דקיסין וכו'. ושם פ"ד הל' ג' (כ"ד ע"א) בעא ר' בון בר חייא (עיי' ערכו) קומי ר' זעירא ור' חגי השיב לו. — ר' חגי אמר הרבה פעמים בשם ר' זעירא והיה מפורסם בימי חבריו של ר' זעירא שעומד על שמועת רבו. עיי' קידושין פ"ג ס"ג ע"ד דפליגי ר' חנניה (הוא ר' חנניה חברון דרבנן ע"ש) ור' חגי בשם ר' זעירא, ואיתא שם והוה ר' חנניה מתרם כליו קבל

ר' חגי א"ל ר' הילא קבל חגי דחגי אינשי סכורא הוא דמר ר' זעירא. סי' וכי נגד חגי אתה רוצה לתרם והוא איש חכים דאמר ר' זעירא כלו' הוא מדייק שמועת רבו וכיון דאמר בשם ר' זעירא היאך אתה מתרים עליו (והמפרשים לא עמדו על עיקר הענין). — וקצת נראה שהיה כבר תלמיד שהגיע להוראה בדור השלישי, עיי' דמאי פ"ד הל' ג' הורי ר' לא (עיי' ערך ר' הילא) כהדא דר' חגי. — ובדור הרביעי היה מפורסם וגדול מר' יונה ור' יוסי הגדולים בדורם. סנהדרין פ"א י"ח ע"ג ר' חגי פתח ר' יונה ור' יוסי חתמין. ועיי' שבת פ"א ד' ריש ע"א אין נותנים חיטים לריחיים של מים וכו' אמר ר' חגי מפני שהן משמיעות את הקול אמר ליה ר' יוסי יאות רבי סבר כר' יהודה. — ואף שרבי יוסי חלק כבוד לר' חגי בכ"ז מצינו שחולק עליו. כתובות פ"ב הל' ד' (כ"ו ע"ג) אחד אומר ראיתי שתי שערות בגבו ואחד אומר ראיתי שתי שערות בכרסו רבי בא אומר דברי הכל כשר ר' חגי אומר דברי הכל פסול ר' יוסי אמר במחלוקת אמר ר' יוסי לר' חגי והא ר' יודן סבר דכוותי וכו' ועיי' סוטה פ"א הל' א'. — ודע דאיתא לפעמים ר' חגי בעא קומי ר' יוסי, עיי' תרומות פ"ב הל' א' מ"ש פ"ד נ"ה קרוב לסוף ע"א. ועיי' סוכה פ"ה הל' ג' (נ"ה ע"ב) מהו מפקיעין תירגם ר' חגי קומי ר' יוסה וכו' וממה שהבאנו שר' חגי היה גדול וקשיש מר' יוסי מוכח שר' יוסי אשר קומיה בעא או תרגם ר' חגי הוא ר' יוסי א' (ר' אסי עיי' ערכו) וא"כ למד ר' חגי גם אצל ר' יוסי א' וצ"ע דר' חגי אמר תמיד בשם ר' זעירא ולא בשם ר' יוסי. ואפשר שלמד רק קצת ימים אצלו ועיקר תורתו היה לו מר' זעירא. ויותר יש לתמוה דאיתא פסחים פ"ד הל' ג' (ל"א ע"א) ר' חגי בעא קומי ר' יוסי לית הדא אמרה שאסר להמציא להן עבדים אמר ליה כבר קדמך ר' אבון דמר רבי אבון בשם רבנין דתמן וכו' וא"א לומר דזה ר' יוסי הוא ר' יוסי א' דהרי אמר כבר קדמך ר' אבון דמר בשם רבנין דתמן, וזה ר' אבון הוא ר' אבון ב' שחי בדור הרביעי בימי אביו (עיי' ערכו) ואז כבר מת ר' אסי. ואפשר שיש בזה ט"ס וצ"ל ר' מנא בעא והוא ר' מנא ב' עיי' ערכו.

לר' חגי מצינו הרבה טאטרים והיה מחודד מאוד בשאלותיו. עיי' תרומות פ"ח הל' א' ובט"א. והיה רגיל לומר משה כלו' ביקריה דמשה, דמאי פ"ד כ"ד ע"א תענית פ"ד הל' א' ובט"א ועיי' יומא פ"א ל"ח סוף ע"ג מתקינן ליה בהן אחר תחתיו וכו' מה מייחדין ליה עימיה איך חגי משם (צ"ל משה וכן הוא הזריות פ"ג ס"ז ריש ע"ד) דאין מייחדין ליה עימיה דו קטול ליה. סנהדרין ריש פ"ב וריש לקיש אמר נשיא שחטא מלקין אותו בבית דין של שלשה מה מחזרין ליה איך חגי משה אין מחזרין ליה די קטל לון. — לא מצינו לר' חגי הרבה משא ומתן של תורה עם ר' יונה אף שנשא ונתן הרבה עם ר' יוסי. ובתענית פ"א ריש הל' א' איתא אמר ר' מנא קומי ר' חגי מה ופליג, ור' מנא הוא בנו של ר' יונה.

בכלאים פ"ט ל"ב ע"ב איתא הסיפור דר' חגי שהביא ארונו של ר' הונא אצל ארונו של ר' חייא עיי' ערך ר' הונא א'. ונראה שהוא ר' חגי אחר וקודם לר'

ר' חגי — חזקיה

חגי דערך זה. — ובבלי ב"ק מ"ב ע"א איתא כי איתא ר' חגי מדרומא אתא ואייתי מתניתא בדיה, ובירושלמי לא מצינו שהלך ר' חגי לדרום. ואפשר שר' חגי בבבלי אינו רבי חגי דערך זה, והוא ר' חגי דהסיפור בכלאים. ועיי' ערך הבא.

ר' חגי שושבינה דר' שמואל קפודקיא בדור השלישי ברכות פ"ב ה' ע"ב א"ר חגי שושבינה דר' שמו' קפודקיא הוינא שאילית לר' יאשיה (מהו לבעול בעילה שנייה) ושרע מיניה ועיי' ערך ר' יאשיה.
ר' חונא, חונה עיי' ערך ר' חונא.

רבי חוניא שבת פ"ד י"ד ע"ג רבי חוניא יעקב מעפרתים בשם רבי והסיד ה' ממך כל חולי זה שריפה.

רבי חונייא דבית חורון שקלים פ"א מ"ו ע"א ובמ"א מניין לציון ר' ברכיה ר' יעקב בר בת יעקב בשם ר' חונייא דבית חורון וכו' טמא טמא יקרא כדי שתהא הטומאה קוראה לך בפיה ואומרת לך פרוש.

חזקיה מגדולי האמוראים הראשונים. ועיי' כלאים פ"ט ל"ב סוף ע"ב הסיפור של מקום קבורת ר' חייא וב' בניו יהודה וחזקיה. ובבלי נדה כ"ז ע"א איתא יהודה וחזקיה בני ר' חייא וכן במ"א. — מאמרי חזקיה מפורסמים בבבלי ובירושלמי אף שבאים לפעמים בכ' התלמודים באיזה שינוי. עיי' בבלי פסחים ריש פ"ב אמר חזקיה מנין לחמץ בפסח שאסור בהנאה ת"ל לא יאכל וכו' ובירושלמי שם רבנן דקיסרין ר' אבהו בשם ר' יוחנן כל מקום שנאמר לא תאכל לא תאכלו אין את תופש איסור הנייה כאיסור אכילה וכו' חגי חזקיה מסייע לר' יוחנן ממשמע שנאמר חלב שור וכשב ועז לא תאכלו לאי זה דבר נאמר וחלב גבילה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה אפי' למלאכת גבוה וכו' (עיי' בבלי שם כ"ג סוף ע"א), ועיי' ריש הסוגיא ובמס' ערלה פ"ב הל' א'. — בבלי גיטין נ"ג ע"א אמר חזקיה דבר תורה אחר שזנג ואחד מזיד חייב וכו' ומה טעם אמרו בשזנג פטור כדי שיודיעו.

ירושלמי שם פ"ה הל' ד' (מ"ז ע"א) ר' יהודה בר' אומר בדין היה שאפי' במזיד יהא פטור (צ"ל שאפי' בשזנג יהא חייב) למה אמרו חייב (צ"ל פטור) כדי שיהא מודיע. והנה כל הסוגי' שם משוכשת עיי' שגיאת הסופר ע"ש ואפשר שצ"ל חזקיה אומר בדין וכו'. ועיי' ערך ר' יהודה בי ר'. — בבלי כתובות ל"ה ע"א תנא דבי חזקיה מכה אדם ומכה בהמה מה מכה בהמה לא חלקת בה בין בשזנג בין במזיד בין מתכוין לשאינו מתכוין בין דרך ירידה לדרך עלייה לפוטרו ממון אלא לחייבו ממון אף מכה אדם לא תחלוק בו בין בשזנג בין במזיד וכו' לחייבו ממון אלא לפוטרו ממון, והמאמר הזה איתא ג"כ בירושלמי כתובות פ"ג הל' ג' (כ"ז ע"ג) אבל בקיצור בזה"ל, אמר חזקיה עוד חגי מתניתא מכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת מה מכה בהמה לא חלקתה בו בין בשזנג בין במזיד לחייב ממון אף מכה אדם לא תחלוק בו בין שזנג למזיד לפטור ממון. וכן איתא שם ג"כ הל' א' (כ"ז ע"ב) אבל לא נזכר שם חזקיה.

חזקיה היה רבו של ר' יוחנן, כן הוא מוסכם בפי הראשונים. עיי' רי"ף ע"ז פ"ב (שמ"ה ע"ב) תו' גיטין פ"ד ע"ב ד"ה ר' יוחנן ורשב"א שם וכמה גדולי הראשונים, ויצא להם כן ממה דאיתא בבבלי שבת קי"ב ע"ב בעי רבי

חזקיה — ר' חזקיה פא

חזקיה ניקב כמוצא זית וכו' א"ל ר' יוחנן רבי שנית לנו וכו'. אבל מהירושלמי משמע שחזקיה לא היה רבו של ר' יוחנן, דהכי איתא סנהדרין פ"ו הל' א' חזקיה שאל הרי שהיה יוצא ליהרג ונשתתק כן אנו אומרים הא לא נשתתק היה ללמד על עצמו זכות שמע ר' יוחנן ואמר הא שאלתא דחמרא אלא כיני הרי שהיה יוצא ליהרג ואמר יש לי ללמד על עצמי זכות ונשתתק וכו' ע"ב, ואיך יאמר ר' יוחנן על רבו הא שאלתא דחמרא? — ואפשר שר' יוחנן לא התרים אלא נגד האומר לו השאלה בסיגנון זה בשם חזקיה, דחזקיה לא שאל בפני ר' יוחנן וכאשר מורה הל' שמע ר' יוחנן, ועל זה אמר הא שאלתא דחמרא כל' בודאי לא שאל חזקיה בזה הסיגנון וכו'. — אך לא מצינו בשום מקום שאמר ר' יוחנן משמיה דחזקיה, אבל ר"ל אמר בשמו ערלה פ"א הל' ה' (ס"א ע"ב).

חזקיה עלה עם ר' חייא אביו מבבל לא"י (בבלי סוכה סוף פ"א), ועיקר לימודו היה בא"י ונקבר שם אצל אביו. ירושלמי בלאים פ"ט בבלי מ"ק כ"ה.

רבי חזקיה בדור הרביעי, תלמידו של ר' ירמיה. זכחים ע"ה ע"ב רבי הונא ור' חזקיה תלמידי דר' ירמיה. ירושלמי שביעית פ"ח הל' ב' (ל"ח ע"א) רבי חזקיה על מסחי וכו' אתא ואמר ליה (לר' ירמיה) למדתנו וכו' (כן העיקר ולא כבעל פ"ט שכתב שר' ירמיה אמר לר' חזקיה למדתנו וע"י בפירושונו שם). ביצה סוף פ"א עד כדון בתכשיטין של זהב (מותר לשלחן ב"ט) ואפי' תכשיטין של כסף אמרין בשם ר' ירמיה אסור ואמרין בשם רבי ירמיה מותר אמר ר' חזקיה אנא ידע ראשה וסופא. — ואמר הרבה פעמים בשם ר' ירמיה. — ונתגדל מאוד בתורה ונמצאו לו כמעט בכל מסכתא ומסכתא כמה מאמרים.

ר' חזקיה היה חברו של ר' יוסי ב' ועל לבקרו (ע"י ערך ר' הונא ב'). — ור' מנא בנו של ר' יונה נראה שהיה תלמידו. ביצה פ"א הל' ב' (ס' ע"ב) ר' אבהו בשם ר' יוחנן בין לביעורו בין לאכילה כזית קם ר' מנא עם ר' חזקיה אמר ליה מן הן שמע רב (צ"ל רבי) הדא מילתא אמר ליה מן ר' אבהו. דמאי פ"א כ"ב ריש ע"ב אמר ר' מנא אזלית לקיסרין ושמעית ר' חזקיה יתיב ומתני וכו' ואמרית ליה מנן שמע רבי הדא מילתא. — ר' חזקיה שמע מפי רבי אבהו כאשר אמר בעצמו בהך דביצה פ"א, ואמר בשמו ערלה פ"ב הל' א' תמן אמר חזקיה (צ"ל רבי חזקיה דהיאך אפשר דחזקיה אמר משמיה דר' אבהו) ר' אבהו בשם רבי לעזר כל מקום ששנה רבי מחלוקת ואתר כך חזר ושנה סתם הלכה כסתם. — ואמר בשם ר' אילא שבת פ"א ריש הל' א', ושם אמר גם כן בשם ר' אחא.

בבלי שבת ל"ח ע"ב, ק"ח ע"ב חולין ק"א ע"ב נזר חזקיה (שבת ק"ח רב חזקיה) בשם אב"י, ואפשר שהוא ר' חזקיה דירושלמי ועלה מבבל לא"י. מושבו היה בקסרין, כאשר מורה המאמר דר' מנא אזלית לקיסרין ושמעית ר' חזקיה וכו'.

ר' חזקיה — ר' חייא בר אבא

קידושין פ"א ס"א ע"א איתא ר' חזקיה בר ירמיה ר' חייא בשם ר' יוחנן
אם יכול את לשלשל שמועה עד משה שלשלה וכו' וצ"ל ר' חזקיה ר' ירמיה
וכו' וכאשר הוא שבת פ"א ג' ע"א.

רבי חזקיה חוקוק סנהדרין פ"ג כ"א ע"ד ר' הונא ר' פינחס רבי חזקיה
חוקוק לא עלון בפירקא בההוא יומא וכו', ונראה שתי חוקוק ט"ס ומיותרת
לגמרי, והוא ר' חזקיה דערך הקודם והיה חברו של ר' הונא ור' פינחס, עיי'
פאה פ"ג י"ז ע"ד ר' חונה ר' פינחס ר' חזקיה סלקון מבקרא לר' יוסי, ועיי' ב"מ
פ"ד הל' א'. (והסופר טעה וכתב חזקיה חזקיה ב' פעמים ושכתב למחוק
תי חזקיה שנית ומה נעשה חוקוק).

רבי חזקיה עכ"ה שבת פ' י"ד י"ד ע"ד רבי חזקיה עכ"ה בשם רבנן
דקיסרין הדא עכשמוניתה סכנה.

רבי חזקיה בר יעקב בר אחא שביעית פ"ג ל"ד ריש ע"ד רבי
חזקיה בר יעקב בר אחא בשם ר' יוסי בן חנינא אילין שיעוריא כאינן
שיעוריא, ועיי' ערך רבי יעקב בר אחא.

רבי חייא, וז"ה, רובה, רבא (רבה) עלה מבבל ולמד אצל רבי,
והוא בעל מסדר התוספתא כידוע ועיי' לעיל פ"ג.

הירושלמי והבבלי מלאים מגודל תורתו ושבח מעשיו ועיי' מגילה פ"ד
ע"ד ע"ד, ובבלי כתובות ק"ג ע"ב מוסיף וסליקנא למתא דלית בה מקרי דרדקי
וכתיבנא חמשא חומשי לחמשא דרדקי וכו' והיינו דאמר רבי כמה גדולים
מעשי חייא. ועיי' מ"ש פ"ה נ"ד ריש ע"ד וחולין פ"ו ע"א. — ועיי' בלאים פ"ט
עובדיה עם רבי. — בעלי פלוגתא דר' חייא הם: ר' שמעון ברבי. ביצה
פ"ג ס"ב ע"א ע"ב ובמ"א וכן בבלי באיזה מקומות. — ר' ינאי, ברכות פ"ד
ח' ע"ג. — בר קפרא, בבלי יבמות ל"ב ועיי' ערך בר קפרא. — ר' הושעיה
מסדר הברייתא היה תלמידו עיי' ערך ר' הושעיה א'. — ר' חייא הלך לדרום,
גדה פ"ג נ' ע"ג ר' חייא רובה אזל לדרומא שאלון ליה ר' חמא אבוי דרבי
הושעיה ובר קפרא כולו אדם ופניו בהמה מהו אתא ושאל לרבי אמר ליה
צא וכתוב להן אינו וולד. ועיי' ערך זוגא א'. — ובבלי סוכה כ' ע"א איתא
דאמר ריש לקיש הרני בפרת ר' חייא ובניו שבתחילה כשנשתכחה תורה מישראל
עלה עזרא מבבל ויסדה וכו' חזרה ונשתכחה עלו ר' חייא ובניו ויסדה ע"כ,
ואפשר דקאי אסידור התוספתא עיי' ר' חייא (ובניו לאו דוקא) או דקאי על
הא דכתובות שזכרנו שר' חייא היה מתעסק הרבה בלימוד תינוקות ע"ש. זה
נראה יותר.

ר' חייא עיי' ערך ר' חייא בר אבא.

רבי חייא ציפוראה ערלה פ"ג ס"ג ע"א איתביה רבי חייא ציפוראה קומי
ר' אימי ליטרי בשמונה וכו'.

רבי חייא, חייא, בר אבא, בא, ווא בדור השלישי. מאמריו רבו,
ואין מספר להמאמרים אשר אמר בשם רבותיו. — ר' חייא עלה מבבל ולמד
אצל ר' יהושע בן לוי שבת פ"א ג' ע"א קידושין הל' ז' (ס"א ע"א) רבי יהושע בן
לוי הוה יליף שמע פרשתה מן דבר בריה בכל ערובת שובא וכו' והוה מסתמך על

פב

ר' חייא בר אבא

כתפתיה דר' חייא בר בא וכו' אל' ר' חייא בר בא לא כן אלפן רבי וכו' וריב"ל השיב לו בחיבה: חייה בני וקלה היא בעיניך. — ונראה שלמד ג"כ אצל ר' חנינא. הוריות פ"ג מ"ח ע"ב ר' חנניה (צ"ל ר' חנינה עיי' ערכו) הוה מסתמך בר' חייא בר בא בציפורין וכו'. — ועיקר לימודו היה מר' יוחנן ואמר הרבה פעמים בשמו. ור' יוחנן קרא אותו בבלייא. מעשרות סוף פ"ה אתא עובדא קומי ר' יוחנן ושרא אמר ליה ר' חייא בר זוא ולא מתניתא היא וכו' אמר ליה בבלייא מן דגליית לך חספא אשכחת מרגניתא. ועיי' כתובות פ"ט הל' י"א (ל"ג ע"ב) בבלי ב"מ י"ז ע"ב. — סוכה פ"ד הל' א' ר' יוחנן אמר לר' חייא בר בא בבלייא תרין מילין סלקון בדיבון מפשוטיתא דתעניתא וערובתא דיומא שביעייא. — ואמר משמיה דריש לקיש ומשמיה דר' אלעזר וכמו שיבואר לקמן.

רבי חייא בר בא היה כהן ואעפ"כ פסע על קברי דצור לראות דיאקליטינוס מלכא ברכות ו' ע"א. — ויצא לח"ל מדוחק עניות לבקש שם פרנסה, נדרים סוף פ"י מהו למנות זקינים לימים גישמיענה מן הדא דר' חייא בר אבא אתא לגביה ר' לעזר אל' פייס לר' יודן נשייא דיכתוב לי הדא איגרא דאיקור דאיפוק לפרנסתי לארעא ברייתא ופייסיה וכתב ליה הרי ששלחנו לכם אדם גדול שלוחנו וכיוצא בנו עד שיגיע אצלנו. ועיי' לו עוד שם שבת אחר,, הרי שלחנו לכם אדם גדול שאינו בוש לומר לא שמעתיו". ובמס' מ"ש נ"ז ע"ב איתא דיצא לח"ל שלא למיסב מעשר ע"ש המעשה. ואפשר דעיי' שגזר על עצמו שלא ליקח מעשר בא לידי עניות והוצרך לצאת לח"ל. — מושבו של ר' חייא היה בטבריא. פסחים פ"ד הל' ד' (ל"א ע"א) דרש ר' חייא בר בא לטיבריא כהדא דר' שמעון בן אלעזר. הוריות פ"ג מ"ח ע"א ר' חייא בר בא עביד פסיק' בהין בית מדרשא דטיבריא וכו'. — והיה גם בציפורין וכהא דהוריות שהבאנו לעיל דר' חנינא מסתמך בי' בציפורין. — וכן מצינו לו שהלך לצור. שבת פ"ב ד' ע"ג דרש ר' חייא בר אבא לצוראי נדה שעבר זמנה טובלת בין ביום בין בלילה. — והיה ג"כ בדרום שהרי למד אצל ר' יהושע בן לוי וכדלעיל, וריב"ל ישב בדרום עיי' ערכו. — והיה ג"כ ברומי. מ"ש פ"ד הל' א' כהדא ר' חייא בר זוא הוה ברומי והמתין מפרקן אילין ניקלוסיא וכו' (ואין זאת רוסי העיר הגדולה הידועה כ"א עיר בגליל ונזכרת במלחמת היהודים ליוספין ח"ג פ"ז ט' כ"א ונקראת שם כפר (Κώμη), אבל בבלי ע"ז י"ח משמע שהיתה קצת עיר גדולה). — ר' חייא הלך בנערותו לא"י שהרי למד אצל ר' חנינא וריב"ל, והאריך ימים והיה אצל מיתת ר' יודה נשיאה ברכות פ"ג ו' ע"א. — חבריו של ר' חייא בר אבא: ר' אמני, ר' אסי, ר' זעירא וכו', ור' שמואל בר יצחק קיבל עליו אבילות כמותו. ברכות שם.

מצינו ר' חייא פתם והוא ר' חייא בר אבא כאשר מוכח בהרבה מקומות. ביצה פ"א הל' א' (ס' ע"א) דא"ר חייא בשם ר' יוחנן בראשונה היו אומ' אין מעמידין לא בקיבת הנבילה ולא בקיבת הגוי וכו' א"ר יוסי לשון מתניתא

ר' חייא בר אבא — ר' חייא בר אדא ב'

מסייעה לר' חייא בר בא. פסחים פ"ב הל' ה' (כ"ט ע"ג) ר' חייא בשם ר' יוחנן זית בכוש אומר עליו בורא פרי העץ וכו' א"ר זעורה מאן ידע משמע מן ר' יוחנן יאות ר' חייא בר בא וכו'. ובהרבה מקומות איתא ר' חייא בשם ר' יוחנן ואין זה כ"א ר' חייא בר אבא תלמידו של ר' יוחנן האומר הרבה פעמים בשמו. — וכן מצינו ר' חייא בשם ר' יהושע בן לוי (חלה פ"ב הל' ג' (ג"ח ע"ג) תענית פ"ד ריש הל' א' ובמ"א), ואין זה כ"א ר' חייא בר בא שהיה תלמידו של ריב"ל. — ומסכים גם לזה מה שמצינו ר' חייא עם ר' אמי ור' אסי ושלשחם היו תלמידי ר' יוחנן. חלה פ"ב הל' ה' (ג"ח ע"ג) רבי יונה ר' חייא בשם ר' יוחנן ר' יוסי ר' אימי בשם ר' יוחנן והן שנשכנו. ברכות פ"ב ה' ע"א ר' חייא ר' יסא ר' אימי סלקין מיעבד גנוניה דר' לעזר שמעין קליה דר' יוחנן וכו'. מגילה פ"ג ע"ד ע"א ר' חייא ר' יסא ר' אימי דנון לתמר וכו' ע"י ערך ר' אימי א'. וע"י ברכות פ"ב ו' ע"א כד דמך ר' יסא קיבל ר' חייא בר ווא אבילוי. — מכל אלה יש רא"י ברורה שסתם ר' חייא הוא ר' חייא בר בא. — ר' חייא בר אבא אמר בשם ריש לקיש חלה פ"ב הל' ג' (ג"ח ע"ג) ר' חייא בשם ר' שמעון בן לקיש לחלה ולנטיילת ידים אדם מהלך ארבעת מילין, וכן מ"ש פ"ה נ"ו ע"ד ר' ירמיה ר' חייא בשם ר' שמעון בן לקיש מתניתא משנחשדו להיות נותנין מעשר לכהונה וכו'. — ואמר בשם רבי אלעזר חלה פ"ג הל' ה' (ג"ט ע"ב) ר' יעקב בר זבדי ר' חייא בשם ר' לעזר וניטל דמיו מן השבט.

ובהוריות פ"ג מ"ח ע"א איתא ר' חייא בר בא עביד פסיק' וכו' ע"י לעיל ומסיים והוון תמן מן אילין דבר סילני ופסקן חדא ליטרי דהב נטלו ר' חייא רבה והושיבו אצלו וכו', ותי' רבה מ"ס, כי ר' חייא רבה כבר מת קודם ר' חייא בר אבא, והסופר לא הבין שר' חייא הוא ר' חייא בר בא והוסיף מדעתו רבה.

ר' חייא בר אדא א' בדור השני. מעשרות פ"א הל' א' (מ"ח ע"ד) ר' חייא בר אדא בעי קומי ר' יוחנן כמהין ופמריית מהו שיהו חייבין במעשרות. — והיה בר אחתיה דבר קפרא ומת בנערותו, ברכות פ"ב ה' ע"ב כד דמך רבי חייא בר אדא בר אחתיה דבר קפרא קביל ר"ל עילוי דהוה רביה ע"ש.

רבי חייא בר אדא ב' בדור החמישי. רבי חייא בר אדא בעא הרבה פעמים קומי ר' מנא, דמאי פ"ב כ"ב ע"ג מ"ש פ"ה נ"ד סוף ע"ב יומא פ"ח מ"ד סוף ע"ד יבמות פ"ח סוף הל' א' (ט' ע"א) וזה מורה שהיה תלמידו של ר' מנא, וממס' מ"ש נראה שהיה לו תלמיד חבר, והוא ר' מנא ב' אשר חי בדור החמישי בנו של ר' יונה. — ר' חייא בר אדא ב' נזכר בהרבה מקומות ונראה שהיה מחודד. ע"י פאה פ"ה הל' ג' (י"ט ע"א) א"ר חייא בר אדי למידת הדין נצרכה. — ר"ה פ"ב נ"ח סוף ע"א סנהדרין פ"א י"ח ע"ג תני לקידוש החודש מתחילין מן הגדול א"ר חייא בר אדא מתניתא אמרה כן ראש בית דין אומר מקודש. — הוריות פ"ג מ"ז ע"ד א"ר זעירי הדא אמרה שממנין זקינים כפה א"ר חייא בר אדא מתניתא אמרה כן חזור בך בארבעה דברים שהיית אומר ונעשך אב בית דין

ר' חייה בר אדא ב' — ר' חייה בר יצחק עמושיא פג

לישראל. — ובמס' חלה פ"א נ"ז ע"ב משיב בדרך חידוד על ר' יהושע דרומיא (ע"י ערכו).

רבי חייה בריה דר' אדא דיפו מ"ק פ"ג פ"ג ע"ג שלמו אילו ואילו (הקריעות מלפניו ומאחוריו) ר' חייה בריה דר' אדא דיפו אמר נעשה כפוחח. — מגילה פ"ג ע"ד סוף ע"ב רבי חייה בריה דר' אדא דיפו ר' ירמיה בשם ר' זעורה צריך לאומרן כנפוחה אחת ועשרת בני המן עמהן. ר' חייה בר אישי תלמידו של רב ואמר הרכה פעמים בשמו כבבלי גם בירושלמי ונראה שלא עלה מימיו לא"י.

חייה בר בון אמורא כבלאי בימי רבא, הוא ר' חייה בר אבין בבבלי, ובירושלמי נזכר רק לפעמים. מ"ש פ"ד הל' ז' (נ"ה ריש ע"ב) חייה בר בון אדא בר תחליפא בשם ר' הושעיה מה פליגין כשהפליגו דעתן לעניינים אחרים וכו'.

רבי חייה בר גמרא מגילה פ"ד הל' ח' (ע"ד ע"ב) אין מפסיקין בקללות אמר רבי חייה בר גמרא אל תקוץ בתוכחתו אל תעשה קוצים קוצים. רבי חייה בר טיטוס תרומות פ"ח מ"ה ע"ג ולא כן א"ר יצחק בר נחמן בשם ר' יהושע בן לוי החד והמר והמתון אין בהן משום גילוי רבנן דקיסרין בשם רבי חייה בר טיטוס בההוא דשהיק חד לתלתא.

רבי חייה בר יוסף בדור הישני. עלה מבבל לא"י ואמר שמעתא דרב קמיה ר' יוחנן (בבלי גיטין ל"ט ע"א). והולק עם ר' יוחנן, ב"ט פ"ד ט' ע"ג חד בר גש יהיב דינרין למטכסה חזר ביה אתא עובדא קומיה רבי חייה בר יוסף ור' יוחנן ר' חייה בר יוסף אמר או יתן לו כדי עירבנו או ימסור אותו למי שפרע ור' יוחנן אמר או יתן לו כל מקחו או ימסור אותו למי שפרע (וע"י בבלי ב"ט מ"ח ע"ב). יומא פ"ב ל"ט ע"ג אמר ר' יוחנן תרומות הדשן תחילת עבודה של סחר היא וצריך לקדש ידיו ורגליו מן הכיור המשוקע במים ר' חייה בר יוסף אמר מכיון שמסר יום ללילה דיו (וע"י בבלי יומא כ"ב ע"א ובמ"א) וע"י ירושלמי יומא פ"א ל"ח סוף ע"ב. — ערלה פ"ג ס"ג ע"א ר' אבהו בשם ר' יוחנן כל הנשרפין אפרן מותר חוץ מאפר הבא מחמת עבודה זרה התיב ר' חייה בר יוסף קומי ר' יוחנן הרי אפר הבית הרי אינו בא מחמת עבודה זרה ואת אמר אסור. — סוטה פ"א ט"ז ע"ד כתובות פ"ב כ"ו ע"ד ר' חייה בר יוסף שלח בתר (בכתובות הג"י בטעות בת) איתתיה אמר יסקון עמה תלת תלמידין שאם יפנה אחד מהן לצורכו תתייחד שם (צ"ל עם וכאשר הוא בכתובות) שנים. — ור' יצחק בר נחמן אמר כשמיה ע"י ריש ר"ה, וכן רבנן דקיסרין יומא פ"א ל"ח ע"ד הוריות פ"ג מ"ז ע"ד, וע"י ערך רבי חמא בר יוסף.

רבי חייה בר יצחק עמושיא בדור הרביעי או בדור החמישי. נזיר פ"ג הל' א' ר' ירמיה הורי לרבי יצחק עמושיא ואית דאמרי לרב חייה בר יצחק עמושיא לגלח יום שלשים. — מ"ק פ"ג פ"א סוף ע"ד גבי הק' עובדא דרצה ר' יעקב בי ר' בון לנדות ר' ירמיה וזהו ר' חייה בריה דר' יצחק עמושיא יתיב תמן אמר ליה שמעתי שאין מנדין זקן אלא אם כן עשה כירבעם בן

ר' חייה בר יצחק עטושיא — חלפי חילפי

נבט וחביריו. — תרומות פ"י מ"ז סוף ע"ב ר' זעירא סליק מבקרה לר' חייה בריה דר' יצחק עטושייה אשכחיה יתיב אמר לא שנו אלא בלובן חלמון אבל בלובן חלמון מותר. ור' זעירא זה הוא ר' זעירא ב'.

ר' חייה בר לוליבא ערלה פ"ב הל' א' ר' חנניה בשם שמואל דמאי צריך חלה אמר ליה רבי חייה בר לוליבא נוטל הוא דמיו מן השבט. — ע"ז פ"ב מ' ע"ג ר' חייה בר לוליבא בשם ר' הושעיה כל המצות עתידין בני נח לקבל עליהם ומה טעם כי אז אהפוך אל עמים וכו'.

ר' חייה בר לולייני בדור החמישי. כתובות פ"ג ל"ה ע"ד ר' יוסי בי ר' בון ורבי חיה בר לולייני תריהון בשם שמואל אמרי חד אמר בארנון ובגולגולת חרנה אמר אינה בארנון ובגולגולת. — נויר פ"ד ג"ג ריש ע"ג הפריש שור ר' יוסי בי ר' בון ר' חייה בר לולייני תריהון אמרין בשם שמי (צל ר' שמי) חד אמר כמפריש מעות וחד אמר כמפריש בהמה (עיי' ערך ר' שמי). — ומצינו באיזה מקומות תלמידיו דר' חייה בר לולייני, יומא פ"ב ל"ט ע"ד גדרים פ"ג ל"ז ע"ד ובמ"א. מזה נראה שהיה מפורסם בתורה ותופס בישיבה. —

רבי חייה בר מרייה בדור החמישי. עירובין פ"ח כ"ה ע"ב אמר ליה רבי חייה בר מרייה (לר' מנא) הכי אמר ר' יונה אבך. ונוטר עוד שבת פ"ד י"ד ע"ד, ר"ה פ"א ג"ח סוף ע"א, סנהדרין פ"א י"ח ע"ג ובמ"א, ואמר תמיד בשם אחרים (ר' יונה). — ולפעמים הגי' בר מרייא בדלית, והעיקר מרייא וכמו בכבלי בר מריון. ועיי' ערך ר' יוחנן בר מרייה ובסוף זה הפרק.

רבי חייה בר פפא ברכות פ"י הל' א' ר' יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו שמן זית אומר עליו בורא פרי העץ א"ד חייה בר פפא קומי ר' זעירא ומתניתא אמרה כן חוץ מן היין שעל היין הוא אומר בורא פרי הגפן ויין לא שחוק הוא. —

חייה בריה דרב שבת פ"א ב' סוף ע"ד חייה בריה דרב כל המעכב דרסה ברשות הרבים נידונין ככרמלית. — ב"ב פ"ג י"ד ע"א גידול בר מיניימין וכו' (עיי' ערך גידול בר מיניימין) אמר לון חייה בר רב כן אמר אבא וכו'. — ונראה שלא עלה כלל לא"י, וכבבלי נמצאים הרבה מאמרים על שמו.

רבי חייה בריה דרבי שובתי עירובין פ"ה כ"ב ע"ג רבי חייה בריה דרבי שובתי מקשי היאך היו יוצאין לבית מדרשו של משה משה עשה להן שלשה צריפין ושלשה בורגנין. ועיי' ערך ר' שובתי.

חלפי חילפי (ומה שנמצא יומא פ"ב קרוב סוף הל' א' מתניתא פליגא על רבי חילפי הוא ש"ס, וכן איתא שם בכל הסוגיא חילפי בלא כינוי רבי) ובבבלי אילפא. בדור השני חברו של ר' יוחנן. ובבבלי תענית כ"א ע"א בא הסיפור באורך איך נפרדו זה מזה, והלך לו אילפא ועסק בפרקמטיא, ואיתא שם שכאשר שב אילפא תלא נפשיה באסקריא דספינתא אמר אי איכא דשאל לי במתניתא דר' חייא ור' אושעיא ולא פשיטנא ליה ממתני' נפילנא מאסקריא דספינתא ומבענא, אתא ההוא סבא תנא ליה האומר חנו שקל לבני בשבת וכו', ועיי' כתובות ס"ט. והובא בקיצור ובשינוי קצת ירושלמי כתובות סוף

פ"ו. — ועוד איתא ירושלמי קידושין פ"א נ"ח ע"ד חילפיי אמר אייתיבוני על גיף נהרא דלא אפיקי מתניתא דר' חייה רבא מטתניתין זרקוני לנהרא אמרין ליה והתני ר' חייה סילעא ארבע דינרין אמר לון אף אנן תנינתא האונאה ארבע כסף וכו' ועוד שאלו לו שם כמה ברייתות דר' חייה והוא הביא להם משניות דאיתא בהן הנך דר' חייה ע"ש. ועיי' פאה פ"ג כ' ע"א תרומות פ"ו מ"ד ע"ב לית הדא פשיטא שאילתא דחלפי שאל (בתרומות הגי' שאילתה דחילפיי דחילפיי שאל) לקט בנשירותו מהו שיקדש, ובתמורה כ"ה ע"א הובאה הך איבעיא בזה"ל היינו דבעי אילפא אמר על הלקט עם נשירת רובו יהא הפקר לקט הוי או הפקר הוי וכו' ע"ש.

לחילפיי מצינו הרבה מאמרים ושאלות ובפרט בעניני דקדשים. עיי' יומא פ"ב הל' א' הל' ב' זבחים כ' ע"א, ובזבחים שם אמר ר' יוחנן בשמו. וכן מצינו ירושלמי יומא שם סוף הל' א' תלמידוי דר' יוחנן בשם חילפיי הכיני וכו' (ושם הל' ב' תלמידוי דר' יונה בשם חילפיי הכיני לשמאל הפיים מהלך). וראינו ג"כ שחילפיי שאל מר' יוחנן זר"ש בן לקיש. נזיר פ"ו הל' י' (נ"ה ע"ג) חילפיי שאל לר' יוחנן ולר' שמעון בן לקיש (ובמס' ערלה פ"א ס"א ע"ב לר' יוחנן ולר' שמעון, וצריך להוסיף בן לקיש) מבל מהו שיוסר ביותר ממאתים.

הנה מלבד מה שהפליא במאמרים ושאלות נראה שהשאר ג"כ אחריו ברכה כמה שהיה מאסף ברייתות ושונה אותן. עיי' תרומות פ"א מ"א ע"א לפי מה הוא תורם לפי שמנן או לפי אוכלן א"ד יוחנן אייתיה מדחילפיי ר' אומר לפי אוכלן וכו' (ועיי' תוספתא פ"ג שם ובר"ש פ"א מ"ט). — חלה פ"ב נ"ח סוף ע"ג א"ד יוחנן אייתיה מדחילפיי נשכו כאן וכאן מצרף. — וקצת נראה שחילפיי כתב לפעמים איזה ברייתות, וכמו שהיו רגילין לכתוב פעמים ברייתות וכידוע. עיי' מעשרות פ"ב מ"ט ע"ד ר' הילא ר' לעזר בשם חילפיי א"ד יונה אשכחון כת' בפניקסיה דחילפיי אוכל מהן עראי ומתקנן ודאי, פי' ר' הילא וכו' אמר בשם חילפיי כלו' דחילפיי הוא בעל המאמר, ור' יונה אמר דאשכח כתוב בפניקסיה דחילפיי כלו' שזה המאמר הוא ברייתא. — ומן הירושלמי נראה שחילפיי לא אסף אלא הברייתות דר' חייא, דכירושלמי כתובות סוף פ"ו וקידושין פ"א איתא מתניתא דר' חייה רבא, גם לא הובאו בכמה ברייתות דקידושין שם כ"א ברייתות דר' חייה. אבל בכבלי תענית וכתובות איתא במתניתא דר' חייא ור' אושעיא ואפשר שהוא אשגרא דלישנא.

חברו דחילפיי הוא ר' יוחנן וכמו שזכרנו, ועיי' עירובין פ"י כ"ו ע"ג דא"ד יוחנן משכני חילפיי הראני של בית ר' קשור אע"פ שאינו תלוי. ומן המאמרים שהבאנו נראה שחילפיי היה קצת קשיש מר' יוחנן.

חילפיי בר בריה דר' אבהו עיי' ערך ר' אבהו א'.

רבי חנינא ולפעמים חנינא בדור הרביעי. אמורא זה נזכר בהרבה מקומות. מ"ש פ"ב נ"ג ע"ב פסחים פ"א כ"ח ע"א סוכה פ"ג הל' א' וכמ"א. ואינו אחד עם ר' חנינא שר' חנינא (חנינא) הוא מן הדור הראשון (עיי' ערך

רבי חיננא — רבי חיננא בר פפא

ר' חנינה) ורבי חיננא אמר סוכה פ"ג הל' א' בשם ר' סימן בשם רבי יהושע בן לוי, וגם בשם ר' פרנך בשם ר' מתנה וכו', ור' סימן היה בדור השלישי, וגם ר' מתנה היה בדור מאוחר עיי' ערכם. — ונראה שהיה בימי ר' יונה ור' יוסי שהרי במס' ס"ש פ"ב הל' א' שבועות פ"ג ל"ד ע"ב מביא הש"ס דרשות הרבה אמוראי דשתיה בכלל אכילה וכולן הן בני דור הרביעי ע"ש, ובכללן ר' חיננא. ואפשר שהיה קצת קשיש מר' יונה, עיי' בבלי פסחים ע"ג ע"א אמר ליה ר' הונא בר חיננא לבריה כי אזלת לקמיה דר' זריקא וכו' ור' זריקא היה בדור השלישי עיי' ערך ר' זריקא. ואיתא עוד שם נדרים פ"ג ע"ב ר' הונא בר חיננא סבר למידרשיה בפירקיה אמר ליה רבא וכו' ורבא היה בימי ר' יונה. אך שם פסחים ע"ה ע"א איתא והאמר ר' חיננא סבא א"ר אסי אמר ר' יוחנן תגור שהסיקו וכו' מזה נראה שהיו שני חכמים נקובים בשם ר' חיננא, האחד קשיש והאחר זוטא. ובירושלמי סוכה פ"ד נ"ד ע"ג איתא ר' אחא ר' חיננא בשם רב מי שסוכתו ערבה עליו מקדש בלילי יום טוב האחרון בתוך ביתו וכו' ונראה שהוא ר' חיננא הקדמון, אך יש בזה שיבושי גירסאות ע"ש וברכות פ"ו ע"ד. — ועיי' גזיר פ"ו נ"ה סוף ע"ב התיב ר' חיננא קומי ר' מנא והא כתיב ועשה הכהן וכו' ור' מנא היה בנו של ר' יונה, ונראה דצ"ל ר' חנניא והוא ר' חנניה חבירו של ר' מנא עיי' ערכו. וכן יבמות פ"ח מ' ע"ב ר' חנינה ור' מנא חד אמר כשירה וכו' ע"ש צ"ל ר' חנניה.

חיננא קרתיגנאה שבת פ"טו ט"ז ע"ג ייבי כ"י דמר ר' יעקב בר אחא אמר חיננא קרתיגנאה בשם ר' הושעיה דיסיקיא שיש בחוכה מעות נותן עליה ככר ומטלטלה.

חיננא אבוי דרב ינטה פסחים פ"ד הל' א' תענית פ"ד ס"ז ע"ד חיננא אבוי דרב ינטה (בתענית הגי' אבוי דבר נטה) בשם ר' בניה ולכפר על בני ישראל זה השיר.

חיננא בריה דר' אסי גימין פ"א הל' א' (מ"ג ע"ב) חיננא בריה דר' אסי הוה מיסן זרק גיטא לאיתתיה אמר לה הרי גיטיך וכו'. שם פ"ג הל' ח' (מ"ה ע"א) חיננא בריה דר' אסי בר מלל (בכ"י ליידין ממל והוא בלתי ספק הנכון) בשם ר' לעזר זו להוציא מדברי ר' לעזר וכו'.

ר' חיננא בי ר' חנניה סנהדרין סוף פ"ז אמר ר' חיננא בי רבי חנניה מטיל הוינא באילן גופתא דציפורין וחמית חד מיניי נסב חדא גולגלא וזרקא לרוטא והיא נחתא ומתעבדא עגל אתית ואמרת לאבא אמר אין אכלית מינה מעשה הוא ואי לא אחיזת עינים הוא.

רבי חיננא בר יצחק תענית פ"ב הל' ד' (ס"ה ע"ד) ר' חונה בשם רבי חיננא בר יצחק כל אותו היום היה אברהם רואה את האיל נאחו באילן זה וניתור ויוצא נאחו בחורש זה וניתור ויוצא וכו' אמר לו הקב"ה כך עתידין בניך נאחזין וכו'.

רבי חיננא בר פפא בדור השלישי. שביעית סוף פ"ה רבי חיננא בר פפא ור' שמואל בר נחמני עברון על חד מחורשי שביעית אמר ליה שמואל

ר' חנינא בר פפא — חלקיה בר טובי פה

בר נחמן אישר אמר ליה ר' חנינא בר פפא ולא כן אולפן רבי ולא אמרו העובדים ברכת ה' עליכם שאסור לומר לחורשי שביעית אישר אמר ליה לקרות את יודע לדרוש אין את יודע וכו' (ועיי' גיטין סוף פ"ה ושם הגי' משובשת). — תרומות פ"א הל' ב' (מ"ד ע"ד) תני ר' חנינא בר פפא קומי ר' זעירא דרבי ישמעאל את אביה היא מחללת וכו'. — מגילה פ"ג ע"ד ע"ב א"ר חנינא בר פפא חזרנו על כל המקרא ולא מצאנו שנקראו ישראל ציון אלא זה ולאמר לציון עמי אתה. — מ"ק פ"ג פ"ג ע"א ר' חנינא בר פפא הורה לכפותה אפי' יום אחד ואיתחמי ליה יען כי מריתה. — ועיי' סוף פאה שהיה מחלק צדקה בלילה ועיי' העובדא שם.

חיפה הוא עיפא (בנו של רחבה דפומבריתא) דתלמוד בבלי בחילוף חי"ת ועיי' ואלף וה"א. גדרים פ"ג הל' ג' אבימי אחוי דחיפה אמר וכו' עיי' ערך אבימי. ונזכר ג"כ ריש ר"ה, ור' יונה נושא ונותן בדבריו ע"ש.

חכמי גוים כ"ב פ"ח הל' א' חכמי גוים אומרי' בן ובת שוין כאחת דאינון דרשי ובן אין לו הא אם יש לו שניהן שוין. ועיי' בבלי שבת קמ"ז ע"ב.

רבי חלבו ברור הרביעי. מגילה פ"ב הל' ב' (ע"ג סוף ע"א) ר' חלבו ר' ירמיה בשם רב כתוב אחד אומר ספר וכתוב אחד אומר איגרת וכו'. — שם פ"א הל' א' (ע' ע"ב) א"ר חלבו זמנין סגיאין יתבית קומי ר' שמואל בר נחמן וכו'. — ר' חלבו נזכר הרבה פעמים וידוע מאמרו שם ריש הל' א' א"ר חלבו יום שלשה עשר יום מלחמה היה הוא מוכיח על עצמו, והובא ברא"ש ריש מגילה ושאר ראשונים. — ואמר בשם רב הונא ובשם חכמים אחרים, ור' ברכיה אמר בשמו. עיי' ערך ר' ברכיה ב'. — ובתענית ריש פ"ב איתא רבי חלבו אמר לרי' יודן נשייא פוק עימן וצערך עבר והובא ברא"ש פ"א דתענית סי' ט', וזה ר' יודן נשייא הוא ר' יודן נשייא ב'. ועיי' ערך רבי חמא בן חנינה.

ר' חלפתא דמן הודה ברור הראשון. יבמות פ"ג הל' ט' (ה' ע"א) ר' יוחנן בשם ר' חלפתא דמן הוה וכולן (שהיו בהן ספק קידושין או ספק גירושין השנויין שם במשנה) אם נישאות בו לא תצא שלא להוציא ליה על בניה. ועיי' בבלי גיטין פ"ו ע"ב וכן א"ר יוחנן לבני ר' חלפתא דמן הונא הכי אמר אבוכון לעולם לא תצא. ועוד שם מאמר לרי' חלפתא ע"ש.

רבי חלקיה אמר בשם אחרים ולרוב בשם ר' סימון. שקלים פ"א הל' ה' (ט"ז ע"ב) רבי חלקיה א"ר סימן שאל מעתה אין מקבלי' מהן לאמת המים ולחומת העיר ומגדלותיה וכו'. יבמות פ"ח הל' ב' (ט' ע"ב) ר' חלקיה ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי לא שנו אלא פצוע דכא ישראל אבל פצוע דכא כהן לא בדא. — שקלים פ"ב הל' ד' (מ"ז ע"ד) ר' חלקיה בשם ר' אחא מכאן שאדם חייב לשלוש שקלו שקלו שלשה פעמים בשנה.

חלקיה בר טובי עיי' ערך גדול בר מינימין. ובבבלי נמצאים כמה מאמרים על שמו. ונראה שהיה בבבלי.

ר' חמא אבוי דרבי הושעיה — רבי חמא בר חנינה

רבי חמא אבוי דרבי הושעיה בדור הראשון בימי ר' חייא ובר קפרא. מושבו היה בדרום עיי' ערך זוגא א' וערך ר' חייא. אכן פאה פ"ח כ"א ע"ב שקלים פ"ה הל' ו' איתא ר' יעקב בר אידי ור' יצחק בר נחמן הוון פרנסין והוון יהבין לרבי חמא אבוי דרבי הושעיה דינר וכו', ורבי יעקב בר אידי ור' יצחק בר נחמן היו בדור השלישי ואיך היו פרנסין בימי ר' חמא זה אשר חי בדור הראשון? ואין לך לומר כ"א גם שם אבוי של ר' הושעיה ב' (עיי' ערכו) היה ר' חמא והוא חי בימי ר' יעקב בר אידי ור' יצחק בר נחמן. ועיי' ברכות פ"ב ה' ע"ב ר' חמא אבוי דר' אושעיא הוה ליה עובדא ושאל לרבנן ואסרון ר' יוסי בעי איילן רבנן רבנן דהכא או רבנן דרומיא אין תימר רבנן דהכא גיחא אין תימר רבנן דרומיא רברבייא קוטוי והוא שאל לזעירייא ע"ב, והנה זה ר' חמא אינו ר' חמא אשר היה בימי בר קפרא, דהוא ישב בדרום וכמו שזכרנו ואיך מספקא ליה להש"ס מי הם אלה רבנן, הלוא ודאי דשאל לרבנן דדרום, ומאי קאמר רברבייא קוטוי הלוא הרברבייא והם החכמים דמבריא היו רחוקים ממנו. אין זאת כי זה ר' חמא הוא ר' חמא של דור שלישי והוא ישב בטבריא. ועיי' שביעית פ"ב ל"ג ע"ד ר' ירמיה בשם רבי הושעיה ר' יעקב בר אחא ר' יוסי בר חנינא בשם ר' חמא אבוי דר' הושעיה נוטל את הקבוצין עמה. וממה דאמר ר' יוסי בר חנינא בשם ר' חמא וכו' ור' יוסי בר חנינא היה מתלמידי ר' יוחנן הראשונים עיי' ערכו נראה שר' חמא אבוי דר' הושעיה הנזכר פה הוא ר' חמא הראשון. ועיי' ערך שאח"ז. ודע דבבלי כתובות ס"ב ע"ב ב"ב ג"ט ע"א איתא דר' ביסא היה אבוי של ר' חמא אבוי דר' אושעיא. והתו' כתבו שזה ר' אושעיא הוא המסדר הברייתות וצ"ע.

רבי חמא הבריהון דרבנן ר"ה פ"א הל' א' (נ"ו סוף ע"ג) רבי חמא הבריהון (חברון) דרבנן בעי אמר הרי עלי וחזר ואמר הרי זו ור' חנינא השיב עליו ע"ש. והנה מצינו איזה חכמים נקובים בשם חברון דרבנן והם ר' חנינה ר' הושעיה ר' זעירה ר' בון בר כהנא ור' חמא. ונראה שהחכמים אלה היו לומדים בוודא אחד ולכן נקראו חברון דרבנן. ור' חנינה ור' הושעיה וכו' היו בדור השלישי עיי' ערכם, וזה מוכיח שגם ר' חמא דערך זה היה בדור השלישי ואפשר שהוא ר' חמא אבוי דר' הושעיא ב'.

רב חמא בר אשי כתובות פ"ב הל' י' (כ"ז ע"ד) אי זהו כרקום וכו' ומר ר' בא בשם ר' חמא בר אשי מעשה היה וכרחה משם סומא אחת. רב חמא בר גוריא קידושין פ"ג הל' י"ד (ס"ד ריש ע"ד) חד בר נש אתא לגבי דרב אמר ליה בגין דילידתיה אימיה מן ארמאי אמר ליה כשר אמר ליה רב חמא בר גוריא הן דעימך מגליך עד דאתי שמואל ויפסלינגך. — ובבבלי נמצא האמורא הוה באיזה מקומות ולרוב אמר בשם רב, ועיי' ב"ק צ"ט ע"ב שדיבר פא"פ עם שמואל ונראה שהיה בבלאי וכאשר מורה ג"כ הכינוי רב, ולא עלה מימיו לא"י. —

רבי חמא בר חנינה שקלים סוף פ"ה רבי חמא בר חנינה ורבי הושעיה הוון מטיילין באילן בנישתא דלוד א"ר חמא לר' הושעיה כמה ממון שיקעו אבותיי בכאן אמר ליה כמה נפשות שיקעו אבותיך כאן לא הוה

רבי חמא בר חנינה — חנין בר בא פו

אית בני נש דילעון באורייתא. ומטה שנוכר שם קודם לכן ר' הושעיה רבא נראה שר' הושעיה דעובדא זה הוא ר' הושעיה ב' עיי' ערכו, וא"כ ח"י ר' חמא בר חנינה בדור השלישי. — כלאים פ"ט ל"ב ע"ג כתובות פ"ב הל' ג' רבי יונה בשם ר' חמא בר חנינה ריגלין דבר נשא ערבתיה למיקמתיה כל הן דהוא מתבע (ובכתובות בשינוי קצת).

מושבו של ר' חמא בר חנינה היה בציפורין. שבת פ"י ח' ע"א סנהדרין פ"י כ"ח ע"א כמה יהא בהילוכן וכו' ציפוראי אמרין מן כנישתא דבבלאי עד דרתיה דר' חמא בר חנינה. — ר' שמואל בר נחן (עיי' ערכו) אמר בשמו שבת פ"ג הל' א'. ובמס' כלאים פ"ט ל"ג ע"ג איתא ר' אבא בר זמינא א"ד חלבו ור' חמא בר חנינה חד אמר מת שם ונקבר שם יש בידו שחים מת שם ונקבר כאן יש בידו אחת וחרנה אמר קבורה שבכאן מכפרת על מיתה שלהן. רבנן. חמא בר יוסף בדור השני. עירובין פ"ז כ"ג ע"ג ר' חייה ר' יסא ר' אימא. סלקון לחמתא דגדר שאלון לרבי חמא בר יוסף ושרא שמעין ר' יוחנן זמר יפה עשייתם. ואפשר שצ"ל לר' חייה בר יוסף שהוא היה בדורו של ר' יוחנן. עיי' ערך ר' חייה בר יוסף. — ועיי' בבלי עירובין ס"ה ע"ב ומשם. משמע קצת שיש לגרוס ר' חנינא בר יוסף, אך לא נמצא בירושלמי חנם בשם ר' חנינא בר יוסף.

רבי חמא בר עוקבה אמר לרוב בשם ר' יוסי בר חנינה. כלאים פ"ח ל"א ע"ג פסחים פ"ז הל' ח' ב' פעמים ובמ"א. ואמר בשם ר' יהושע בן לוי יומא פ"ב הל' א' (ל"ט ע"ג). — ור' ירמיה אמר בשמו כלאים פ"ז הל' א' ר' ירמיה א"ד חמא בר עוקבא מקשי תמן את אמר אין השרשין מהלכין מן הצד וכו'. — עירובין פ"ג כ"א ע"ב איתא ר' יונה אמר ר' חמא בר עקיבה מקשי מתני' דלא כר' אליעזר וכו' ונראה שצ"ל ר' חמא בר עוקבה. ומטה דמקשין ר' ירמיה ור' יונה בשמו נראה שהיה בדור השלישי.

רבי חנה סוטה פ"ז הל' ד' (כ"א ע"ד) ואמר רבי חנה ר' ירמיה בשם ר' חייה עתיד הקב"ה לעשות צל לבעלי מצות בצילה של בעלי תורה מה שעמא כי בצל החכמה בצל הכסף ואומר עין חיים היא למחזיקים בה. רב חנה בר אבא שבת פ"ד ז' ע"א אשכחתי א"ד חנה בר אבא ורבי יוחנן ור' יונתן חדא. אך המעיין בסוגי' שם יראה שהוא ט"ס וצ"ל ר' אבא בר חנה, וכן הגיה בעל ק"ע.

רבי חנין יבמות פ"א (י"ב ע"א) א"ד חנין פשט הוא לן על דברי ר' מאיר על בן יעזוב איש את אביו ואת אמו בסמוך לו סאביו בסמוך לו מאמו. — סוטה פ"ז הל' ה' (כ"א ע"ד) א"ד חנינן פשט לן ארכעה מיני אבנים הן. וצ"ל ר' חנין, וגם הלשון "פשט לן" מורה שהוא אחד עם ר' חנין דיבמות. — דמאי פ"ז כ"ה ע"ג תנא ר' חנין קומי ר' לא חרין אמוראין חד אמר לכתובה וכו' וכתובות סוף פ"ט הגי' תני ר' חנין.

חנין בר בא פסחים פ"ד סוף הל' ג' (ל"א ע"א) דברי חכמים רבי ביסנא חנין בר בא בשם רב חיה גסה כבהמה דקה. — ברכות ריש פ"ד

חנן בר בא — רבי חנינה

מילתיה דחנן בר אבא פליגא דחנן בר זוא אמר לחבריא זכו, ועיי' בבלי ברכות י"ב סוף ע"א.

רבי חנינה, חנינא מגדולי האמוראים הראשונים ומתלמידיו של רבי (רבינו הקדוש), ורבי צוה לבנו שימנה ר' חנינה בראש. תענית פ"ד הל' ב' (ס"ח ע"א) בבלי שבת נ"ט ע"ב כתובות ק"ג ע"ב (ובירושלמי יש ט"ס ומני לרבי חמא בר חנינה בראש וצ"ל לחנינה, וכאשר מוכיח שם כל הענין וכן הוא בבבלי. גם צ"ל בר חמא במקום בר חנינה). — ר' חנינה היה מציפורין וירד לבבל ושם שמע מר' המנונא. ירושלמי תענית שם (ועיי' שביעית ריש פ"ג ונראה שיש שם ט"ס), וחזר לא"י עיי' פאה פ"ז כ' ע"א. ויותר נראה שהיה מבבל ועלה בימי נערותו לא"י ונתישב בציפורין, ולכן מספר פאה שם גודל ברכתה של א"י אשר ראה עת בואו לארץ הקדושה. — רבי חנינה היה ענו מאוד ולא רצה לקבל ההתמנות לראש אחר מות רבי ואמר שימנו ר' פס (אפס) תענית שם, ועיי' בבלי כתובות ק"ג. — ישיבתו היתה בציפורין. ביצה פ"א הל' א' ר' חנינה הורה לציפוראי במספחיו חרדל ובביצה כר' יודה. ועיי' ערך ר' יוחנן. — וציפוראי התמרמרו עליו על שלא הגין עליהם בשעת דבר והוא השיב להם דברים נכוחים זמרי אחד היה בדורו ונפלו על ידו עשרים וארבעה אלף ואנו כמה זמרי יש בדורנו. תענית פ"ג הל' ד' (ס"ו ע"ג), וכן השיב להם דברים נכוחים כאשר התרעמו עליו בעת עצירת גשמים ע"ש, ועיי' מה שכתבנו לעיל פ"א במעשי דאנשי ציפורין. — ר' חנינה אמר בשם רבי, ואפשר ששמע אלו הלכות מפיו. שבת פ"ד י"ד ע"ד ר' זעירא ר' בא בר זוטרא ר' חנינה בשם רבי מעלין עצם של ראש בשבת ועיי' לקמן. — ושם ר' חייה בר מדייה ר' יונה ר' זעירא ר' בא בר זוטרא רבי חנינה בשם רבי בנות אונים מעלין בשבת. ובמס' מעשרות פ"א הל' ג' (מ"ט ע"א) איתא ר' חנינא בשם רבי זיתים וענבים שלא הביאו שלישי אף המשקין היוצאין מהן להכשיר אין מכשירין, ונראה דצ"ל ר' חנינה בשם רבי. — ושימש את בר קפרא, נדה פ"ב הל' ו' (נ' ע"א) ר' חנינה מזג לבר קפרא א"ל כזה מהו וכו'. — ושמע מפי ר' חייא, שביעית פ"ו ל"ה סוף ע"ג ר' שמעון בן לקיש שאל לר' חנינה וכו' אמר ליה אני לא שמעתי מר' חייה הגדול אלא וכו'. — חביריו: ביצה פ"א הל' א' (ס' ע"א) שירי פתילה שירי מדורה שירי שמן שכבו בשבת מהו להדליקם ביום טוב רב ור' חנינה תריהון אמרין אסיר. ועיי' בבלי שבת נ"ד ע"ב רב ור' חנינא ור' יוחנן ור' חביבא מתני וכו', ומאשר שהיה רב בבבל ור' חנינה בא"י נראה שהכוונה לבד ששניהם אמרו הלכה אחת. ואפשר שהיו בתורה אחת טרם רדת רב לבבל. ועיי' בבלי יומא פ"ז ע"ב. — בנתיה דשמואל אשתבין ובאו לא"י בימי ר' חנינה, עיי' כתובות פ"ב הל' ו' ובבלי כתובות כ"ג ע"א. ולא מצינו שהיה לו עסק עם שמואל בהלכה. וקצת נראה ששמואל היה כבר מת בעת ההיא ולכן א"ד חנינה לשמעון בר אבא. אישפל בקריבתך ע"ש ואת פי אביהם שמואל לא שאל. — ר' יונתן היה מן חביריו ועלה עמו לירושלים מ"ש פ"ג הל' ו' (נ"ד ע"ב). ובעירובין פ"ז כ"ג ע"ג איתא ר' חנינא ור' יונתן סלקון לחמתין

דגדר וצ"ל ר' חנינא ור' יונתן, דר' חנינא היה מאוחר לר' יונתן עיי' ערך ר' חנינא. —
 ר' יהושע בן לוי היה חבירו מ"ש שם. ועיי' שבת פי"ד י"ד ע"ד ר' יהושע בן
 לוי הוה ליה קולום הורון לר' חנינא ור' יונתן מישחוק תחלוסין בשוכתא.
 ובכלאים פ"ט ל"ב ע"ג כתובות ל"ה ע"ג איתא ר' לעזר שאל לר' חנינה ואית
 דאמרין ר' חנינה שאל לר' יהושע בן לוי. ונראה מכל זה דר' חנינה היה
 קשיש קצת מריב"ל ולכן שאל ריב"ל לפניו הלכה למעשה, וללימוד לא בוש
 ר' חנינה לשאול לריב"ל וכדרך החכמים האמיתיים, וכבר זכרנו דרך הענוה
 של ר' חנינה. ועיי' בבלי יומא מ"ט ע"א במה שנתקשה הש"ס שם. —
 ומצינו שבעת עצירת גשמים שלח ר' חנינה לריב"ל שיבוא אצלו לציפורין
 ויתפלל עמו, עיי' תענית פ"ג ס"ו ע"ג. — ברכות פ"ה ט' ע"א ר' חנינא ור'
 יהושע בן לוי עלון קומי אנשיפותא דקיסרין חנתון וקם מן קומיהון וכו' ע"ש
 הסיפור. — מגדולי תלמידיו של ר' חנינה ר' יוחנן. הוריות פ"ב מ"ח ע"ב ר'
 חנינה (צ"ל ר' חנינה וכבר הערנו בספרנו דה"מ פ"ב על שגיאת הסופרים בחילוף
 חנינה וחנניה, והבבלי מדויק בזה ר"ה י"ד ע"ב אמר ר' חנינא ואיתימא ר' חנינא
 ועיי' ערך ר' חנינה א') הוה מסתמך בר' חיה בר בא בצפרין חמא כל עמא
 פריי (פ"י רצום) א"ל למה כל עמא פריי אמר ליה ר' יוחנן יתיב דריש בבית
 מדרשא דרבי בנייה וכל עמא פריי מישמעניה אמר בריך רחמנא דחמי לי
 פירין עד דאנא בחיים. — ור' יוחנן קרע בגדי שבת שלו על שמועת מיתת
 ר' חנינה, ב"מ סוף פ"ב. וקצת נראה שר' יוחנן היה לר' חנינה כעין תלמיד
 חבר וכן ר' שמעון בן לקיש. עיי' סנהדרין פ"א י"ח ע"ג ר' חנינה פתח רבי
 יוחנן ור' לקיש חותמין. ועיי' גדה נ' ע"ב דצריף ר' חנינה עמיה ר' יוחנן ור"ל
 בשאלה שבאה לפניו ועיי' ערך ר' יוחנן. — ר' חייא בר אבא ור' שמעון בר
 אבא מתלמידיו עיי' ערכם. — ור' אלעזר הולך לרוב בשיטתו, עיי' תרומות
 פ"ח מ"ה ע"ג יעקב בר אחא ר' אימי בשם ר' לעזר אם היה ישן מותר רבי
 חנינה (צ"ל ר' חנינה וכן הוא ע"ז מ"א ע"א) ור' ישוע בן לוי חד אמר ישן
 מותר וחרנה אמר ישן אסור ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא ומסתברא
 דא"ר חנינה ישן מותר דבכל אתר ר' לעזר סמיך לר' חנינה, ועיי' ערך ר' לעזר.
 מאמריו של ר' חנינה גדולים ורבים במספר הן בהלכה הן בהגדה,
 ומגדל ענותו שזכרנו יש ג"כ שלא הן בפני עצמו הלכה למעשה אם לא
 שמע אותו בברור מרבי להלכה ג' פעמים, וכאשר בא לפניו מעשה אשר לא
 שמע מרבי כ"א שתי פעמים צרף עמו ר' יוחנן וריש לקיש. גדה נ' ע"ב. —
 ועיי' שביעית פ"ו ל"ו ריש ע"ד בגין דלית ר' חנינה אמר מילה דלא שמע מן
 יומיו. — ר' חנינה האריך ימים תענית פ"ד ס"ח ע"א. ובימיו מת רב שמת
 קודם שמואל, וגם שמואל מת בימיו וכמו שהערנו לעיל. — בימי ר' חנינה
 היו טובלי שחרית ברכות פ"ג ו' ע"ג ע"ש. — במס' שביעית פ"ו ל"ו ע"ד איתא
 ר' יצחק בר נחמן ור' (צ"ל ר') שמעון בן לקיש שאל לר' חנינה הקונה
 מעמון ומזאב מהו אמר ליה קשיתיה קומי ר' יוסי וכו' ויש כאן פ"ס דרבי
 חנינה היה קשיש הרבה מרבי יוסי (עיי' ערך ר' יוסי א' ר' יוסי ב'), ונראה
 שצ"ל קומי ר' סי רבי.

רבי חנינה ברוקא — רבי חנינה בריה דר' אבהו

רבי חנינה ברוקא יבמות פ"א ג' ע"ב רבי חנינה ברוקא בשם רבי יהודה בני מישא לא חשו להו אלא משם ספק חללות. ובקידושין פ"ד ס"ה ע"ג איתא ר' חנינה בן ברוקא בשם ר' יהודה בני מישן וכו'. — ועיי' תענית פ"א הל' ג' (ס"ד ע"ב) ר' חנינה בריקה (ברוקא) בשם ר' יהודה שורשי חטה בוקעין בארץ חמשים אמה וכו'. מכל אלה מאמרים נראה שהיה תלמידו של ר' יהודה, ור' יהודה לא עלה לא"י עיי' ערכו, מזה נראה קצת שר' חנינה ברוקא היה בבבל, או שירד מא"י לבבל.

ר' חנינה דברת חוורן ע"ז פ"ג הל' א' כד דמך ר' חנינה דברת חוורן איתבזע ימא דשיבריא אמרין כד הוה סליק לעיבורא הוה ימא מתבזע קומי. ועיי' ערך ר' חונייא דברת חוורן.

רבי חנינא ענתונייא בדור החמישי. שבת פ"ז י' ע"ב והא תנינן בורר כדרכו בחיקו ובתמחו' א"ר חנינא ענתונייא דרבן גמליאל היא דרבן גמליאל אומר אף מדיח ושולה. פאה פ"א ט"ז ע"ב והמגלה פנים בתורה וכו' תני רבי חנניה (חנינה) ענתונייא קומי ר' מנא זה שהוא עובר על דברי תורה בפרהסיא. תרומות ריש פ"ב ר' חנינה ענתוניה סליק עם ר' זעירא לחמת גר וכו', ור' מנא הוא ר' מנא ב' ור' זעירא ר' זעירא ב' שהיו בדור החמישי עיי' ערכם. — ברכות פ"ז י' ע"ג ר' יונה ור' יוסי סלקין למשתיתיה דרבי חנינה ענתונייא וכו'.

ר' חנינא דציפורין שבת פ"ז ט' סוף ע"ב ר' חנינא דציפורין בשם ר' אבהו אל"ף חד למ"ד תלתין ה"א חמשה דבר חד ודברים תריי מיכן לארבעים חסר אחת מלאכות. — גדרים פ"י הל' א' ר' חנינה דציפורין בשם ר' פינחס כמדקך אין כתיב כאן אלא כמדקרות וכו'. — והיה או בדור הרביעי או בדור החמישי, עיי' ערך ר' פינחס.

ר' חנינא תורתיה (תורתא שם מקום ובמס' תענית פ"ד ס"ח ע"ד אל" ר' יוחנן בן תורתא עקיבה יעלו עשבים בלחייך וכו') בדור השני או בדור השלישי. פאה פ"ג י"ז ע"ד מניין לנכסים שאין להן אחריות שהם נקנים עם נכסים שיש להם אחריות וכו' ר' יונה ר' חנינא תורתיה (ובקידושין פ"א הל' ה' ס' ע"ג ר' חנניה תרתייה) בשם חזקיה כתיב ויתן להם אביהם מתנות רבות וכו'. — ברכות פ"ג ו' ע"ד ר' יעקב בר אבא בשם ר' חייא בר ווא הורה ר' חנינה תרתיה כהדא דר"ש בן אלעזר וכו', הרי שהיה או קודם לר' חייא בר אבא (עיי' ערכו) או בדורו.

רבי חנינה בריה דר' אבהו תענית פ"א הל' א' (ס"ד ע"א) אמר רבי חנינה בריה דר' אבהו בספרו של ר' מאיר מצאו משא דומה משא דומי (נראה דצ"ל דומה). — כתובות סוף פ"ד ר' חנניה בריה דר' אבהו זאית דאמרי לה בשם ר' אבהו קסרין ביהודה ושאר כל הארצות כירושלם. — בכורים פ"ג ס"ה ע"ג ר' חזקיה ר' חנינה בריה דר' אבהו בשם ר' אבדומא דמן חיפה זקן ד' אמות. ועיי' יבמות פ"ד ו' ע"א א"ר חנינה בריה דר' אבהו אבא הוה ליה עובדא ושלח שאל לר' חייה ולר' יוסי ולר' אמי. ושם איתא

רבי חנינה בריה דר' אבהו — רבי חנינה א' פח

עוד אמר רבי יוסי (הוא חבירו דר' יונה) קשייתה קומי רבי חנינה בריה דרבי אבהו (ועיי' הוספות).

רבי חנינה בר איסי תרומות פ"ד מ"ב ע"ד א"ד חנינה בר איסי לא תני בר קפרא אלא תרם ועלה בירו וכו'. — ובמס' מעשרות פ"א הל' ז' (מ"ט ע"ב) חנינה בריה דר' יסא אמר מה פליגין ר' יודה ורבנין בטבל שנמבל מדבריהן וכו' ונראה שהוא ר' חנינה בר איסי דערך זה.

חנינה בר איקא כתובות פ"ז הל' ז' (ל"א ע"ג) חנינה בר איקא בשם ר' יהודה וכולהו אם הביאה ראייה לדבריה נאמנת.

רבי חנינא בר אנדריי ברכות פ"א ב' ע"ג רבי חנינא בר אנדריי בשם ר' שמואל בר סוטר המלאכים אין להן קפיצין וכו'. ובי"מ הגי' רבי מונא בר אנדריי. —

רבי חנינה בר סיסי, סיסי סנהדרין קרוב לסוף פ"ב ר' יוחנן סליק גבי ר' יודן נשייא וכו' מי נפק חמא רבי חנינה בר סיסי מפצע קיסין אמר ליה רבי לית הוא כבודך וע"ש שהיה מוסמך. — ברכות פ"ו י' ע"ג רבי חנינא בר סיסי הן אילין דנשייא משלחין ליה ניקלווסין והוה שבק לון בתר מזוגיה ומברך עליהן תחילה וסוף ועיי' ערך ר' סיסי.

רבי חנינה בר עגול יבמות פ"ו הל' ו' (ז' ע"ג) רבי חנינה בר עגול בשם ר' חזקיה לשלישי עצמו אין לה כתובה.

רבי חנינה בן שמואל בדור השני. סוכה פ"א הל' א' (נ"א ע"ד) תנא רבי חנינה בן שמואל כל הכלים שהיו במקדש נתנה התורה מידה ארכן ורחבן ושיעור קומתן חוץ מן הכפורת וכו'. ובמס' דמאי פ"ב כ"ב ע"ד חד בר נש וכו' שאל לר' יוחנן אמר ליה פוק שאל לחנינה בן שמואל וכו'.

רב חננאל תלמידו של רב והיה בבבלי ונזכר בהרבה מקומות בירושלמי ובבלי. — ודע דבירושלמי ב"ב פ"ט הל' א' איתא רב חננאל בשם ר' זעירא בשם ר' אבא בר ירמיה שני דברים אמר חנן וכו' והוא טעות דמוכחא דר' חננאל קרם לר' זעירא, וגם הל' ,,בשם בשם" מורה שיש כאן טעות. ובכתובות פ"ג הל' א' הגי' ר' זעירא רב חננאל בשם רב ר' זעירא בשם אבא בר ירמיה וכו' והוא הנכון (והאחד הוא ר' זעירא א' והשני רבי זעירא ב').

רבי חנניה א' בדור השלישי ונקרא לרוב חברון (חברתון) דרבנן, ברכות פ"א ב' ע"ג תרומות פ"ח מ"ה ע"ג מעשרות פ"ה נ"א ע"ד שבת פ"ג הל' א' עירובין פ"ג כ"א ע"ב יומא פ"א הל' ב' (ל"ט ע"א) מ"ק פ"ג פ"ב ע"א ע"ג יבמות פ"טו י"ד ע"ד גדה פ"ג ג' ע"ג ובמ"א. ואך בקצת מקומות נקרא רבי חנינא או ר' חנינה והענין מוכיח שהוא ר' חנינה חברון דרבנן. והסופרים פעו לרוב בין ערך חנינה חנינא חנינא. — ומצינו אותו ביחד עם שאר חכמים ונקראו חברתון דרבנן. תרומות פ"ח מ"ה ע"ג ר' ינאי בר ישמעאל איבאש סליק לגביה ר' זירא ור' הושעיה ור' בון בר כהנא ור' חנינה חברתון דרבנן. — שבת פ"ג הל' א' בעון קומי ר' זעירא ור' הושעיה ור' חנינה חברתון דרבנן. וכבר הערנו ערך ר' חמא חברון דרבנן על ענין חברון דרבנן. והנה מצינו איזה

רבי חנניה א' — רבי חנניה בן אחוי דר' הושעיה

חכמים לא נקראו חברון דרבנן כי אם הם בועד עם אחרים כגון ר' זעירא ר' הושעיה ר' בון בר כהנא, וכשהם בפני עצמם לא נקראו חברון דרבנן ולהיפך ר' חנניא נקרא תמיד חברון דרבנן ואך מקומות מעטים יוצאים מן הכלל. וקצת נראה שר' חנניה היה הצעיר בועד הזה והיו קוראין אותו בדרך כבוד חברון דרבנן כלו' שאע"פ שהוא הצעיר לא נמנע מלהיות חברון דרבנן. ובאמת אם נעבור על המאמרים של ר' חנניה יעלה שבדין היה נקרא חברון דרבנן, כי מאמריו עמוקים וחדודים מאוד. — קידושין פ"ג הל' ב' (ס"ג ע"ד) איתא היה מדעתו סימפון ומדעתה קידושין ר' חנניה. (והוא ר' חנניה חברון דרבנן כאשר מוכח שם מתוך הסוגיא) סימפון זכו' ועיי' שם העובדא עם ר' הילא ולאחר מות ר' הילא לא בוש לחזור בו ע"ש. — ר' חגי אמר בשמו נדה פ"ג נ' ע"ג ר' חגי א"ר חנניה חברון דרבנן מקשי לה על דר' מאיר הפילה דמות עורב עומד בראש הדקל וכו'. וגם ר' ירמיה אמר בשמו עירובין פ"ג כ"א ע"ב ר' ירמיה ר' היננא (חנניא) חברה דרבנן בעי ולמה כרי מאיר. רבי יונה אמר בשמו חלה פ"ד ס' ע"א. ונראה שהיה תלמידו עיי' מ"ק פ"ג פ"ב ע"ג רבי יונה הזה היה עובדא שאל לר' חנניה חברון דרבנן אמר ליה משיסתום הגולל הראשון.

ר' חנניה היה חכם מפורסם מ"ק פ"א הל' ו' (פ' ע"ד) וארון עם המת בחצר הדא דת אמר במת שאינו מפורסם אבל במת שהוא מפורסם עושין לו ארון אפילו בשוק כד דמך רבי חנניה חברון דרבנן עבדין ליה ארון בשוקא.

ודע דבבבלי כתובות מ"ה ע"ב איתא ואמאי נערה המאורסה אמר רחמנא וכו' אמר ר' אילעא וכו' א"ל ר' חנניא לר' אילעא וכו' ועיי' ערך ר' הילא שר' אילעא הוא ר' הילא, וכבר הבאנו לעיל הירושלמי קידושין שרבי חנניה היה לו משא ומתן של תורה עם ר' הילא. מזה נראה שר' חנניא הנזכר בבבלי כתובות הוא ר' חנניה דערך זה וכמו שהערנו בערך הנזכר.

רבי חנניה ב' בדור החמישי. תלמיד חבר לר' מנא ב' וחולק הרבה פעמים עמו גם אמר הרכה פעמים לפניו עיי' ערך ר' מנא ב'. — ונראה שהיה תלמידו של ר' פינחס. ע"ז פ"ג מ"ג ע"א ר' חנניה בשם ר' פינחס אמר מחקנתא וכו' (ובמס' ערלה סוף פ"א הג' משובשת קצת). — מגילה פ"א ע' סוף ע"א ר' חנניה בשם ר' פינחס לוד ואונו הן הן גיא החרשים. — גיטין פ"ט הל' א' התיב ר' חנניה בשם ר' פינחס ניתני שש עשרה נשים כר' אליעזר.

רבי חנניה בן אחוי דר' הושעיה בדור הרביעי. שבת פ"א ג' ע"א רבי חנניה בן אחוי דר' הושעיה אמר מתניתין בעמי הארץ מן מה דתני רבי חייה בחבירין. — תענית פ"א הל' ב' (פ"ד ע"א) א"ר יוסי לר' חנניה אתוי דרבי הושעיה נהיר את כד הוינן קיימין קומי חנותיה דר' הושעיה חביבך עבר רבי זעורה ושאלנן ליה וכו', וזה מוכיח שר' הושעיה חביבו דר' חנניה הוא רבי הושעיה ב' שחי בדורו של ר' זעירא בדור ג' עיי' ערכו. וא"כ חי ר' חנניה בן אחוי בדור ד' וזה ר' יוסי הוא ר' יוסי ב'. אך במס' מגילה פ"ג הל' ח' (ע"ד ע"ב) איתא א"ר לר' חנניה אתוי דר' הושעיה נהיר את כד דהוינן קיימין קדם

ד' חנניה בן אחוי דר' הושעיה — חנניה בן שמואל פט

הנזתיה דר' הושעיה חכיכך עבר ר' בא בר זבדא ושיילינן ליה וכו' ור' בא בר זבדא חי בדור השני עיי' ערכו, וא"כ היה ר' חנניה בדור ב' ור' הושעיה חכיכו הוא ר' הושעיה רבה. ונראה שיש ט"ס במס' מגילה וצ"ל ר' בא בר ביזנא והוא אמר בשם ר' יסא בשם ר' יוחנן עיי' ערכו, וא"כ נכון הוא שהיה בדור ג' או בדור ד' (גם הגי' דמגילה אמר ר' לר' חנניה וכו' משובשת).

ר' חנניה בריה דר' אדא ברכות פ"א ג' ע"ב ר' חנניה (וכסנהדרין פ"א ל' ריש ע"ב ר' חננא) בריה דר' אדא (ובע"ז פ"ב מ"א ע"ג הגי' רבי חנניה בשם רבי אידי בשם וכו' והוא בבירור ט"ס כאשר מורין הב' פעמים בשם) בשם רבי תנחום בי ר' חייא חמורים דברי זקנים מדברי נביאים וכו'.

רבי חנניה בן גמליאל סנהדרין פ"ג כ"א קרוב לסוף ע"ב ומניין שהמוציא מחבירו עליו הראיה ר' קריספא בשם רבי חנניה בן גמליאל יגש אליכם יגיש ראיותיו (ועיי' בבלי ב"ק ט"ו ע"ב). ור' קריספא היה תלמידו של ר' יוחנן (עיי' ערכו), א"כ זה ר' חנניה הוא בן גמליאל בנו של רבינו הקדוש ואחיו של ר' יהודה נשיאה. ואפשר שצ"ל ר' קריספא חני ר' חנניה וכו' כי ר' חננא בן גמליאל הוא מן התנאים עיי' בבלי פסחים ג'.

רבי חנניה בריה דרב הלל בדור החמישי. שבת פ"ג ר' ע"ב מהו לערות מן הקילות אמר רבי חנניה בריה דרב הלל מחלוקת ר' יונה ור' יוסי, ור' יונה ור' יוסי היו בדור ד' כידוע. — ועיי' תרומות פ"ד ט"ב סוף ע"ד אמר ר' חנניה (חנניה) בריה דר' הלל מתני' אמי בן והשוקל משובח משלשתן אמר ר' חננא תיפתח בשלשתן ע"כ, הרי דר' חננא משיב על דברי ר' חנניה בריה דרב הלל ור' חננא היה בדור ד' עיי' ערכו, מזה נראה שר' חנניה בריה דר' הלל היה קצת גם בדור הרביעי. — ונמצאו לו כמה מאמרים.

חנניה בריה דר' יסא עיי' ערך ר' חנניה בר איסי.

רבי חנניה בר עכברי (פי' ממקום שישמו עכברא) שבת פ"ב ד' ריש ע"ד רבי חנניה בר עכברי הוה אול ומיעבד עבדתיה גבי רבי חייא ציפורינא וכו' ע"ש. רבי חנניה בן פזי מגילה פ"ד הל' ג' (ע"ה ע"א) רבי חלכו וכו' שבעה חוץ מן המפטיר התיב ר' חנניה בן פזי והתנינן המפטיר בנביא לא יפחות מעשרים ואחד פסוקין וכו'.

חנניה בן שילא סנהדרין פ"ח כ"ז ע"ג רב אמר כל דייתי עלי אנא קמל ליה חוץ מחנניה בן שילא דאנא ידע דלא אתי אלא מיסב מנוסתיה מיניי. ועיי' בבלי שם ע"ב ושם הגי' רב חננא בר שילא, ועוד יש שם שינוי אחד ועיי' לעיל ל"ג ע"ב.

חנניה בר שילמיה עירובין פ"א י"ח ע"ד חנניה בר שילמיה הוה יתיב מיתנא לחייה בריה דרב אפיק רב רישיה מן כוותא וכו'. ובבלי שם צ"ח ע"ב נקרא ר' חננא בר שלמיה. — ובבבלי אמר לפעמים בשם רב.

חנניה בן שמואל דמאי פ"ב כ"ב ע"ד חד בר נש אייתי חדא אשפלה דקפלוטין לר' יצחק בר טבליי שאל לר' יוחנן אמר ליה פוק שאל

חנניה בן שמואל — רב חסדא

לחנניה בן שמואל דתנייתא זכור, וא"כ היה בימי ר' יוחנן, אבל המעיין בסוגי שם יראה שיש כאן ט"ס והנכון דצ"ל שאל לרבי יוסי. ועיי' ערך רבי יצחק בר טבליי.

רב חסדא האמורא הבבלי הידוע רבו וחמיו של רבא, וזכור הרבה פעמים בירושלמי ולפעמים מאמרו בבבלי הוא מאמרו בירושלמי ובשינוי קצת. בבלי ברכות ה' ע"א אמר ר' חסדא לעולם יבגס אדם שני פתחים בבית הכנסת וכו' ובירושלמי שם פ"ד ט' ע"א רב חסדא אמר זה שנכנס לבית הכנסת צריך להכניס לפנים משתי דלתות (והוא מתוקן ע"פ תירוץ הבבלי ע"ש). — כדיתות ט"ז ע"ב רב חסדא אמר זרון שבת ושגגת מלאכות אפי' ר"ע ס"ל דכנופן דמיין וכי בעי מיניה שגגת שבת וזרון מלאכות וכו' ובירושלמי שבת פ"ו ט' ע"ב רבי בא בשם ר' חסדא אמר בשגגת שבת ובזרון מלאכות ושאלו הרה בזרון שבת ובשגגת מלאכות אף ר' עקיבה יודי לר' אליעזר וכו'. — ולפעמים נזכר בירושלמי מאמר בשם ר' חסדא ולא נמצא בבבלי, וכבר הראינו דוגמתו פ"ג מאמר נ' וחפשונו למצוא טעם לזה. מ"ש פ"ב נ"ג ע"ג דתמן אמרין בשם ר' חסדא ולא ידעינן אם מן שמועה אם מן מתניתא אפי' עצים ועיי' ביצה סוף פ"ה, ובבבלי לא נזכר כלום מזה בשם ר' חסדא. — חלה פ"א נ"ז ע"ג ר"ה פ"א הל' ד' (נ"ז ע"ב) תמן חשין לצומא רבא תרין יומין אמר לון ר' חסדא למה מכניסין עצמכם למספק הזה וכו'. ר"ה סוף פ"ד ר' זעורה זר' חסדא הוון יתיבין תמן בתקיעתא מן דצלון את צלותא קם ר' חסדא בעי מצלייה א"ל רב זעורא לא כבר צלינן א"ל מצלינא וחור ומצלי דנחתין מערבייא ואמרון תמן בשם רבי יוחנן הלכה כר"ג באילן תקיעתא ואנא דלא כוונית וכו' וכן הוא ברכות סוף פ"ד, ובבבלי לא נזכר כלום לא מהא דחלה ולא מהא דר"ה על שם רבי חסדא. — וגם חביריו והאומרים בשמו בירושלמי חיו בזמן ר' חסדא בבבלי. עיי' שבת פ"א הל' א' רב חסדא שאל לרב הונא על דעתיה דבן עזאי אין אדם מתחייב בתוך ארבע אמות לעולם וכו'. הוריות פ"ג מ"ז ע"ג רב חסדא זר' המנונא וכו' מתיב ר' חסדא לר' המנונא. — זר' זעורה אמר הרבה פעמים בשם ר' חסדא וגם מפרש דבריו עירובין פ"א י"ח ע"ד ר"ה פ"ג נ"ח ע"ג מגילה פ"א ע"א ע"ג ובט"א, וחי בימי ר' חסדא.

אך בכל זאת יש מקום גדול להספק אם ר' חסדא דהירושלמי הוא בכל מקום רבי חסדא בבבלי, כי נמצאו מאמרים לר"ח בירושלמי המתנגדן לזה. שבועות פ"ו הל' א' איתא ר' בא רבי יהודה בשם שמואל כל מקום ששנים מחייבין אותו ממון עד אחד זוקקו לשבועה . . . והרי שנים מחייבין אותו פרוטה וכן היא דתנינן שבועת הדיינין הטענה שתי כסף וההודייה שוה פרוטה מתניתא בשנשבע מפיו מה דמר רבי שמואל בנשבע מפיו אחרים ר' חסדא וחבורתיה פליגי שבועת הדיינין כל שבועות הדיינין לא שנייה בין מפיו בין מפיו אחרים ע"כ. והנה בבלי שם מ' ע"א איתא אמר ר' נחמן בר יצחק אמר שמואל (ובהגהות מיי' הגי' ר' יהודה אמר שמואל והוא מסכים לגי' הירושלמי) לא שנו אלא בטענת מלוה והודאת לזה אבל טענת מלוה והודאת עד אחד אפי' לא טענו אלא בפרוטה חייב

צ רב חסדא — רבי חסדיי

וכו' ואם ר' חסדא הנזכר במקום זה בירושלמי הוא ר' חסדא דבבלי והוא וכל חברותו פליגי היאך לא נזכר מזה כלום בבבלי? ואל תטעה לומר שר' חסדא היה פליגי אחרי אשר עלה לא"י ולא נודע מאמרו לבבלי, דרבי חסדא לא עלה כלל לא"י ונולד בבבל ומת בבבל כאשר יעידון מקומות אין מספר. — גם המאמר דחלה פ"א שהבאנו לעיל דר' חסדא אמר לבני כבל שלא יכניסו עצמן לספק לצום תרי יומא דכיפורי מורה שזה ר' חסדא אינו ר' חסדא דבבלי, דהא איתא בבלי ר"ה כ"א ע"א רבא הוה רגיל דהוה יתיב בתעניתא תרי יומי וכו' ורבא הוא תלמידו של ר' חסדא ואיך לא חש לדברי רבו? וגם מה שהבבלי שם לא מזכיר כלל דברי ר' חסדא אלה נראה זר מאוד, ואדרבה מדברי הש"ס שם דמסיים בדברי רבא זימנא חדא אשתכח כוותיה משמע קצת דמאן דציים תרי יומא שפיר עבד ועיי' הג"מ ריש הל' שביתת עשור. — גם מצינו בירושלמי שר' חסדא נושא ונותן הרבה בסדר זרעים, ובבבלי לא נמצא שהיה גורל לימודו בזה הסדר, וידוע שבבבלי לא עסקו הרבה בס' זרעים. ועוד יש הרבה ספקות בענין (הרבה ספקות בענין) זה.

ודע דמצינו בירושלמי ר' חסדאי והוא ר' חסדא. עיי' סנהדרין פ"א י"ח קרוב לסוף ע"ד ר' זעירא בשם רב חסדאי אותה השנה נתקלקלה, ובשביעית פ"י הל' ב' (ל"ט ריש ע"ג) ר"ה פ"ב הל' א' אמר רבי זעירא בשם רב חסדא אותה וכו'. וכן עירובין פ"ו כ"ג ע"ד ר' המנונא אמר בית שמניחין בו את העירוב אינו צריך כלום רבי חסדאי אמר נעשה כשותף ושם מקשה ר' המנונא לרבי חסדאי, וכבר זכרנו לעיל הק' דהוריות פ"ג שר' המנונא היה בעל פלוגתא דרבי חסדא. אך מה שיש לתמוה בבבלי לא נזכר מעולם ר' חסדאי כ"א ר' חסדא. מזה נראה שהיה בא"י אמורא ושמו ר' חסדאי, והסופרים ערבנו וכתבו לפעמים ר' חסדאי במ' ר' חסדא ור' חסדא במ' ר' חסדאי, והמאמרים הנזכרים בירושלמי בשם ר' חסדא והבבלי מורה שאינם לר' חסדא וכאשר זכרנו, הם לר' חסדאי. — ובמס' נדרים פ"ו הל' ה' (ל"ט ע"ב) איתא רבי שובתי ורבי חסדא אעלון עוכדא קומי ר' יוסה. ונראה דצ"ל ר' חסדאי וזה ר' חסידא — חסדאי — אינו ר' חסדא דבבלי, כי לא מצינו בשום מקום שהיה לר' חסדא עסק עם ר' יוסי (ר' אסי) ועם ר' שובתי (ור' שובתי היה בדור השלישי ובדור הרביעי עיי' ערך ר' שבתאי). ועיי' ערך הבא.

רבי חסדיי עירובין סוף פ"ד רב אחא בשם ר' חיננא זר' חסדיי תריהון אמרין לא מר אלא שתים וכו', וחסדיי הוא חסדאי כמו ינאי ינאי (עיי' פ"ב) ור' חיננא היה בדור הרביעי עיי' ערכו א"כ נראה שגם ר' חסדיי אשר אמר עמו ביחד היה בדור הרביעי. ונמצא ג"כ ר' חסדי מגילה פ"א הל' ח' (ע"א ע"א) אמר רבי חסדי דר' יודא היא דמר ר' יודא בשם שמואל וכו'. — אך שם קודם לזה איתא חני בשם ר' יהודה אף מכשירי אוכל גפיש התירו מה ביניהון רבי חסדי אומר לחדד ראשו של ישפוד ביניהון, והוא ממש המאמר של ר' חסדא בבלי ביצה כ"ח ע"ב דרש ר' חסדא אחד סכין שנפגמה ואחד ישפוד שנרצם וכו' באנו למתלוקת דר' יהודה ורבנן. ואפשר בבבלי שם צ"ל

רבי חסדיי — רבי יאשיה

ר' חסדאי, וכבר נתקשו האחרונים בהרבה מקומות ואמרו שהיו שני ר' חסדאי, ולדברינו ניתא יותר האחד הוא ר' חסדאי רבו דרבא והאחר ר' חסדאי, ובבבלי אמר לרוב ר' חסדאי ואך במקומות מעטים ר' חסדאי ולכן טעו הסופרים וכתבו ככל מקום ר' חסדאי, ובירושלמי כתבו ג"כ ר' חסדאי, ר' חסדי, אך באו בזה לידי ערוב גדול. — ובסוטה פ"ט כ"ד ריש ע"ב איתא רבי חסידה שאל לר' חזקיה לא מסתברא עד סוף ימיו וכו' ור' חזקי' היה בדור הרביעי עיי' ערכו זה רבי חסידה הוא ר' חסדאי. ויש עוד להעיר דבמקום דאיתא בירושלמי רבי חסידא, ר' חסדי איתא בכינוי רבי, ור' חסדא איתא בכינוי רב חסדא, כי הבבליים אשר לא עלו לא"י נקראו רב ולא רבי וכמו שהערנו בפתיחת זה הפרק.

רבי חצנא ברכות פ"א ב' ע"ג אמר רבי חצנא מאיילת השחר עד שיאור המזרח אדם מהלך וכו', וב"מ הגי' אמר ר' חנינא והוא הנכון.

אות טי"ת.

רבי טבי ר' טבי אמר הרבה פעמים בשם ר' יאשיה. שקלים פ"א הל' א' כתובות פ"ו ל' ע"ד תרומות פ"ב מ"א סוף ע"ב. וכן בבבלי ברכות פ"ו ע"ב שתי פעמים ושם ס"ג ע"א ובמ"א. מזה נראה שהיה תלמידו של רבי יאשיה (עיי' ערכו) וחי בדור הרביעי.

ר' טביומי בדור הרביעי. ברכות פ"ב הל' א' ר' טביומי שאל לרבי חזקיה לית הדא אמר שאין לך צריך כוונה אלא פסוק הראשון בלבד. רבי טבלאי, טבליי עירובין פ"ח כ"ה ע"א רבי טבלאי בשם רב אין חורבה למים. שבת פ"ו ח' ע"א ר' יעקב בר אחא רבי טבליי חנין בר בא בשם רב הלכה כר' יהודה לענין שבת. — ובבבלי נקרא רב טבלאי, ועיי' חולין קל"ב ע"ב שהיה בימי ר' נחמן. — ונראה שהיה בבבלי, ואפשר שעלה לא"י ולכן נקרא רבי או שהוא מ"ס וצ"ל רב טבלאי.

רבי טייפה סמוקה דמאי פ"ג כ"ג ע"ג רבי טייפה סמוקה בשם רבי אבהו כותין נאמנין על הפיקדון. — ובבבלי ריש פ"ח איתא ר' טייפה סמוקה בעי קמי ר' יוסי וכו' והוא ר' טייפה סמוקה.

אות יו"ד.

רבי יאשיה בדור השלישי. שביעית פ"ה הל' ה' (ל"ט ע"א) ר' יצחק בר רדיפה הוה ליה עובדא אתא שאל לר' ירמיה אמר ליה מה אריותא קטיך ואת שאל לתעלייא אתא שאל לרבי יאשיה. — סנהדרין פ"ג כ"א ע"ד כהנא דמך ושבק ירתו לר' יאשיה וקביל ר' לעזר כהדו דלא באפוי חכי לרבי יאשיה וכו'. ור' יאשיה אמר משמיה דכהנא ר"ה פ"א הל' א' (נ"ז ע"ד) ובמ"א. —